

27462

hist. 8. 6 p. 4118

14

Halander

(George)

MODVS LEGENDI AB- BREVIATVRAS PASSIM

349034

IN IVRE TAM CIVILI QVAM

Pontificio occurrentes, nunc
primum integritati suę
restitutus.

HVIC ACCÉSSERE
TITVLI, QVÆ ET RVBRÆ
æ uulgò nuncupantur, in uniuersum Ius
CIVILE, ex HALOANDRI
recognitione adscripti.

Amc

Bazon

COLONIAE
Excudebat Petrus Horst.

Anno 1564.

Bazon

N° 708.

PRÆFATIO.

ETSI Imperatoris testimonio laudabilior sit, qui factum subtilius emendat, quàm qui adiūuenit: laude tamen nō minima afficiēdos eos arbitror, qui primas bonarū artium promulgationes summa cum lucubratione sequacibus delegauerunt: quoniam, vt testatur Philosophus, nedum ijs, quibus perfectè, sed & ijs, ex quorum imperfecto opere adiūuento ad veram Philosophiæ lucem tandem ventū est, gratiæ sunt porrigendæ. Quamobrē cū libellus, qui Modus legēdi in vtroque Iure dicitur, opus equidē primò Iuris cunubula introeūtibz ne dicam vtile, imò necessarium, plurimis tum diminutè, tum superfluè positis vnde quaque antea notaretur: vt tandem Iuris studiosi consultius securiusq; inhærerent operi, factum est hoc idem opus correctum, emendatum, omni deniq; superfluitatis, seu diminutionis macula vitioq; purgatum: vt per hæc, quæ sequuntur, scripta omnibus luculentissimè panditur.

MODVS

MODVS LEGEN DI ABBREVIATURAS

TAM IN LIB. IVRIS CIVI-
lis,quàm Pontificij passim
occurrentes.

VIA præposterus est ordo
prius humana petere subsi-
dia, ut illis deficientibus, di-
uini fauoris gratia postule-
tur: ut de cōsecrat. dist. 1. c.
omnis Christianus. in fi. &
in prin. Apparatus Io. And. lib. 6. imò uix bono
peraguntur exitu, quæ malo sunt inchoata princi-
pio. 61. dist. c. miramur. 1. q. 1. principatus. & c. cū
Paulus. Ideo diuino primitus implorato præsidio
cū iuris utriusq; scientia tã legū quàm canonū pre-
tiosissima, nō adminiculatiua: sed principalis &
sacratissima, imò diuinitus inspirata sit, maximè
cōpetēs principibus, comitibus, baronibus, militi-
bus, cæterisq; nobilib. clericis atq; generosis perso-
nis iurisdictionū, & iurū ipsorū manutentionē
habentibus: statui, ut huius utriusq; iuris, scilicet
Canonici & ciuilis notitiā aggredi uolentibus,
tam in legendo, quàm in studendo, facilis, breuis;
& planissimus pateat accessus in testibus, appa-

MODVS LEGENDI

ratibus, summis, glossis, reollectis, & omnibus ab-
breuiaturis legum & canonum, ad Omnipotentis
Dei laudem, & iuniorum scholarium, sacerdotum,
& iuris alumnorum instructionem: quæ aliter fi-
eri non habet, quàm illorum informatio, quos
scholasticis doctrinis scholas fortè regendo sua la-
boriosius oporteat quærere nutrimenta. Attento
quòd omnis processus artium & scientiarum gene-
ratiuus ordinem in se debet habere, & propter ui-
tæ humanæ insufficienciã breuitatē continere: ta-
lem, ut sequitur, breuissimum instruendi modum
obseruandū esse censeo pædagogis nobiliū: salua
tamen emendatione meliorantium rationabiliter
hunc discendi modum. Præhabitis ergo scholasti-
cis disciplinis & puerilibus eruditionibus in Do-
nato, casualibus & temporalib. in Alexandri par-
tibus ambab. declinationibus, cōiugationib. & cō-
structionis ordine, cū moralib. authoribus Catone
& Faceto & c. non per uitæ medietatē liberalibus
& adminiculatiuis artib. insistendo, ut sunt Græ-
matica, Logica, Rhetorica, Geometria, Arithmeti-
ca, Musica & Astronomia: sed his cōpendiose trās-
cursis, principalibus scientijs, uidelicet trāmiti
Philosophiæ suadeo citius appropinquari: & tan-
dem Iuri Canonico & Theologiæ, practicæ fina-
liter immorari. Nam, ut ait beatus Hieronymus, U-
li in uanitate sensus, & obscuritate mentisambu-
lant,

IN VTROQUE IURE.

lant, qui diebus & noctibus in Dialectica arte torquentur, & c. ut in Canone Nonne, Dist. 37. ubi reprehenduntur Dialectici, & rerum naturas inquirentes, nec non uersificatores, & eadem dist. c. legimus. ubi per uanam dialecticorum garrulitatē & sophistica argumenta intelligit Hieronymus cyniphe & ranas, quibus Aegyptij sunt percussi.

PRIMO, præmitto nomina librorum in utroque Iure, tam Pontificio quàm Imperatorio, annexendo cuilibet horum diuisionem in libros partiales. Deinde subiungam modum allegandi in quolibet libro cum exemplorum positione de abbreviatoris: ut introitus ad iura capeffenda manifestetur, quorum ignorantia paucos excusat: iuxta regulam, Ignoran. facti, non iuris excusat, ut de regula iuris c. ignorantia. libr. 6. quæ regula duos habet articulos principales. Primus, quod ignorantia facti quemlibet excusat: maxime dum est ignorantia facti probabilis. Tunc enim in toto excusat ignorantem: ut in l. error facti. C. de iuris & facti ignorantia. Quod enim per me non stat, mihi imputari non debet: ut in. c. imputari. de reg. iur. libr. 6. Secundus articulus est, quod ignorantia iuris neminem excusat: quia ius quilibet scire tenetur, & nemini licet ipsum ignorare. ut in l. regula. ff. de iur. & fact. ignor. Debeamus ergo scientiam Iuris omnes appetere, ne in

MODVS LEGENDI

contemptū Dei nos incidere contingat. Nā contēptores canonū peccant in spiritum S. cuius instinctu, nutu & gratia ipsi sacri canones editi sunt: ut

**Iuris definitio.
Sacerdotes iuris.**

25. quæst. 1. uiolatores. & cap. nulli fas.
P R O quo sciendum, quod Ius est ars boni & æqui: cuius merito quis nos sacerdotes appellat: id est, sua iura cuiuslibet ministrantes. ff. de iustit. & iur. l. 1. respons. 2. Est autem Ius nomen generale: & Lex est species Iuris. Etiam Ius dicitur præceptum seu ordinatio principatus, uel domini circa subditos. Et sic Ius triplex distinguitur: quia talis superior principans aut est Deus: & tunc dicitur Ius diuinum. Aut est natura: & dicitur Ius naturale primæuum. Aut est homo: & tunc dicitur Ius humanum, scilicet gentium uel ciuile seu positium.

Ius naturale.

IUS naturale est commune omni nationi, eo quod ubique instinctu naturæ, non aliqua constitutione habetur, ut maris & foemina coniunctio, puerorum educatio, communis omnium possessio: quia iure naturali omnia sunt communia, id est, communicanda tempore necessitatis. Nemo enim proprium dicat, quod commune est. ut dist. 17. c. sicut. in medio, & illud Ius æquissimum est, quia eius præcepta in lege, & Euangelio continentur: ut quod tibi uis fieri, mihi fac: quod non tibi, noli. Sic potes in terris uiuere iure poli. ut dist.

IN VTROQUE IVRE.

dist. 1. in princ. dist. 1. ponderet. aliàs cōsideret. 2.
quæst. 6. Decret. de maior. & obed. dilecti. ubi in-
cluditur, Non furtum facies: Non mœchaberis, Nō
occides, Non suscipies uocem mendacij. Exod. 21.
& 24. Deuter. 5. cap. Ozæ 7. cap. cum multis si-
milibus. Hoc Ius cœpit ab exordio rationalis crea-
turæ, nec uariatur tēpore: sed est immutabile, plc-
& perfectum. dist. 5. in princ. & dist. 8. in princ.

Sed Ius positium est constitutio hominis ua-
riabilis & imperfecta. Et subdiuiditur in Cano-
nicum & Ciuile. Nam sicut ex duobus componi-
tur homo, scilicet materia & forma: sic duæ sunt
dignitates in Ecclesia militante, scilicet Pontifi-
cialis authoritas, & Imperialis potestas, ut de ma-
ior. & obed. c. solitæ. Ex quibus iura duplicia pro-
dierunt. Papa enim conditor Canonum. & Impe-
rator Legum. Ex quo iam patet causa efficiens u-
triusque iuris. Sed causa materialis iuris positiui,
est Leges & Canones, Decreta, seu Decretales
epistolæ, circa quæ omnia uersatur ipsum ius. Et
coincidit communiter causa materialis cum subiecto.
Vnde subiectum iuris Canonici est bonum Ec-
clesiasticum fidelium directiuum, decisionem sin-
gulorum negotiorum continens, rerum ecclesiasti-
carum utilitatem conseruans. Vel est homo catho-
licus, dirigibilis de Iure Canonico, in bonum huma-
num, similiter & diuinum. Nam sicut scientia sup-

Ius positi-
uum.

Iuris Ca-
nonici
subiectū.

MODVS LEGENDI

ponitur scientiæ, ita subiectum subiecto. Et philosophiæ moralis, cui scientia iuris utriusq; subordinatur, subiectum est bonum humanum: igitur &c. sic subiectum Iuris Ciuilis est homo politicus, constitutionibus legalibus dirigibilis simpliciter in bonum humanum ad Reipub. utilitatē conseruandam. Causa finalis satis patet ex dictis. Nam finis iuris est bonos & scientes efficere, non metu solū pœnarum, uerum etiam exhortatione præmiorū. Causa uerò formalis duplex est, scilicet forma tractandi, quæ est modus agendi: ut definitiuus, diuisiuus, præceptiuus, perhibitiuus, & exemplorum positiuus. Et forma tractatus, quæ consistit in diuisione librorum totalium, in partiales, & partialiū in titulos seu rubricas: & titulorū in capitula, leges, paragraphos, uel resposæ, &c. ut infra dicitur

Ius Canonicum.

IVS Canonicum in quatuor libris principalibus nobis est traditum. Primus liber Iuris Canonici est Decretum. Secundus Decretales. Tertius, Sextus liber. Et quartus, Clementinæ, scilicet Constitutiones. Pro quo sciendum, quòd differentia est inter Decretum, Canonem, & Decretalem epistolam. Hæc differentia notatur distinct, 3. S. porro, ubi dicit Gratianus: Canonum alij sunt decreta Pontificum, alij statuta conciliorum. Nam Canon propriè dicitur statutum in concilio generali, uel provinciali, factum auctoritate episcoporum

rum

Canon.

IN VTROQUE IVRE.

rum: ut de consecrat. c. 1. Decretum uero est statutum, quod Papa de consilio Cardinalium, ad nullius tamen consultationem statuit, & in scriptis redegit, ut de rescript. c. presenti. Hic autem Decretum sumitur pro nomine libri, in quo Decreto S. patrum dicta descripta sunt. Capitulum etiam aliter Decretum de rebus eccl. non alien. cap. 1. lib. 6. in glossa magna, in fine ubi ponitur differentia inter decretum auctoritatem, & consensum, uel collaudationem iudicis &c. Sed Decretalis epistola dicitur, quam Papa solus, uel de consilio Cardinalium ad consultationem alicuius rescribit, & respondet: ut de rescript. c. 1. & glossa 3. §. omnes hæc species. dist. 3. Etiam inuenitur hoc Decretale, ut 25. quæst. 1. omnia decretalia. Indifferenter tamen Decreta, Canones & Decretales Ius Canonicum nuncupantur, uel Canones: & unum sæpe pro reliquo sumitur. Vocatur etiam Canonica institutio aliquando dogma, quia consistit in doctrina fidei Christianæ. de consecrat. distinct. 5. c. fin. Aliquando mandatum, quia consistit in doctrina de moribus dist. 5. 4. denique. Aliquando interdictionum, quando nulla pœna adijcitur. de consecrat. dist. 3. non oportet. Et quandoque sanctio, quando pœna additur. 27. quæst. 4. si quis uerè. Hæc etiam Decretales in plurali numero utimur pro libro, in quo dicta capitula, quæ etiam De-

Decretalis
epistola.

MODVS LEGENDI

cretales dicuntur, continentur.

VENIO nunc ad libros. Primum itaque li-
brum Iuris Canonici, qui Decretum dicitur, com-
posuit magister Gratianus: non quidem inuenien-
do, sed dicta sanctorum patrum in diuersis di-
spersa uoluminibus in unum uolumen debite or-
dinatè colligendo, & hoc circa annum Domini
millesimum centesimum nonagesimum tertium.
Fuit etiam ille Gratianus unus de tribus fratribus
cuius alter frater Petrus Lombardus librum Sen-
tentiarum conscripsit, & tertius Petrus Comesto-
ris, uel Manducatoris, qui scholasticam historiam
fecit. Diuiditur autem hic liber primus Decretum
in tres partes principales. Quarum prima uoca-
tur Distinctiones, quia ulterius subdiuiditur in
partes centum & unam, quarum quaelibet distin-
ctio dicitur. Habet enim hæc prima pars Decreti
distinctiones centum & unam, à quibus ipsa tota
nomen est sortita. Istæ autem distinctiones alte-
rius subdiuiduntur in canones uel capitula: qui ca-
nones interdum propter aliquorum ipsorum pro-
lixitatem subdiuidi possunt in paragraphos: &
paraphrasi ipsi, si longi fuerint, in uersiculos. Se-
cunda pars Decreti nominatur Cause: & continet
in se 36. causas, in quas diuiditur, à quibus & no-
men accepit, quæ causas subdiuiduntur ulterius in
questiones: & hæc questiones in canones uel capi-
tula,

quo anno
descriptum
fuit
per Gratianum
anno
100193

IN VTROQUE IVRE.

tula, quæ ultra in paragraphos & uersiculos subdiuidi possunt: ut supra de distinctione canonum præmissum est. Est tamen animaduertendum, quod causa 33. habet quæstiones sex: quarum quæstionum tertia non diuiditur immediatè in canones uel capitula, sed inibi interponitur Tractatus de poenitentia, qui continet in se distinctiones septem, in quas diuiditur. Et hæc subdiuiduntur in capitula uel canones, & paragraphos, ut supra dicebatur. Et interdum diuiditur in paragraphos absq; capitulis. Tertia & ultima pars Decreti nuncupatur de Consecratione: & habet sub se quinque distinctiones, in quas diuiditur: quarum quælibet in plures subdiuiditur canones, uel capitula: & quandoque in paragraphos, ut supra dictum est,

Versus:

Decretum centum distinctiones dat & unam:

Triginta causas, & sex addit tibi mixtas.

Distinguit septem poenitentia, consecrat quinq;

Authorem quarum tibi declaro Gratianum,

Vel sic breuius:

C. distinguit, & L. causas dabit x. tria cum sex.

Poenitet v. uersum, uult consecrare reuersum.

Nunc ponenda & notanda sunt exempla
allegationum. Et de prima parte Decreti nota,
quod

MODVS LEGENDI

quod illa syllaba di. uel dis. etiam sola litera, d. significat distinctionem: & numerus immediatè sequens denotat quotam distinctionis. Vltimò ponitur principium canonis uel capituli, in quo auctoritas uel allegatio continetur. Exemplum accipe in prima parte Decreti, ubi sic allegatur 8. distinctione. quo iure. & hoc sic abbreviatur, distinc. 8. quo iure, id est, in prima parte Decreti, in distinctione 8. illius partis, in canone, qui incipit, Quo iure. Aliud exemplum, dist. 37. Nonne. & cap. legimus, id est, in prima parte Decreti, in distinctione 37. eiusdem partis, in canonibus, qui incipiunt Nonne. & Legimus. Item aliud, distinctione 40. multi. & cap. non loca. & distinctione 50. ponderet, quod declara, ut prius.

In secunda parte Decreti nota, q. per numerum positum ante literam q. datur intelligi quota causæ. Et sic omnia talia adiectiua numeralia, prima, secunda, tertia, quarta &c. usq; ad trigesimam septimam ante literam q. posita, semper includunt hoc substantiuum, causa. Nec debet ille numerus excedere 36. quia non sunt plures causæ in secunda parte Decreti: & per literam q. intelligitur quæstio in nominatiuo uel alijs casibus secundum exigentiã congruitatis. Cõmuniter tamẽ in ablatiuo allegatur quæstione. Sed per numerum sequentem istam literam q. designatur quota quæstionis illius causæ præmissæ.

IN VTROQUE IVRE.

se. Et sic numerus sequens erit adiectiuum istius substantiui, questione, per q designati: quod nunquam subintelligitur, sed semper expresse ponitur. Vltimo subiungitur canon, uel capitulum illius questionis in quo autoritas allegata queri debet. Exemplum sume de secunda parte Decreti, ubi sic allegatur 1. q. 1. principatus. & capitulo, cum Paulus, Et solet ita breuiari. 1. q. 1. principatus. & ualeat tantum: in secunda parte Decreti in prima causa illius partis, & in prima questione illius primae cause: in canonibus incipientibus, Principatus &, cum Paulus. Isto obseruato quod in toto iure non breuiatur principium canonis, capituli, uel legis: sed semper integre ponitur, prout in libro continetur. Aliud exemplum. 11. q. 3. inter uerba 17. q. 4. si quis suadente. Item 23. q. 1. noli aestimare. & c. militare. 26. q. 5. non liceat. & c. aruspicine. in uer. nec ideo. Declara ista exempla, & signate ultimum: in secunda parte Decreti, in causa 26. in questione 5. eiusdem cause, in canonibus, qui incipiunt, Non liceat &, Aruspicine. in uer. nec ideo. Quia tamen Tractatus de poenitentia inscribitur in questione 3. ipsius cause tricesime tertiae, ut supra dictum est, ideo sumatur exemplum ubi sic allegatur: de poenitentia. dist. prima homicidiorum. & capitulo, homicidium. hoc sic breuiatur: de poe. dist. 1. homicidiorum. & cap. homicidium. id est, in secunda

cun-

MODVS LEGENDI

Secunda parte Decreti, in causa 33. in questione tertia istius 33. causæ in distinctione prima illius questionis, in Tractatu de poenitentia, in canonibus, qui incipiunt, Homicidiorum &c. Aliud exemplum: de poenitentia, distinctione 5. oportet enim de poenitent. distinctione 7. ca. 1. intellige ut prius. & specialiter ultimum. i. in tractatu de poenitentia, distinct. 7. & ultima istius tractatus, in ca. 1. huius distinctionis. Et sic quando allegatur ca. 1. 2. uel 3. non ponitur principium capituli uel canonis &c.

De tertia parte Decreti pone exemplum: ubi allegatur hoc modo: de const. distinct. 1. nocte sancta. c. missas. &c. omnis Christianus. Quod ita breuiatum sic intelligitur, id est, in ultima parte decreti, quæ intitulatur, De consecratione, in prima dist. illius partis, in canonibus qui incipiunt, Nocte sancta. &c. Item aliud exemplum: de cons. dist. 2. in cena. & cap. liquido. de cons. dist. 5. non mediocriter. ne talis. &c. nusquam, id est, de consecratione, distinctione secunda & quinta, in capitulis incipientibus, In cena, Liquido, & Non mediocriter &c. Non debet autem in tertia parte decreti ultra quintam distinctionem allegari, sicut nec in secunda parte ultra septimam: & in prima parte non ultra centesimam primam: quia nulla partium plures habet distinctiones. Ideo ultra allegas notaretur tanquam imperitus errare. Et quia in

qua

IN VTROQUE IVRE.

Qualibet parte Decreti sunt distinctiones, nota dif-
 ferentiam in allegando. Nam quando allegatur di-
 stinctio absolute cum numero sine addito alterius
 determinationis: ut dicendo, dist. 1. 2. 3. 4. & 5.
 &c. tunc querendum est in prima parte Decreti
 ubi sunt centum & una distinctiones. Quando au-
 tem allegatur distinctio cum addito de poeniten-
 tia: ut sic, de poenit. dist. 1. 2. 3. &c. tunc queri de-
 bet in secunda parte Decreti, in causa 33. & quaest.
 3. illius causae, ubi ponitur tractatus de poeniten-
 tia, qui habet 6. distinctiones: ultra quas non alle-
 gabis ibi, si uelis Iurista uideri. Sed si allegatur di-
 stinct. cum addito tali, de consecratione: ut sic, de
 consecrat. distinct. 1. 2. uel 3. &c. tunc queratur in
 tertia parte decreti, ubi sunt tantum quinque di-
 stinctiones: nec etiam plures allegabis, alias te o-
 stendes Iuris ignarum. Et sic in omnibus his tribus
 partibus Decreti allegatur constitutio cum quo-
 ta sequente: ut sub ea differentia, quod interdum
 nulla determinatio praecedit: ut in prima parte
 interdum praecedit: & hoc dupliciter. Aut praee-
 dit de poen. in secunda parte Decreti. Aut de conse-
 cratione: ut in tertia parte Decreti. Item in secun-
 da parte allegatur quota causae tacendo illud no-
 men causa, sed subintelligendo, & sic etiam in for-
 minino genere adiectiuum numerale substantiuat-
 ur, includendo suum substantiuum: ut prima,
 secun-

MODVS LEGENDI

secunda, tertia, quarta &c. subaudi causa: deinde substantiuū, questio, cum suo adiectiuo expressē ponitur: scilicet questione prima, secunda, tertia, quarta &c. Postea initiū Canonis: ut Omnis, Pon-deret, Nōne, Legimus, &c. Etiam quandoq; per paragraphos allegatur, omisso nomine capituli, et subiungitur principiū paragraphi: ut 2. q. 6. §. bi-
dium. Et frequenter quando allegatur capitulum non est opus allegare paragraphum, & e conuerso. Si uerò capitulum est longū, dicatur in princ. med. uel fi. aut circa princ. med. uel fi. ubi authoritas uel textus allegatus habetur. Finaliter: Dilige Decretum, si gliscis canonicari. Distinguit, causat, pœnitet, & consecrat. Et tantum de primo libro.

**Decreta-
les.**

SECUNDVS liber Iuris Canonici, qui De-
cretales nominatur, à Gregorio Papa 9. cōpositus
est, qui in unā cōpilationem redigi procurauit per
magistrū Reymundū suum capellanū, diuersas de-
cretales epistolas prædecessorum suorum corrigens
& concordans, & hoc circa annū Dom. millesimū
ducentesimū 31. Et sic pensē annis 38. post compila-
tionē Decreti, Decretales in hanc formam: edactæ
fuere. Nā post hoc sub anno Dom. M. CCXLVI.
Concilium Lugdunense fuit celebratum ab In-
centio Papa. 4. anno sui Pontificatus 2. in quo
multas edidit constitutiones, quas etiam suo tem-
pore

IN VTROQUE IVRE.

pore super Decretales conscripsit. Et iste liber Decretales uocatus diuiditur in quinque libros partiales. Quorum quilibet ulterius subdividitur in multos titulos uel rubricas: & tituli in capitula, & capitula in paragraphos, & hi interdum in uersiculos. Primus autem liber partialis Decretalium tractat de personis ecclesiasticis, & ecclesie ministris, & de eorum officiis, & quomodo tales creandi & ordinandi sint. Et continet titulos 43. Secundus liber Decretalium est de iudiciis, & de requisitis in iudicio, & habet 30. titulos. Tertius est de uita & honestate clericorum, & rebus eorum, & rebus ecclesiarum. & habet titulos 50. Quartus de Sponsalibus & matrimonijs, & de cæteris his annexis, & continet 21. titulos. Quintus & ultimus liber partialis Decretalium est de Accusationibus, de criminibus, & de diuersis pœnis pro ipsis infligendis. et continet titulos 41. Omnibus ergo computatis totalis liber Decretalium habet titulos uel rubricas ducentas minus quindecim, hoc est, cētum & octogintaquinque. De quibus prædictis nota hos uersus.

Pars prior officia creat, ecclesieq; ministros.

Altera dat testes, & cætera iudiciorum.

Tertia de rebus & uita presbyterorum.

Quarta docet quales sint ritus coniugiorum.

Quintaq; de uitijs & pœnis tractat eorum.

MODVS LEGENDI

Vel sic breuius:

Iudex, iudicium, clerus, sponsalia, crimen:
 Hæc tibi designant, quid quæq; uolumina signant.
 ¶ De numero titulorum uersus nota sequentes,
 Bis septem demptis simul uno ferto ducentos.
 qui tituli ponentur infra prosaicè & metricè.
 Nūc sumantur exēpla ex Decretalibus, ubi sic alle-
 gatur, de summa Trinitate & fide catholica. dāna-
 mus. hoc ita breuiari solet, de sum. tri. & fide ca. dā-
 namus. Aliud exēplum, de electione et electi pote-
 state. cū in cunctis, hoc ita breuiari solet. de elec. cū
 in cunctis. id est, in libro Decretalium, sub titulo, de
 electione. in capitulo quod incipit, cū in cunctis.
 Aliud exēplum, de foro cōpe. diligēti. Aliud, de ui.
 & ho. cler. ut clericorū. Aliud, qui cler. uel uouen-
 ma. contra. pos. cōsaluit. Aliud, de pœ. & re. omnis
 utriusq;. Ista exempla sic breuiata suo modo sunt
 explicanda. ut primum exemplum. & ita de alijs.

Sextus.

¶ TERTIVM librum, qui Sextus appella-
 tur, composuit Bonifacius papa 8. in quod Decreta-
 les epistolas suorum prædecessorum, uidelicet Gre-
 gor. 10. Inno. 4. Clement. 4. & aliorum cum suis
 proprijs epistolis recollegit in unum librum, quem
 Sextum appellauit. non sic, quod ille cum alijs 5.
 partialibus libris Decretalium in unum uolumen
 Sextus connumeretur: sed quia liber est specialis
 post dictos quinque editus. supplens defectum di-
 uera

IN VTROQUE IVRE.

*uerforum casuum emergentium in alijs non com-
 prehensorum. Et sunt promulgatae constitution-
 nes libri sexti, anno à natiuitate Domini millesimo
 ducentesimo nonagesimo octauo, nonis Martij, Pō-
 tificatus Bonifacij Papæ octauo, anno 4. Diuidi-
 tur autem Sextus eodem modo in quinq; libros par-
 tiales, sicut Decretales: & quilibet horum libro-
 rum in titulos: & hi per capitula & paragra-
 phos, ut supra: quamuis in Sexto non sint tot titu-
 li sicut in Decretalibus, nec tot capitula in titulis,
 Sed ubi deficit aliquid non plenè decifum in Decre-
 talibus, id ponitur in Sexto. Sunt nanque modo
 sumenda exempla de libro Sexto, ubi sic allega-
 tur, De constitutionibus. ut animarum. libro sexto,
 & de rescript. statutum. §. cum uerò uer. nullus
 li. eo. Hos sic intelligitur: id est, in libro sexto, sub
 titulo de constitutionibus, in capitulo quod incipit,
 Ut animarum. Et sub titulo de rescriptis, in ca.
 quod incipit, Statutum. in §. illius cap. qui incipit,
 Cum uerò. in uerfi. nullus. lib. eodem. Et sciendum
 quòd in Sexto allegatur eodem modo ut in Decre-
 talibus, hoc solum mutato, quòd in Sexto allegan-
 da semper in fine additur libro sexto, propter diffè-
 rentias librorum, quia omnes rubricæ Sexti sunt
 etiam in Decretalibus. Debet ergo ad rubricam
 post capitulum addi, libro sexto, ut sciatur esse
 in Sexto. Quòd si non additur, queritur cap.*

MODVS LEGENDI

allegatū in Decretalibus: & sic errare cōtingeret ex omiſſione huius additionis, lib. 6. quia capitulū allegatū in 6. non inueniretur in Decretalibus. Alia plura poſſunt exempla ſumi, ut de iudic. mulieres. §. cāterum. et c. ſeq. lib. 6. de cler. coniug. c. uānico. §. in cāteris aut. cod. lib. de conceſ. præbend. deteſtāda. lib. 6. de cēſi. quanquā. cod. lib. quæ ſunt declaranda ſuo modo ut ſuprà. Et tantū de 3. libro.

Clemen-
tinæ.

¶ **Q**UARTVM librum iuris canonici. qui Clementinæ dicitur, ſubaudiendo conſtitutiones, incepit & edidit Clemens Papa 5. ſub anno Domini milleſimo trecentefimo decimo, in concilio Vienneniſi, quod ſex menſibus tantum durauit: ſed ipſe Clemens morte præuentus, ad publicum non perduxit, ſed poſt eum Io. Papa 22. completi, correxit: in quibuſdam mutauit, & executioni demandauit. Quæ conſtitutiones ita collectæ dicuntur Clementinæ, à Clemente 5. & fuerunt promulgatæ anno Domini milleſimo trecentefimo ſexto. 4. Calend. Nouembris. De quo uide glō. in proœmio Clementinarum, in uer. Nouembris. & in uerbo Pontificatus. Et ſecundum Ioan. And. in proœmio huius libri male dicunt illi qui allegant librum ſeptimum: quia dictæ conſtitutiones non ſunt connumeratæ ſub nomine libri, ſed debent intitulari Clementinæ, ut ſuprà dictum eſt. Et diuiduntur Clementinæ eodem modo in quinque libros,

IN VTROQUE IVRE.

bros, iuxta materiam istius uersus: Iudex, iudicium,
 clerus sponsalia, crimen. de qua tractant, sicut De
 cretales & Sextus: licet pauciores contineant ti-
 tulos, & tituli pauciora capitula, in quos & quæ
 rursum diuiduntur. Sunt autem exempla taliter
 in his accipienda, ubi sic allegatur: de hæreticis.
 ad nostrum. in Clementinis. hoc sic breuiatur: de
 hære. ad nostrum. in cle. 1. in constitut. Clementi-
 nis, sub titulo de hæreticis & Manichæis, in capi-
 tulo quod incipit, Ad nostrum. Aliud exemplum
 de reliq. & uen. sanct. si dominum. in Clemē. id est,
 de reliquijs & uener. sanct. in capitulo, Si dominū.
 in Clementinis. & sic de alijs. Nam hic allegatur
 per omnia sicut in Decretalibus: solum eo dempto,
 quòd additur hic in Clement. sicut in Sexto addi-
 tur, libro sexto, propter rationem ibi dictam. Et
 potest hæc additio præmitti: ut sic allegando, Cle-
 men. pastoralis. §. rursus in fi. id est, in Clementi-
 nis, in capitulo, Pastoralis. §. rursus. in fine illius pa-
 ragraphi, ubi dicitur: Qui falcem mittit in mes-
 sem alterius, perperam agit. Et hæc de allegatio-
 nibus & exemplis Iuris Canonici quo ad quatuor
 libros sufficiant. ¶ Et ut dicti libri cognoscantur,
 sciendum quòd Decretum sic incipit, Humanum
 genus duobus regitur, naturali uidelicet iure, &
 moribus. Decretales incipiunt: Gregorius episco-
 pus seruus seruorum Dei. Sextus incipit Bonifa-

MODVS LEGENDI

eius episcopus seruus seruorum Dei. Clementina diuersimodè solent incipi. Quandoque sic, Ioannes episcopus seruus seruorum Dei. Quoniam nulla iuris sanctio. Quandoque sic, Clemens episcopus & c. Fidei catholice fundamento, & cate. Et antequàm ueniam ad materiam Decreti, in distinctionibus & causis, & ad rubricas in Decretalibus, de libris legum & allegationibus in eis præmitto.

IV S enim Ciuile uel Imperatorium (quod Leges appellatur) traditum est nobis in multis, & generaliter in quatuor uoluminibus quæ dicuntur libri legales: ut sunt Digestum, Codex, Instituta, et Authenticum, quibus additur liber Feudorum.

Digesta.

¶ PRIMVS ergo liber Iuris Ciuilis est Digestum, continens leges & statuta Romanorum. Et continet in se quinquaginta libros partiales, qui in tribus uoluminibus comprehenduntur. Primum uolumen est Digestum uetus, quod habet uigintitres libros partiales. Secundum infortiatum: & habet quatuordecim libros partiales. Tertium Digestum nouum, quod 12. habet libros partiales, quibus connumeratis erunt L. libri partiales. Et uocatur Digestum alio nomine Pandecta, nomen compositum à πᾶν, quod est totum, & participio uerbis δέχομαι, quod est capio, quasi omnia intra se comprehendens; est enim uolumen aliquod omnia uniuersa

IN VTRÔQUE IVRE.

uniuersaliter continens. Vnde Iustinian. libros in
 quibus uetera iura collegit, Pandectas appellauit.
 Volumina illa (inquit Budæus) nihil non continen-
 tia, & ex quibus possis, quod uelis, uelut è Cornu-
 copia depromere, dicuntur Pandectæ: ut Pandec-
 tæ legum, quæ omne Ius complectuntur. Gellius
 libro 12. Tullius Tyro Ciceronis Libertus libros de
 uarijs ac promiscuis quæstionibus composuit, quos
 Græco uocabulo Pandectas, id est, promiscua &
 multifaria continentes, libros inscripsit, tanquam
 omne rerum ac doctrinarum genus continentes: ut
 dicitur in l. 2. C. de uete iur. cunuc. §. cùm omnia.
 Et iste liber Digestum est collectus ex ueteri iure,
 quod ab urbe Romana conditum, & à tempore
 Romuli usque ad tempus Iustiniani Imperatoris
 frè per mille annos & trecentos confuse statutum
 fuit, & extendebatur in duo penè millia librorum,
 & decies centena millia uersuum, id est, para-
 graphorum uel responsorum: ut habetur in §. cum
 omnia. præallegato. Vocatur autem hoc nomine
 Digestum, quia omnia decidenda ibi degeruntur
 & soluuntur. Scribitur etiam per duplex ff. con-
 tra morem omnium librorum legalium, cùm nulla
 litera f, ponitur in hoc nomine Digestum. Ideò
 (ut aiunt quidam) quia per duos Imperatores,
 quorum quiuus Fredericus nominabatur, postea
 maturius ruminatum est & digestum: à quorum

MODVS LEGENDI

Imperatorum quolibet nomine sumpta est prima
litera f, &c. Alij dicunt esse arbitrarium: nec om-
nium rationem esse reddendam, ut in l. non omni-
um. ff. de leg. & senatuscon. Infortiatum autem di-
citur ab in, id est ualde, & forte, quia multum for-
tes leges in eo sunt, uel quia dispositiones ultim-
um uoluntatum in illo sunt. Vnde.

Sum liber en fortis disponens spolia mortis.

Et clausis portis me discat lector in hortis.

Vt habetur in principio Infortiati, in glossa 1. ubi
etiam dicitur, De nominibus disputare relinquatur
pertinacibus, secundum Tullium: & nomina magi-
stralia sunt: ideo de eis non est disputandum. Suffi-
cit saltem quod attendatur, quid in libris dicatur
secundum Senec. Vnde:

Qui uult seruare sanctorum singula festa,

Non poterit clarè cum Codice scire Digesta.

Et nota q. quando in Digesto ueteri, Infortiato, uel
Digesto nouo allegatur aliquis textus, tunc primo
ponitur nomē libri nō partialis nec Veteris, Noui,
uel Infortiati: sed digesti in genere p. duplex ff, po-
stea titulus uel rubrica: deinde apponitur lex illius
tituli cū sua determinatione uel numero sequenti.
Et si lex est longa, ponitur s. primus, uel secundus,
uel respo sum primū uel secūdū et c. Exemplum: in
Digesto sic allegatur. ff. de dam. insec. l. si finita. s.
si quis autē. q. ita breuiatum tantum ualeat: id est,

in

IN VTROQUE IVRE.

In libro Digestorum, sub titulo de damno infecto, in lege, quæ incipit, Si finita. in paragrapho, si quis autem. illius legis, Aliud exemplum: ad l. R. hod. de iac. l. naus. §. cum autem. id est, ff. ad legē Rhodiam de iactu. in lege, naus, in paragrapho, cum autem. Aliud exemplum ff. si quadrupes pauperiæ fecisse dicat l. i. §. cum arietes. id est, Digestis in rubrica, si quadrupes pauperiem fecisse dicatur. l. i. in paragrapho, cum aries. Item, ff. de ui & ui ar. l. i. §. uim ui. id est, ff. sub titulo de ui & ui armata. in l. i. & sic de alijs.

SECUNDVS principalis liber iuris dicitur Codex. tur Codex, qui continet statuta, sanctiones, & diuersa præcepta Imperatorum; quamuis communiter loquendo Codex dicatur quilibet liber in se habens diuersos libros partiales. Fuerunt tamen ante tempus Iustiniani Imperatoris tres Codices, scilicet Codex Gregorianus, Hermogenianus, & Theodosianus. Ergo diuus Iustinianus uolens circa hoc adhibere remedium, direxit animum suum ad constitutiones Imperiales, & de istis tribus codicibus extrauagantibus fecit fieri unum codicem, quē suo felici nomine intitulauit Codicem Iustiniani: ut patet in rubrica præemij huius libri. Et scribitur per C. magnum, quæ est prima litera huius nominis Codex. Diuiditur autem in 12 libros partiales, quorum ultimi tres longè post primos nouem com-

MODVS LEGENDI

positi sunt, & ultimi 3. rarò leguntur à doctoribz.
 In primis autem 9. libris Codicis allegatur suo mo-
 do sicut in ff. primò ponendo nomen libri Codi-
 cis, deinde titulum, postea legem cum suo princi-
 pio uel numero. Exemplum accipe, sic allegans,
 C. de præscrip. 30. uel 40. anno. l. si quis. §. pe. id
 est, in libro Codicis, sub titulo de præscriptioni-
 bus 30. uel 40. annorum, in l. si quis. in §. penulti.
 Alia exempla, C. de sacr. eccles. l. sancimus. in fi.
 C. de trans. l. ut responsum. C. de uet. iu. enu. l. 2. §.
 si quid in tanta, &c. Quæ sunt omnia extensis ru-
 bricis declaranda. In ultimis tamẽ tribus libris hoc
 refert, quòd in fine allegationis (ut præmissum est)
 additur numerus libri: ut allegande, C. de armorũ
 usu iuxta principem l. l. li. 10. C. de Murilegulis
 & Gyneciarijs l. &c. lib. 11. C. de dignit. l. si ut
 proponis. li. 12. similiter de alijs. Et est magis ne-
 cessarium quosdam titulos plenius scribere, quia
 sunt in his libris tribus ualde rari & inusitati titu-
 li: quia non frequentantur in schoiis legendo, si-
 cut alijs lib. 9. Codicis. Et uolunt aliqui dicere, quòd
 quando in Codice allegatur, non sit necesse addere
 l. dicendo sic, C. de iudi. l. properandum. sed simpli-
 citer debeat dici, de iudi. properandum. sine hoc
 addito, lege: nisi esset lex 1. 2. 3. uel penult. uel an-
 tepenul. Tunc enim oportet addi, l. 1. 2. uel penul.
 &c. Sed siue hoc in toto seruatur, siue non, nõ est
 magna

IN VTROQUE IVRE.

magna uis. Item interdum in Codice allegatur Authentica, quæ est antiquo iuri superaddita & incorporata: ut C. de epis. & cler. Authen. generaliter. id est, in Codice sub titulo, de episcopis & clericis, in Authentica ibi incorporata, quæ incipit, Generaliter.

TERTIUS principalis liber uocatur Authententicum in numero singulari: & Authentica authenticorum, numero plurali. Et sunt Authentica quedam excerpta, quasi summula librorum suprâ dictorum. Et diuiditur iste liber in nouem collationes, quarum quælibet subdiuiditur in titulos. Tituli autem subdiuiduntur non in leges, sed paragraphos. & quando ex Authentico allegatur aliquis textus, præmittitur primò nomen libri cum præpositione In, deinde ponitur titulus, postea subiungitur paragraphus cum ipsius inceptione: & in fi. ponitur quota collationis. Quauis enim collatio naturaliter præcedit paragraphum qui in ea continetur, tamen collatio cum sua quota cõsueuit ultimo allegari, licet etiã interdum omittatur. Exemplum sumatur sic allegando. in Auth. de lenonibus, §. sancimus. collat. 3. id est, in lib. seu uolumine Authenticorũ, sub titulo de lenonib. in §. qui incipit, Sancimus. sub col. 3. Aliud exemplũ. i. Aut. de triẽ. & semis. §. cõsideremus. collat. 3. in Authentico de triente et semisse. in §.

collat.

MODVS LEGENDI

cōsideremus, &c. Item in Authe. ut diui. ius. sub-
scrip. ba. glo. quæ §. i. collat. 8. id est, in hoc libro,
sub tit. ut diuina iussiones subscriptionem habeat
gloriosissimi quæstoris &c. Et nota differentiam
inter Authenticum & Authenticam. Nā Authen-
ticum est liber principalis Voluminis, de quo iam
mentio facta est: sed Authentica est Lex una uel
paraphrasis incorporatus in lib. C. & allegatur
hoc modo, sicut etiam prædictum est in libro C. in
Auth. multo magis C. de sacr. sanct. eccl. &c.

Feudorū
liber.

L I B E R Feudorum, qui alio nomine dicitur
Collatio 10. diuiditur in duos libros partiales, quo-
rum quilibet subdividitur in titulos, & isti in Capi-
tula & Paragraphos. Vnde ut exemplariter dica-
tur, in allegatione huius libri, primò ponitur no-
men libri, postea titulus, deinde capitulum & §. ut
sic allegando: in libro aliàs & communis, in usib.
feud. de prohib. feud. alie. per Fed. c. 1. §. hac edic-
tali. Et hoc breuiatum sic intelligitur: id est, in u-
sib. feud. (qui liber etiam Collatio decima dicitur)
sub rubrica de prohibita feudi alienatione per Fe-
dericum, in cap. 1. et paragrapho allegato. Et est
neceffe apponere per Federicum, ad differentiam
alterius tituli in eodem libro, de prohib. feud. ali-
en. per Latharium. Potest etiam nomen libri ul-
timò subiungi: ut in hoc exemplo, quibus mod.
feud. amitt. cap. unico. §. rur. in usib. feud. id est, in

IN VTROQUE IVRE.

rubrica, quibus modis feudum amittatur. cap. unico, in §. rursus. in usibus feudorum. Etiam interdum allegatur collatione decima, sic breuiando, col. 10. quia iste liber post 9. collationes Authenticorum editus est. Alia possunt accipi exempla multa. De feud. mar. duc. & com. id est, de feudo marchie ducatus, et comitatus. De inuest. in man. fac. id est, de inuestitura in mancum facta. De milit. uas. sal. qui contum. est. id est, de milite uasallo, qui contumax est. Qual. uas. iur. deb. dom. fid. id est, qualiter uasallus iurare debeat domino fidelitatem. Et ita de omnibus alijs extendendo & abbreviando rubricas, cum subiectione tamen cap. et §. in quo continetur authoritas, uel textus allegatus. Et tantum de libro Feudorum.

QVARTVS liber principalis dicitur *Instituta*. Instituta uel institutiones in numero plurali. Et diuiditur in quatuor libros partiales, qui sunt introductorij in alios libros legales: imò deseruiunt etiam Canonibus, in quantum declarant significationes terminorum in iure usitatorum, qui multum utiles sunt incipientibus, tanquam ostium in domum, in Ius præbentes introitum. Quare consultum est omnibus, quasi modò genitis pueris et adultis lac iuris concupiscentibus per institutionum dogmata sua primaria sumere nutrimenta, ut doctrina præambula informati Iustiniani mereantur satisfactionem.

MODVS LEGENDI

*tioni securius inherere. Quæ à Christianissimo Iu-
 stiniano Imperatore regulariter deriuata omnium
 Imperatorum auctoritate iubet, uetat, uindicat, pu-
 nit, atque permittit. Nullus ergo tam presumptu-
 sus existat, quod sine Institutionum doctrinis ad
 iurium, & maxime ciuilium sublimitates conscen-
 dere attentet: quoniam ex alto irremediabiliter cor-
 ruunt, qui uolare satagunt antequam pennas assumant.
 Fuit autem hic liber de mandato Iustitiani Impe-
 ratoris (qui etiam Digestum composuit) editus, post
 Digestum, & post primam compositionem Codi-
 cis: ante tamen secundi Codicis, quæ nunc habemus,
 compilationem, per magnificum magistrum Tri-
 bonianum Questorem sacri palatii sui cum Theo-
 philo & Dorotheo uiris illustribus, ut in princi-
 pio Institutionum dicitur. Et huiusmodi libri par-
 tiales subdiuiduntur ulterius in titulos, & hi in pa-
 ragraphos, non in leges nec in capitula: & para-
 graphi interdum quando longi sunt, in uersiculos.
 In allegationibus autem huius libri talis modus ob-
 seruatur, quod primò liber nominatur, postea ru-
 brica, deinde paragraphus cum uersiculo. Exem-
 pli gratia, Inst. de iustit. & iur. §. i. id est, in libro
 Institutionum, sub rub. de iustitia & iure. in §. pri-
 mo illius rubricæ. Aliud, Institut. de iur. nat.
 gent. & ciuil. §. sed quoties. id est, Institutionibus
 de iure naturali gentium & ciuil. paragrapho al-
 legat*

IN VTROQUE IVRE.

legato. Item Instit. de hered. instit. §. hereditas, id est, heredibus instituendis. paragrapho qui incipit hereditas. Et sic de alijs exemplis accipiendum est. Et hæc de nominibus, diuisionibus, et exemplis ipsorum librorum legatium pro nunc sufficiant.

Vt tamen plenius noscantur hi libri, nota quòd Digestum uetus sic incipit, Iuri operam daturum prius nosse oportet, unde nomen Iuris descendat. Et primus titulus est, de iustitia, et Iure. Infortiatum uerò sic incipit, Dotis causa semper et ubiq; est præcipua. Et primus titulus est, Solutio matrimonio quemadmodum dos petatur. Sed Digestum Nouum incipit, Hoc edicto permittitur, ut siue iure siue iniuria fieret opus, per nunciationem inhiberetur. Et est primus titulus, De noui operis nunciatione. Codex incipit, Imperator cunctos populos. Et prima rubrica est, De summa trinit. et fide cathol. Præmittitur etiam proœmium, Hæc qua necessario. Authenticum incipit, Occupatis nobis circa totius Reipub. curas. Et est prima rubrica, Si heres soluere legatum noluerit. Decima collatio, quæ etiam liber de Usibus feudorum dicitur, sic incipit, Quia de feudo tractaturi sumus, uideamus primò, qui feudum dare possunt. Et prima rubrica est, De his, qui feudum dare possunt. Et qualiter acquiratur et retineatur. Institutiones uerò sic incia

MODVS LEGENDI

incipiunt. Imperatoriam maiestatem nō solum armis decoratā, sed etiā legib. oportet esse armatā.

Notandum etiam est, quod quidam liber paruum Volumen appellatus est, continens in aliquos prædictorum librorum totalium, & aliquos partialium: uidelicet Authentica, Vetus feudorum, & tres ultimos libros Codicis, scilicet 10. 11. & 12. qui rarò legi consueuerunt, et titulos habent plerosq; rarissimos.

Premissis itaq; nominibus & diuisionibus librorum utriusque iuris cum modis allegandi in ipsis: nunc pro breuiaturis glossarum legendis subiungam quoddam alphabetum, in quo communiores saltem abbreviaturæ textuum & glossarum Iuris continebuntur: quod sic incipit:

A uel B. etc. Quæcunq; literarum alphabeti posita sola in textibus iuris maximè decret. signat nomen proprium uiri uel mulieris: ut Arnoldus, Bernardus, et sic de alijs: ut de testi. ex parte A. id est, Adæ. et sic de alijs.

Ab. id est, Abbas: scilicet Lopus uel de Castelliano

Ac. uel Accur. id est, Accursius glossator in legibus. Hic duos habuit filios: unus uocabatur Franciscus Accursij, ualens doctor, qui glossis patris sui multas fecit additiones. Alius nomine Ceruotus, qui fecit etiam additiones, quæ dicuntur Ceruotinae, modicum tamen ualens.

IN VTROQUE IVRE.

ualescentes: quarum una ponitur C. de eden. in l. t.
Et sic filius potest in iure patrem reprehendere,
ut ff. de condi. ob caus. in moribus secus: licet
possit dari tutor patri furioso.

Al. uel Alb. id est, Albertus doctor, uel Albericus.
Ala. id est, Alanus.

Ap. se. le. id est, Apostolicæ sedis legatus.

Ap. re. id est, appellatione remota.

Ap. ob. re. id est, appellationis obstaculo remoto.

Ant. de. But. id est, Antonius de Butrio.

Ar. uel arg. id est argumentum.

Arch. id est, Archidiaconus magister Ioan. An-
dræ, qui glossauit etiam Sextum, & scripsit
Rosarium super Decreto.

Ad no. præ. id est, ad nostram præsentiam.

Aut. uel Authen. id est, Authenticum liber, uel Au-
thentica lex incorporata.

Az. id est, Azo. qui fecit Summam unam in legi-
bus, ex qua sumunt examinandi cōtinuationes
rubricarum.

Bern. Ber. B. id est, Bernardus glossator Decre-
talium.

Barth. Brix. id est, Bartholomæus Brixensis, qui se-
cit additiones glos. super Decreto. quas si De-
cretum habet, sic incipit glos. eius: Quoniam no-
uis supernenientibus causis, nouis est remedijs
succurrendum.

MODVS LEGENDI

Bart. i. Bartolus de Saxo ferrato, legum interpret.
Bal. uel Bald. i. Baldus in utroque iure scribens.

Band. id est, Bandinus doctor.

Bo. me. id est, bonæ memoriæ.

Bulg. id est, Bulgarus doctor.

But. id est, Butrius, scilicet Antonius de Butrio.

C. in textu posita Celestinū signat, maximè quādo apponuntur hæc uerba, prædecessor noster. aliās in glossis, summis uel lectionis, C. magnū significat cōdicē, cōmuniter in ablatiuo casu. Sed c. parū, i. capitulo, uel cētesima, in distinct. oib.

Cy. id est, Cynus doctor legum.

Ci. id est, ciuis.

Cle. uel Clem. id est, Clementinae uel Clementinis.

Card. id est, Cardinalis doctor.

Constit. id est, constitutio.

Compost. i. Compostellanus doctor.

Cen. eccl. id est, censura ecclesiastica.

Con. t. tr. i. consulationi tuæ taliter respondemus.

D. sola, uel dist. id est, distinctione.

De peen. id est, de pœnitentijs.

De cons. id est, de consecratione.

Dil. fil. id est, dilectus filius.

Dama. id est, Damasus Papa.

Dy. id est, Dynus doctor.

Dis. ue. id est, discretionis uestre.

Do. de Ro. id est, domini de Rota.

Durand.

IN VTROQUE IVRE.

Durand. id est, Durandus doctor.

E sola, & magna, nomen proprium. e parua, eadem uel eadem: maximè quando sequitur titulo, distinctione, uel lege.

Eccl. Rom. id est, ecclesia Romana.

Extra. id est, extrauagans.

Et hîc est sciendum, quòd quando in Summa de casibus, in Summa Pisana uel alicubi in libris Iuris ponitur authoritas ex Decretalibus, tunc allegatur extra: & significat extrauagantem, scilicet textû uel capitulû extra corpus Decretorû positum. Decretales enim paulò ante compilationem, correctionem & concordationem ipsarû erant extrauagâtes: qui uagabâtur extra illud uolumen. Hodie aut per Modernos Canonistas capitula in Decretalibus, in Sexto similiter & in Clemêti, nò cõsueuerunt allegari extra, quia talia capitula modo nò uagâtar extra corpus Iuris Canonici. Sed legistæ prædictorû librorum textus allegât extrâ: eo quia sût extra corpus sui Iuris, scilicet Ciuilis. Verû est quod canonistæ adhuc hodie aliquos textus etiâ Canonici iuris allegant extrâ: uidelicet hos, qui sunt extra uagâtes nondum incorporati Iuri Canonico.

Fa. id est, facit.

Fe. re. præ. g. i. felicitis recordationis prædecessoris nostri.

MODVS LEGENDI

F.t. id est, fraternitati tuæ.

Fi. id est, finale, uel sine.

ff. id est, digestis.

Fri.de.Zen. id est, Fridericus de Zenis.

Fran.de Zab. id est, Franciscus de Zabarellis, doctor & Cardinalis.

Flori. id est, Florianus doctor.

Fri.Imper. id est, Fredricus Imperator.

F.t.t.r. id est, fraternitati tuæ taliter respondemus.

G. in Spe. id est, Guilielmus in Speculo.

G.de mon.Lau. id est, Guiliel. de monte Lauduno.

Guil. id est, Guilielmus doctor.

Gen. id est, Genshelinus doctor.

Gra. id est. Gratianus compiler Decreti.

Go. uel Gof.i. Goffredus: qui composuit Summam, in qua recitant examinandi in iure Canonico, continuationes rubricarum, & alia plura.

Gar. id est, Garfias doctor.

Hu. uel V.i. Hugo uel Vgutio.

Ho. uel Host. id est, Hostiensis doctor.

Hen.Bo. id est, Henricus Boick.

Hon. id est, Honorius Papa.

Her. id est, Hermannus doctor.

I, sola, uel cum titello sic, j. denotat infra.

Pro quo sciendū, quādo textus allegatur, q̄ etiā postea habetur, siue in eodē lib. siue in alio, eiusdē tamē iuris, tūc dicitur infra: et scribitur p̄j lōgū: cui

IN VTROQUE IVRE.

cui supra poni potest titellus: ut sic. j. titulo pro

xim. c. j. ij. id est, infra titulo proximo. ca. i. et c.

.edo. tit. id est, infra eodem titulo.

j. brevis signat unum uel primo.

io. Mo. id est, Ioannes Monachi glossator Sexti in

I Francia.

Io. And. id est, Ioannes Andreæ, etiam glossator

Sexti & Clementinarum, qui & Nouellas con-

scripsit, ualentissimus doctor.

Io. Imo. id est, Ioannes Imola, Modernus doctor su-

per Decretalibus notabiliter scribens.

Io. uel Ioan. i. Ioannes glossator Decreti Theutoni-

cus, quem aliqui nominant Ioannem antiquum.

Io. de. Lig. id est, Ioannes de Ligniano.

Io. de Fan. id est, Ioannes de Fantusijs.

Inno. uel Innoc. id est, Innocentius Papa.

Imo. id est, Imola. subaudiendo Io.

Iac. de Liz. id est, Iacobus de Lizano.

Iac. de Are. id est, Iacobus de Arena.

Iac. But. id est, Iacobus Butrigarij.

Iac. Bal. id est, Iacobus Balduini.

Iac. de Bel. id est, Iacobus de Beluifo.

L. sola. id est, lege, uel quinquaginta in numero
distinctionum.

Lap. ab. id est, Lapis Abbas doctor.

Lemb. de Ramp. i. Lambertus de Ramponibus.

Ludo. de Ro. id est, Ludonicus de Roma doctor.

MODVS LEGENDI

L. uel **Lau.** i. Laurentius in glosis Decretalium.
Lib. id est, liber uel libro, secundum exigentiam constructionis.

M. uel **Mar.** id est, Martinus doctor.

M. uel **man.** i. mandamus: signāter quando litera q. sequitur: ut **M.** q. id est, mandamus quatenus.

Mo. ca. pr. i. monitione canonica prēmissa.

Nic. Sic. do. id est, Nicolaus Siculus doctor, qui aliter dicitur Panormitanus, uel Panormita modernissimus.

No. & uet. test. i. noui & ueteris testamenti.

No. id est, nota.

Nota. id est, notatur.

No uel. id est, Nouella.

O. uel **op.** id est, opinio.

Ob. id est, obstaculo.

Odo. id est, Odofredus doctor.

Ol. uel **Old.** id est, Olradus, uel Oldradus,

Osti. uel **Ost.** i. Ostiensis, cōter tamen per **H** dicitur.

Pe. i. poenitentia, uel Petrus, uel penultimo.

Penul. uel **penult.** id est, penultimo.

Paragraphus, quia in ordine alphabeti nō inuenitur abbreviatus, cū nō sit una litera, sic solet scribi, sicut quando capitulum uel aliqua lex est longa, tunc ad citius inueniendum textum allegatum, ponitur in capitulo uel lege paragraphus unus uel plures. Nota tamen quod paragraphi sunt duplices, uis deli-

IN VTROQUE IVRE.

delicet magnus & parvus: & parvus debet esse ni-
ger de encansto in tali forma, s. & talis debet leg-
cum sua determinatione sequenti hic autem com-
muniter ponitur in glossis uel in summis recollectis.
Alius autem magnus sic formatur ¶. & debet es-
se de alio colore, scilicet rubeo uel blauco seu flauo.
Et talis legi non debet: licet in legendo dum inue-
nitur uel dum uenitur ad eū, pausari debeat, & in
corrīgendo libros debet nominari, ut apponatur si
non sit ibi. Nam certi textus & Summæ distinctæ
sunt per tales ita quod allegatur primus, secundus,
& c. Si ergo non essent ibi, contingeret primū acci-
pi pro secundo, & secundum pro primo, quod erro-
rem induceret, & unus scilicet s. paruus significat
aliū, uidelicet magnū. & sic apud logicos est ter-
minus secundæ intentionis.

Præal. id est, præallegatus.

Prin. id est, principio.

Per. to. id est, per totum.

Pri. id est, primo.

Prætex. id est, prætextu, hoc est, occasione.

Pau. de leaz. id est, Paulus de Leazaris, qui scribit
bene super Clementinis.

Pet. de Bel. id est, Petrus de Bella pertica, doctor R-
gum citromnotanus Burgundus.

Pet. de Samp. id est, Petrus de Samprans.

P. uel Pla. id est, Placentinus doctor.

MODVS LEGENDI

Præ.di. id est, præfulgeat dignitate: ut de testib. in
cap. licet ij.

præ. id est, præterea

Pa. id est, Papa.

Pomp. id est, Pomponius Imperator.

Q. i. questione, quādo ponitur in causis Decre-
ti, uel quatenus, quādo ponitur in textu Decre-
taliū maxime post mādamus: ut sic, mādamus, q.

Ray. id est, Raymundus capellanus & pœnitētia-
rius Gregorij ix. de quo in principio Decretale
lium.

Re. id est remota: ut ibi, ap. re. ut supra.

Rof. id est, Roffredus doctor.

Rog. id est, Rogerius legista.

Re. uel Respon. id est, responso, uel Responsio.

Re. id est, require, uel remissionibus.

Sali. id est, Salicetus doctor.

Si. cu. ab. id est, Siculus Abbas.

Se. ap. id est, sedes apostolica.

So. id est, solutio.

Sa. ap. con. i. sacro approbante concilio.

Se. uel seq. id est, sequenti.

Sequen. id est, sequentibus.

S. uel su. id est, supra. Vnde quando aliquid allia-
gatur in aliquo, quod prius ante illum lo-
cum habitum est in alio uel eodem libro, e-
iusdem tamen iuris, uidelicet aut Ciuilis aut
Canonis

IN VTROQUE IVRE.

Canonici, hoc allegatur suprà per s. breuem;
sed s. longa sola, id est, scilicet.

Spe. id est, speculum, liber magnus.

Spec. id est, Speculator, author Speculi, scilicet
Guilielmi Durandi.

Sub. app. obst. id est, sublato appellationis obstacu-
lo; ut de test. cum olim.

Sac. aut. con. id est, sacra authoritate Concilij; ut
de iureiuran. nimis.

Tan. id est, Tancredus

T. uel tit. id est, titulo.

Etiam t. id est, taliter.

The. id Thomas.

Vin. id est, Vincentius doctor.

Vincen. id est, Vincentius etiam doctor.

Vb. de Bo. id est, Vbertus de Bobio.

Vlt. id est, ultimo.

V sola, id est, quinque uel quinta: ut v. q. v.

Vui. uel Vuil. id est, Vnilhermus, quod Italici scri-
bunt Gnilhelmus, et Francigenæ Guilhermus.

Vui. Duran. i. Vuilhermus Durandi.

Ver. id est, uersu, uel uersiculo.

Ve. id est, uetus: ut ff. uetus.

X. id est, decima.

XX. id est, uigesima.

XC. i. nonagesima, qua X. preposita C. que signi-
ficat centum, subtra ei x. sicut etiam xl. &c.

MODVS LEGENDI

Zab. i. Zabarella, uidelicet dominus Franciscus.
g. uel g. id est, consecratione.

¶ id est, paragrapho uel paragraphis : de quo supra latius dictum est.

Sunt & alie abbreviaturæ de rubricis, tam legæ
quàm canonum maximè Decretalium, de quib. pa-
tebit infra. Hæc autem de abbreviaturis textuum
& gloss. Summarum & Lectorarum utriusq; iu-
ris præter titulos nunc sufficiant. Quæ utiq; pri-
mis iuribus alumnis difficiles apparêt in primo ag-
gressu; & raro colliguntur ita copiose. Quare sit
hoc opusculum incipientib. tanto magis acceptum, ca-
riusq; reputatum, quanto sollicitius est collectum.

Quia ad præmissorum notitiam necessarium
est habere rubricas, seu titulos utriusq; iu-
ris abbreviatis & extensos, præponam rubricas iu-
ris Canonici propter earum paucitatē respectu ru-
bricarum iuris Civilis, quas etiā subiungam. Etiam
quia supra præmisi ius Canonicum iuri Civili ratio-
ne dignitatis, excellentiæ &c. Sequuntur ergo ru-
bricæ Decretalium, & per consequens Sexti & Cle-
mentinarum, eo ordine, quo ponuntur in Decreta-
libus primitus abbreviatæ, deinde extensæ. & po-
stea, ut eò facilius mente teneantur, metricè in 53.
uersib. colligentur. Vnde nota, quod hi sunt tituli
Decretalium non inspecto ordine alphabeti; & pri-
mo, primi libri; secundo, secundi &c.

IN VTROQUE IVRE.

De sum. Trin. & fid. ca. i. de summa Trinitate &
fide catholica.

Constit. id est, constitutionibus.

Rescrip. i. rescriptis.

Consue. id est, consuetudine.

Postula. præ. i. postulatione prælatorum.

Ele. i. electione & electi potestate.

Translatio. episc. id est, translatione episcoporum.

Aut. & usu pal. i. autoritate & usu pallij.

Renun. id est, renunciationibus.

Sup. neg. præ. i. supplenda negligētia prælatorum.

Tem. or. id est, temporibus ordinum, & qualitatibus ordinandorum.

Scru. in or. fa. i. scrutinio in ordine faciendo.

Ord. ab episc. qui re. i. ordinatis ab episcopo, qui resignavit vel renunciavit episcopatui, vel ab excommunicato.

Act. & qual. id est, ætate & qualitate & ordine præficiendorum.

Sa. unc. i. sacra unctione.

Sacra. ite. vel non. i. sacramentis iterandis vel non.

~~Ser. non ord.~~ id est, servis non ordinandis, & eorū manumissione.

Fil. presb. id est, filiis presbyterorum ordinandis vel non.

Ob ad rat. id est, obligatis ad ratiocinia ordinandis vel non.

Corp.

MODVS LEGENDI

Corp.uit.i.corpore uitiatu promouendis,uel non.
Biga.id est,bigamis non ordinandis,
Cle.pe.i.clericis peregrinis.
Of.archi.i.officio archidiaconi.
Of.archipræs.id est,officio archipresbyteri.
Off.pri.i.officio primicerij.
Of.sacri.i.officio sacristæ.
Of.custo.i. officio custodis.
Of.uica.id est,officio uicarij.
Of.dele.i.officio & potestate iudicis delegati.
Of.le.id est,officio legati.
Of.iud.or.id est,officio iudicis ordinarij.
Of.iud.id est,officio iudicis.
Ma.& obe.i.maioritate & obedientia.
Treu.& pa.id est,treuga & pace.
Pac.id est,pactis,
Transac.i.transactionibus,
Postu.id est,postulando.
Procur.i.procuratoribus,
Syndi.id est,syndico,
lis quæ ui me.i.ijs quæ ui metu sue causa fiunt,
In integ.re.i. in integrum restitutione.
Ali.iu.mu.cau.sa.i.alienatiõe mutadi iudicij causa
Arbi.id est,arbitris. (facta.

TITVLI LIBRI SECVNDI.

Iudi.i.iudicijs.
Fo.compe.i.foro competenti.

IN VTROQUE IVRE

Li.ob.i.libelli oblatione.

Mu.peti.i.mutuis petitionibus.

Lit.contest.i.litis contestatione.

Vt li.non contest.i.ut lite non contestata nō procedatur ad testiū receptionē, uel ad definitiūā

Iu.calum.i.iuramento calumniæ. (Sententiam.

Dila.id est,dilationibus.

Fer.id est, ferijs.

Or.cogni.i.ordine cognitionum.

Plus peti.i.plus petitionibus.

Cau.pos. & propri.id est, causa possessionis & proprietatis.

Resti.spo.id est.restitutione spoliatorum.

Do.& contu.i.dolo & contumacia.

Eo qui mit.in pos.i.qui mittitur in possessionem causa rei seruandæ. (& fructuum.

Vt li.pen.i.ut lite pendente nihil innouetur.

Seques.possess. id est, sequestratione possessionū

Confes.i.confessis.

Proba.id est, probationibus.

Test.i.testibus & attestationibus.

Test.cog.i.testibus cogendis uel non.

Pi.instru.i.fide instrumentorum.

Præsum.i.præsumptionibus.

Iureiur.i.iureiurando.

Excep.id est, exceptionibus.

Præscrip.i.præscriptionibus.

MODVS LEGENDI

Sent. & re iudi. i. sententia & re iudicata.

Ap. i. appellationibus, recusationib. et relationib.

Peregri. id est peregrinantibus.

Confir. uti. id est, confirmatione utili & inutili.

TITVLI TERTII LIBRI.

Vi. & ho. cle. i. de uita & honestate clericorum.

Coha. cle. & mu. id est, cohabitatione clericorum
& mulierum.

Cler. coniu. id est, clericis coniugatis.

Cler. non resi. id est, clericis non residentibus in ec-
clesia uel præbenda.

Præben. i. præbendis & dignitatibus.

Cler. ægro. i. clerico ægotante uel debilitato.

Inst. id est, institutionibus.

Conces. præ. id est, concessione præbendæ uel ec-
clesiæ non uacantis.

Ne. se. ua. i. ne sede uacante aliquid innouetur.

Iis quæ fi. à præ. i. ijs quæ fiunt à prælati sine con-
sensu capituli.

Iis quæ fi. à ma. par. ca. i. ijs, quæ fiunt à maiori par-
te capituli.

Vt ec. benef. i. ut ecclesiastica beneficia sine dimi-
nutione conferantur.

Re. ec. non alie. i. rebus ecclesiæ non alienandis.

Preca. i. precario uel precarijs.

Commo. id est, commodato.

Depo. id est, deposito.

Empt.

IN VTROQUE IVRE.

Empt. & uend. i. emptione & uenditione.

Lo. & condu. i. locato & conducto.

Re. permu. i. rerum permutatione.

Feud. id est, feudis.

Pigno. i. pignoribus & alijs cautionibus.

Fideius. id est, fideiussoribus.

Solu. i. solutionibus.

Dona. id est, donationibus.

Pecu. cle. id est, peculio clericorum.

Test. i. testamentis & ultimis uoluntatibus.

Suc. ab intest. i. successionibus ab intestato.

Sepul. id est, sepulturis.

Paroch. i. parochijs & alienis parochianis.

Deci. id est, decimis, primitijs, & oblationibus.

Regula. i. regularibus et trāscuntib. ad religionē.

Cōuer. coniu. i. conuersione coniugatorum.

Conuer. infid. i. conuersione infidelium.

Vot. i. uoto & uoti redemptione.

Sta. mo. id est, statu monachorum & canonicorum
regularium.

Reli. do. id est, religiosis domibus, ut episcopo sint
subiectæ.

Capel. mo. id est, capellis monachorum & aliorū
religiosorum.

Iure pa. i. iure patronatus.

Censi. i. censibus, exactionibus, & procurationib.

Conse. ec. i. consecratione ecclesie uel altaris.

Cela

MODVS LEGENDI

Cele.mis.i.celebratione missarum. & sacramento
eucharistie, & diuinis officijs.

Bapt.i.baptismo & eius effectu.

Pres.non bapt.i.presbytero non baptizato.

Custo.euch.i.custodia eucharistie, chrismatis, &
aliorum sacramentorum.

Reli.& ue.san.i.reliquijs & ueneratiōe sanctorū

Ob.ie.i.observatione ieiuniorum.

Pur.post par.i.purificatione post partum.

Ec.edi.i.ecclesijs edificandis uel reparandis.

Immun.id est, immunitate, aliàs emunitate eccle-
siarum, cœmeteriorum, & rerum ad eas
pertinentium.

Ne cle.uel mon.i.clerici uel monachi secularibus
negotijs se immisceant.

TITVLI QVARTI LIBRI.

Spon.& mati.id est, sponsalibus & matrimonijs.

Despon.impu.i.desponsatione impuberum.

Clan.despon.i.clandestina desponsatione.

Spon.du.i.sponsa duorum.

Condi.ap.id est, conditionibus appositis in despon-
satione uel in alijs contractibus.

Qui cler.uel uo.i.qui clerici uel uouentes matri-
monium contrahere possunt.

Eo qui dux.in mat.id est, eo qui duxit in matrimo-
nium, quam polluit per adulterium.

Con.lepro.i.coniugio leprosorū.

Con-

IN VTROQVE IVRE.

Oniu. ser. i. coniugio seruorum.

Na. ex lib. uen. i. natis ex libero uentre.

Cog. spi. i. cognitione spiritali.

Cog. le. id est, cognitione legali.

Eo qui cog. consan. ux. suæ. i. eo qui cognouit con-
sanguineam uxoris suæ.

Consan. & af. i. consanguinitate & affinitate.

Fri. & mal. i. frigidis & maleficiatis, & impoten-
tia coeundi.

Ma. con. edic. ec. contract. i. matrimonio contra-
dictum ecclesiæ contracto.

Qui fi. sint leg. id est, qui filij sint legitimi.

Qui ma. ac. pos. i. qui matrimonium accusare pos-
sunt, uel contra illud testificari.

Diur. id est, diuortijs.

Do. inter ui. & ux. & de dote. id est, donationi-
bus inter uirum & uxorem, & de dote post di-
uortium restituenda.

Se. nup. i. secundis nuptijs.

TITVLI QVINTI LIB.

Accu. i. accusationibus, inquisitionibus & denun-
ciationibus.

Calum. i. calumniatoribus.

Simo. i. simonia, & ne aliquid pro spiritalibus
exigatur uel promittatur.

Ne praela ui. su. i. ne praelati uices suas uel ecclesias
sub annuo consensu concedant.

D

De

MODVS LEGENDI.

De magi. i. magistris: & ne aliquid exigatur, pro
licentia docendi.

Iudæ. i. Iudæis & Sarracenis et eorum seruis.

Here. i. hæreticis & Manichæis.

Schisma. id est, schismaticis.

Apost. id est, apostatis & reiterantibus bap-
tisma.

His qui si. oc. i. qui filios occiderunt.

Infan. & lang. ex. id est, infantibus & languidis
expositis.

Homici. i. homicidio uoluntario uel casuali.

Tornea. i. torneamentis.

Cle. pug. in du. i. clericis pugnantibus in duello.

Bali. & sagit. i. balistarijs & sagittarijs.

Adul. i. adulterio & stupro.

Rapto. id est, raptoribus, incendiarijs, & uiolato-
ribus ecclesiarum.

Fur. id est, furtis.

Vsur. id est, usuris.

Cri. fal. id est, crimine falsi.

Sortile. id est, sortilegijs.

Collu. dete. i. collusione detegenda.

Delic. pu. id est, delictis puerorum.

Cle. uena. id est, clerico uenatore.

Cler. percus. i. clerico percussore.

Maledi. id est, maledicis.

Cler. excommu. i. clerico excommunicato, interdi-

IN VTROQUE IVRE.

Sto uel deposito ministrante.

Cler. non ord. id est, clerico non ordinato ministrante.

Cler. per sal. pro. i. clerico per saltum promotus.

Eo, qui fur. or. sus. id est eo qui furtiuè ordines suscepit.

Exces. prae. id est, excessibus praelatorum in subditos.

No. ope. nun. ii. noui operis nunciatione.

Priuile. id est, priuilegijs & excessibus praeuilegiatorum.

Purg. cano. i. purgatione canonica.

Pur. uulg. i. purgatione uulgari.

Iniu. i. iniurijs & damno dato.

Pœn. id est, pœnis.

Pœn. & re. i. pœnitentijs & remissionibus.

Sen. excom. i. sententia excommunicationis.

Ver. sig. i. uerborum significatione.

Re. id est, regulis iuris.

Nunc præmissis rubricis Decretaliū abbreviat
& extensis, ut eò melius mente teneantur,
sequuntur uersus de eiusdē secundum ordinem.

PRI^{MA} suprema fides statuit, scribit que,
senescit.

Postulat electus, translatus, author & usus.

Inde renuntio, suppleo: temporibus quoq; scrutor.

MODVS LEGENDI

Ordo resignantis, etas, ungitq; sacramen.
 Filius & seruus, obnoxius & uitatus.
 Hinc bigamus, clerus, peregrinus & archileuita.
 Archisacer, primas, sacri custos, uice fungens.
 Delegans, legans, iudex ex ordine dictus.
 Iudicis officium, maior pars pacta sequuntur.
 Transigo, postulo, procuro, uel syndicus esto.
 Hinc metus integrat, alienat, arbitrium dat.

IUDICIUM, forusq; libellus, mutua poscēs.
 Litē contestans, sine quo non suscipe testes.
 Iuro dilatis, ferijs, ex ordine nosco.
 Plus peto de causa, spoliatus restituendus.
 Est dolus, est missus, lis pendens, atq; sequester.
 Confessusq; probo, testis, testes quoque cogo.
 Instruo, praesumo, iusiurans, excipiendo.
 Praescribo, sententio, prouoco, pergoq; firmo.

Diuus honor, cler^o, habitas cler^o quoq; iū^o
 Nō residēs dign^o: eger uel debilitat^o (et^o)
 Instituo concedendo ne sede uacante.
 Et sine consensu maior pars non minuatur.
 Ecclesiae res, atque precaria commodo, pono,
 Vendo, loco, mutuo, feudum pignusq; cauēnāo.
 Atq; fideiussor soluit dat peculiorum.
 De testamentis etiam succedo sepultis.
 Parochijs, decimis uult regula, religiosis.
 Coniux, conuersus infidus, uota redemit.
 Inde status monachi, domus atq; capella locorum.

IN VTROQUE IVRE.

Iure patronatus, de censibus, ara sacrata.

Missæq; baptisumus, quo non est prebyster usus.

Eucharistia, relliquiæ, ieiunia pura.

Aedes immunes seculi, fuge clerice merces.

SPONSVS & impubes, clandestina, sponsa
duorum.

Conditio uouens, qui polluit atque leprosus.

Seruus de natis, sequitur cognatio duplex.

Post consanguineam, consanguinei, gelidiq;.

Coniugium uetitum sequitur, qui legitimi sunt.

Accusare queunt, diuortia, dona secunda.

ACCVSATIO siue calumnia simonialis.
Prælati rabi, iudeus, hæreticusq;.

Schismaticus, apostaticus, natos perimentes.

Infans expositus, homicidia, torneamenta.

Hinc clerus pugnans, post hocq; sagittat adulter.

Ecclesiæ raptor, sequitur fur, hinc & usura.

Falsarius, fors, colludens, crimen puerorum.

Clerus uenator, percussor, maledicusq;.

Clerus depositus, qui non est ordo minister.

Saltus furtiuus, excessus, opusq; nouellum.

Lex priuata subit, sequitur purgatio duplex,

Iniuriæ poenæq; remissio post anathema.

Verborum signi sequitur post regula iuris.

Hi sunt speciales uersus de rubricis Decretaliū
secūdū ordinē suū. Et ut suprā tactū est, ubi di
cebatur de Decret. clxxxv. sū. rubricæ scut t.

MODVS LEGENDI

Sunt autem capitula in Decretalibus tria mil-
lia minus xvij.

Versus:

Bis centum tituli, sed quindenos remouebis,
Sunt Decretales: ter mille, sed absq; nouem bis.

Premiſſis titulis ſeu rubricis Decretalium ab-
breuiatis & extenſis non inſpecto ordine al-
phabeti, ſeu eo ordine, quo ponuntur in Decreta-
libus, & premiſſis uerſibus de iſdem ſecundū ordi-
nem, ut eò melius mente teneantur: ſequuntur nūc
iſdē tituli ſeu rubricę Decretaliū extenſi per ordi-
nem alphabeti, ſecundum ordinem librorum eos cō-
tinentium ordinati: ut lector Iuris ſi indiguerit, ci-
tius inueniendo quēlibet illorum, recurrat ad eos.

TITVLI LIB. DECRETAL.

Authoritate & uſu pallij lib. 1. tit. 8.
Allenatione iudicij mutandi cauſa facta
lib. 1. tit. 11.

Arbitris lib. 1. tit. 42.

Appellationibus, reuſationibus & rela. lib. 2.
tit. 28.

Accuſationibus, inquiſitionibus, & denunciatio-
nib. lib. 5. tit. 1.

Apoſtatis & reiterantib. baptiſmum li. 5. tit. 9.

Adulterijs & ſtupro lib. 1. tit. 6.

Bigamis non ordinandis lib. 1. tit. 21.
Baptiſmo & eius effectu lib. 3. tit. 42.

Con

IN VTROQUE IVRE.

Constitutionibus lib. 1. tit. 3.

Consuetudine lib. 1. tit. 4.

Corpore uitiatis non ordinandis lib. 1. tit. 20.

Clericis peregrinis & eis non sine literis recipien-
dis lib. 1. tit. 22.

Causa possessionis lib. 2. tit. 12.

Confessis lib. 2. tit. 18.

Confirmatione utili lib. 2. tit. 3.

Cohabitatione clericorum & mulierum li. 3. tit. 2.

Clericis coniugatis li. 3. tit. 3.

Clericis non residentibus in ecclesia uel præbenda
lib. 3. tit. 4.

Clerico ægrotante uel debilitato lib. 3. tit. 6.

Concessione præbendæ uel ecclesiæ non uacantis.
lib. 3. tit. 8.

Commodo lib. 3. tit. 15.

Conuersione coniugatorum lib. 3. tit. 32.

Conuersione infidelium lib. 3. tit. 33.

Capellis monachorum & aliorum religiosorum,
lib. 3. tit. 36.

Censibus, exactionib. & procurationib. li. 3. ti. 3.

Consecratione ecclesiæ uel altaris lib. 3. tit. 40.

Celebratione missarum, & de sacramento Eucha-
ristiæ, & diuinis officijs lib. 3. tit. 41.

Custodia Eucharistiæ, & chrisomatis, & aliorum
sacramentorum lib. 3. tit. 44.

Clandestina desponsatione. lib. 4. tit. 3.

MODVS LEGENDI

Conditionibus apposis in deffonsationibus uel
alijs contractibus lib. iiii. tit. v.

Coniugio leproforum lib. iiii. tit. viii.

Coniugio seruorum lib. iiii. tit. ix.

Cognitione spiritali lib. iiii. tit. xii.

Consanguinitate & affinitate lib. iiii. tit. xiiii.

Calumniatoribus lib. v. tit. ij.

Clericis pugnantibus in duello lib. v. tit. xiiii.

Collusione lib. v. tit. xxii.

Clerico uenatore lib. v. tit. xxiiii.

Crimine falsi lib. v. tit. xxv.

Clerico percussore lib. v. tit. xx.

Clerico maledico lib. v. tit. xxvi.

Clerico excommunicato uel deposito, uel interdic-

to ministrante lib. v. tit. xxvii.

Clerico per saltum promoti lib. v. tit. xxix.

ilationibus lib. i. tit. 8.

Dolo & contumacia lib. 2. tit. 14.

Deposito lib. 3. tit. 16.

Donationibus lib. 3. tit. 33.

Decimis & primitijs lib. 3. tit. 30.

Deffonsatione impuberum lib. 4. tit. 2.

Diuortijs lib. 4. tit. 20.

Donationibus inter uirum & uxorem, & de dote

post diuortium restituenda lib. 4. tit. 33.

Delictis puerorum lib. 5. tit. 23.

Electione & electi potestate lib. i. tit. 6.

Aet4-

IN VTROQUE IVRE.

Aetate & qualitate in ordine præficiendorum. lib.
iiiij. tit. xiiii.

Eo, qui mittitor in possessionem causa rei seruan-
dæ. li. ij. tit. xiiii

Exceptionibus. li. ij. tit. xxv.

Ecclesiastica beneficia sine diminutione confran-
tur. li. iiij. tit. xxij.

Emptione & uenditione. li. iiij. tit. xvij.

Ecclesijs ædificadis uel reparadis. li. iiij. tit. xivij.

Emunitatē ecclesiarum, cœmiterij, & rerum ad e-
as pertinentium. li. iiij. tit. xlix.

Eo, qui duxit in matrimonium, quam prius poluit
per adulterium. li. iiij. tit. vij.

Eo, qui cognouit cōsanguineam uxoris suæ uel spō
sæ. li. iiij. tit. xj.

Eis, qui filios occidunt. li. v. tit. x.

Eo, qui furtiuè ordines suscepit. li. v. tit. xxx.

Excessibus prælatorum in subditos. li. v. tit. xxxi.

Filijs presbiterorum. li. j. tit. xvij.

Foro competenti. li. ij. tit. ij.

Ferijs. li. ij. tit. ix.

Fide instrumentorum. lib. ij. tit. xxij.

Feudis. lib. iiij. tit. xx.

Fide iussoribus. lib. iiij. tit. xxij.

Frigidis & maleficiatis. lib. iiij. tit. xv.

Furtis. lib. v. tit. xvij.

Falsarijs. lib. v. tit. xx.

MODVS LEGENDI.

His, quæ ui metusue causa fiunt. lib. i. tit. xl.
His, quæ fiunt à prælato sine consensu capituli. lib. iij. tit. x.

His, quæ fiunt à maiori parte capituli. li. iij. tit. xx.

Hereticis lib. 5. tit. 7.

Homicidio uoluntario uel casuali lib. 5. tit. 12.

In integrum restitutione lib. i. tit. 40.

Iudicijs lib. 2. tit. i.

Iuramento calumniæ lib. 2. tit. 7.

Iureiurando lib. 2. tit. 4.

Institutionibus lib. 3. tit. 7.

Iure patronatus lib. 3. tit. 38.

Iudæis & Sarracenis & eorum seruis lib. 5. tit. 6.

Infantibus & languidis expositis lib. 5. tit. 11.

Iniurijs & damno dato lib. 6. tit. 36.

Libelli oblatione lib. 2. tit. 3.

Litis contestatione lib. 2. tit. 45.

Locato & conducto lib. 3. tit. 18.

Maioritate & obedientia lib. i. tit. 33.

Mutuis petitionibus. lib. 2. tit. 4.

Matrimonio contracto contra interdictum ecclesiæ lib. 4. tit. 16.

Magistris, et ne aliquid exigatur pro licentia docendi lib. 5. tit. 5.

Maledicis lib. 5. tit. 26.

Nato ex libero uentre. lib. 4. tit. 20.

Non ordinato ministrante lib. 5. tit. 28.

Novi

IN VTROQUE IVRE.

Novi operis nuntiatione lib. 5. tit. 32.

Ne clerici seu monachi secularibus negotijs se immisceant lib. 3. tit. 1.

Ne praelati uices suas alijs concedant sub annuo censu lib. 5. tit. 4.

Ne sede uacante aliquid innouetur lib. 3. tit. 8.

ORdinatis ab Episcopo qui renunciavit episcopatu, uel excommunicato. lib. 1. tit. 13.

Obligatis ad ratiocinia ordinandis uel nō li. 1. tit. 20.

Offic. archidiaconi. lib. 3. tit. 13.

Offic. archipresbiteri lib. 1. tit. 24.

Offic. primicerij. lib. 1. tit. 25.

Offic. sacriste lib. 1. tit. 26.

Officio custodis lib. 1. tit. 27.

Officio uicarij lib. 1. tit. 28.

Officio uel potestate iudicis delegati lib. 1. titulo 29.

Officio legati lib. 1. tit. 30.

Officio iudicis ordinarij lib. 1. tit. 31.

Officio iudicis lib. 1. tit. 32.

Ordine cognitionum lib. 2. tit. 10.

Observantia ieiuniorum lib. 3. tit. 46.

Postulatio lib. 1. tit. 5.

Pactis lib. 1. tit. 35.

Postulando lib. 1. tit. 37.

Procuratoribus lib. 1. tit. 38.

Plus petitionibus lib. 2. tit. 11.

Proba.

MODVS LEGENDI.

Probationibus. lib. ij. tit. xix.

Præsumptionibus. lib. ij. tit. xxij.

Præscriptionibus. lib. ij. tit. xxi.

Peregrinantibus. lib. ij. tit. xix.

Præbendis & dignitatibus. lib. iij. tit. v.

Precarijs. lib. iij. tit. xiiij.

Pignoris & alijs cautionibus. lib. iij. tit. xxij.

Peculio clericorum. lib. tit. xxv.

Parochijs & alienis parochianis. lib. iij. tit. xxix.

Presbytero nondum baptizato. lib. iij. tit. xliij.

Purificatione post partum. lib. iij. tit. xlvij.

Privilegijs et excess. privilegiorū. li. v. tit. xxxiiij.

Purgatione canonica. lib. v. tit. xxxiiij.

Purgatione uulgari. lib. v. tit. xxxv.

Poenis. lib. v. tit. xxxvii.

Pœnitentijs & remissionibus. lib. v. tit. xxxviij.

Quiclerici uel uouentes matrimonium contrahere possunt. lib. iij. tit. vi.

Qui filij sint legitimi. lib. iij. tit. xvij.

Qui matrimonium accusare possunt, uel testificari. lib. iij. tit. xviij.

Rescriptis. lib. i. tit. iij.

Restitutione in integrum. lib. i. tit. ix.

Rebus ecclesiæ alienandis uel non. lib. iij. tit. xiiij.

Restitutione spoliatorum. lib. ij. tit. xiiij.

Rerum permutatione. lib. iij. tit. xix.

Regularibus et transcurrentibus ad religionē. lib. iij.

tit. xxxi.

Reli.

IN VTROQUE IVRE.

eligiosis domibus. lib. iij. tit. xxxvi.
eliquijs & ueneratione Sanctorū. lib. iij. tit. xlv.
ap toribus & incendiarijs, & uiolatoribus eccle-
siarum. lib. v. tit. xvi.

Regulis iuris. lib. v. tit. iij.

Symma trinitate & fide catholica. lib. j. tit. j.

Supplenda negligentia prælatorū. li. j. tit. x.

crutinio in ordine faciendo. lib. i. tit. xi.

sacra unctione. lib. i. tit. xv.

sacramentis iterandis uel non. lib. i. tit. xvi.

Seruis non ordinandis. lib. i. tit. xvij.

Syndico. lib. i. tit. xxxviii.

Sequestatione possessionis & fructuum. lib. ij. titu.
xviij.

Sententia de re iudicata. lib. 2. tit. 17.

Solutionibus. lib. 3. tit. 23.

Successionibus ab intestato. lib. 3. tit. 27.

Sepulturis. lib. 3. tit. 28.

Statu monachorum. lib. 3. tit. 25.

Sponsalibus & matrimonijs. lib. 4. tit. 1.

Sponsa duorum. lib. 4. tit. 4.

Secundis nuptijs. lib. 4. tit. 21.

Simonia, & ne aliquid exigatur uel promittatur.
lib. 5. tit. 3.

Schismaticis & ordinatis ab eis. lib. 5. tit. 8.

Sagittarijs & balistarijs. lib. 10. tit. 15.

Sortilegijs. lib. 5. tit. 12.

Sententia

MODVS LEGENDI

Sententia excommunicationis, suspensionis & c.
lib. 5. tit. 39.

TRanslatione Episcopi uel electi lib. 1. tit. 7.
Temporibus ordinationum, & qualitate or-
dinandorum. lib. 1. tit. 11.

Treuga & pace lib. 1. tit. 34.

Transactionibus lib. 1. tit. 36.

Testibus & attestationibus li. 2. tit. 20.

Testibus cogendis li. 2. tit. 21.

Testamentis et ultimis uoluntatibus. li. 3. tit. 26.

Torneamentis lib. 5. tit. 13.

VT ecclesiastica beneficia sine diminutione
conferantur. li. 3. tit. 12.

Vt lite non contestata non procedatur ad testium
receptionem, uel ad definitiuam sententiam. li.
2. tit. 6.

Vt lite pendente nihil innouetur. li. 2. tit. 16.

Vita & honestate clericorum li. 3. tit. 1.

Voto & uoti redemptione li. 3. tit. 34.

Vsuris lib. 5. tit. 19.

Verborum signific. lib. 5. tit. 40.

¶ In sexto autem libro sunt rubricæ pauciores, ui-
delicet circa 72. & in Clementinis adhuc paucio-
res, uidelicet 47.

¶ Capitula scire cupiens in his duobus mox nume-
rabit: sed magis profectò quid contineant attendē-
dum est, quam quot sint. Vt autem faciliter scire-

tur

IN VTROQUE IVRE.

tur in uersibus præmissis, quæ rubricæ Decretaliū
essent in Sexto, & quæ in Clementinis: de super si-
gnandæ essent cum rubro 6. in sexto, & 7. in Cle-
mentinis, quod aliquo labore fieri posset. illum ad-
remouendum tituli siue rubricæ libri Sexti, & Cle-
mentinarum consequenter sequuntur, ut in eisdem
positæ sunt libris, non inspecto ordine alphabeti.
Et primo tituli siue rubricæ libri primi Sexti De-
cretalium.

¶ TITVLI PRIMI LIBRI SEX- TI DECRETALIVM.

DE summa Trinitate & fide catholica.
De constitutionibus.

De re scriptis.

De consuetudine.

De postulatione prælatorum.

De electione & electi potestate.

De renunciatione.

De supplenda negligentia prælatorum.

De tēporibus ordinū, & qualitatibus ordinādorū.

De filiis præbyterorum ordinandis, uel nō.

De officio uicarij.

De officio & potestate iudicis.

De officio & potestate iudicis delegati.

De officio legati.

De officio iudicis ordinarij.

De maioriata & obedientia.

De

MODVS LEGENDI.

De pactis.

De procuratoribus.

De ijs, quæ ui metûsue causa fiunt.

De restitutione in integrum.

De arbitris.

TITVLI SECVNDI LIBRI

SEXTI DECRETALIVM.

De iudicijs.

De foro competenti.

De litis contestatione.

De iuramento calumnie.

De restitutione spoliatorum.

De dolo & contumacia.

De eo, q mittitur in possessione causa rei seruandæ.

Et lite pendente nihil innouetur.

De confessis.

De testibus & attestationibus.

De iurciurando.

De exceptionibus.

De prescriptionibus.

De sententia & re iudicata.

De appellationibus, recusationibus & relationibus.

TITVLI TERTII LIBRI

SEXTI DECRETALIVM.

De vita & honestate clericorum.

De clericis coniugatis.

De

IN VTROQUE IVRE.

De clericis non residentibus in ecclesia uel præben-
da.

De præbendis & dignitatibus.

De clerico ægrotante uel debilitato.

De institutionibus.

De concessione præbendæ uel ecclesiæ nõ uacantis.

Ne sede uacante aliquid innouetur.

De rebus ecclesiæ non alienandis.

De sepulturis.

De decimis, primitijs, & oblationibus.

De regularibus & transeuntibus ad religionem.

De uoto & uoti redemptione.

De statu monachorum & canonicorum regulari-
um.

De iure patronatus.

De consecratione ecclesiæ uel altaris.

De reliquijs & ueneratione sanctorum.

De immunitate ecclesiæ, cœmeteriorum, & rerum
ad eas pertinentium.

Ne clerici uel monachi negotijs secularibus se im-
misceant.

¶ TITVLVS QVARTI LIBRI

SEXTI DECRETALIVM.

DE sponsalibus & matrimonijs.

De desponsatione impuberum.

De cognatione spiritali.

¶ TITVLVS QVINTI LIBRI

E

Sexti

MODVS LEGENDI

SEXTI DECRETALIVM.

DE accusacionibus, inquisitionibus, & denunciacionibus.

De hereticis & Manichæis, & eorum seruis.

De schismaticis.

De homicidio uoluntario uel casuali.

De excessibus prælatorum in subditos.

De priuilegijs & excessibus priuilegiatorum.

De iniurijs & damno dato.

De pœnis.

De pœnitentijs & remissionibus.

De sententia excommunicationis.

De uerborum significatione.

De regulis iuris.

Positis titulis quinque librorum lib. 6. prout consequenter ponuntur in libris non inspecto alphabeti ordine, ponuntur iidem tituli siue rubricæ præfatorum librorum libri sexti secundum ordinem alphabeti: ut à lectoribus citius inueniri ualeant.

¶ TITVLI SIVE RVBRICÆ

SEXTI LIBRI DECRETALIVM.

ARbitris lib. 1. tit. 22.
Accusacionibus, inquisitionibus & denunciacionibus lib. 5. tit. 1.

Appellationibus, recusacionibus, & relationibus.
lib. 2. tit. 15.

Bigamis lib. 1. tit. 11.

Consti

IN YTROQVE IVRE

Constitutionibus lib. 1. tit. 2.

Consuetudine lib. 1. tit. 4.

Confessis lib. 2. tit. 9.

Clericis coniugatis lib. 3. tit. 2.

Cleri. nō residētib. in ecclesia uel prābēda li. 3. ti. 3.

Clerico egrotante uel debilitato lib. 3. tit. 5.

Concessione prābendæ & c. lib. 3. tit. 7.

Consecratione ecclesiæ uel altaris li. 3. tit. 19.

Cognitione spiritali li. 4. tit. 3.

Dolo & contumacia li. 2. tit. 6.

Decimis, primitijs, & oblationibus li. 3. tit. 13.

Desponsatione impuberum lib. 4. tit. 2.

Electione & electi potestate li. 1. tit. 6.

Exceptionibus lib. 2. tit. 2.

Eo qui mittitur in possessionem causa rei seruādæ.
lib. 2. tit. 7.

Excessibus praelatorum in subditos li. 5. tit. 5.

Filijs presbyterorum ordinandis, uel nō li. 1. ti. 10.

Foro competenti lib. 2. tit. 2.

His, quæ ui metūsue causa fiunt li. 1. tit. 20.

Hereticis & Manicheis, & eorū seruīs. li. 5. ti. 2.

Homicidio uoluntario uel casuali lib. 5. tit. 4.

Iudicijs lib. 2. tit. 1.

Iuramento calumniæ lib. 2. tit. 4.

Iureiurando lib. 2. tit. 11.

Institutionibus lib. 3. tit. 6.

Iure patronatus lib. 3. tit. 7.

MODVS LEGENDI

- Immunitate ecclesiarum, cœmeteriorum, & rerum
 ad eas pertinentium. lib. 3. tit. 20.
 Iniurijs & damno dato lib. 5. tit. 7.
 Litis contestatione. lib. 2. tit. 3.
 Maioritate & obedientia lib. 1. tit. 17.
 Ne sede uacante aliquid innouetur lib. 3. tit. 8.
 Ne clerici uel monachi negotijs secularibus se im-
 misceant lib. 5. tit. 21.
 Officio uicarij lib. 1. tit. 12.
 Officio & potestate iudicis delegati. li. i. tit. 14.
 Officio legati li. i. tit. 15.
 Officio iudicis ordinarij lib. 1. tit. 16.
 Postulatione prælatorum li. i. tit. 5.
 Pactis lib. 1. tit. 18.
 Procuratoribus lib. 1. tit. 19.
 Præscriptionibus lib. 2. tit. 13.
 Præbendis & dignitatibus lib. 3. tit. 4.
 Priuilegijs et excessibus priuilegiatorū li. 5. tit. 6.
 Pœnis lib. 5. tit. 8.
 Pœnitentijs & remissionibus lib. 5. tit. 9.
 Rescriptis lib. 1. tit. 3.
 Renunciationibus lib. 1. tit. 7.
 Restitutione in integrum lib. 1. tit. 21.
 Restitutione spoliatorum. li. 2. tit. 5.
 Rebus ecclesiæ non alienandis li. 3. tit. 9.
 Regularibus et trāseuntib. ad religionē li. 3. tit. 14.
 Reliquijs & ueneratione sanctorum li. 3. tit. 9.
 Regu-

IN VTROQUE IVRE.

Regulis iuris lib. 5. tit. 12.

Summa trinitate & fide catholica lib. 1. tit. 1.

Supplenda negligentia praelatorum. li. 1. tit. 8.

Sententia & re iudicata li. 2. tit. 14.

Statu monachorum regularium li. 3. tit. 16.

Sponsalibus & matrimonijs li. 3. tit. 1.

Schismaticis lib. 1. tit. 3.

Sententia excommunicationis, suspensionis, interdictionis & solutionis lib. 5. tit. 10.

Temporibus ordinum, & qualitatibus ordinandorum lib. 1. tit. 9.

Testibus & attestationibus li. 2. tit. 10.

Testamentis & ultimis uoluntatibus li. 3. tit. 11.

Vt lite pendente nihil immouetur li. 2. tit. 8.

Vita & honestate clericorum lib. 3. tit. 1.

Voto & uoti redemptione li. 3. tit. 15.

Verborum significatione lib. 5. tit. 11.

¶ Nota, quod in libris Sexti Decretalium sunt tituli siue rubricæ 72. in primo libro 21. in secundo 15. In tertio 19. In quarta 3. In quinto 12.

Sequuntur tituli siue rubricæ Clementinarum, ut in libris earum consequenter positi sunt, ordine alphabeti non inspecto.

¶ TITVLI PRIMI LIBRI

CLEMENTINARVM.

DE summa trinitate & fide catholica,
De rescriptis.

MODVS LGEENDI

De electione & electi potestate.

De renunciationibus.

De supplenda negligentia praelatorum.

De etate & qualitate &c.

De officio uicarij.

De officio & potestate iudicis delegati.

De officio iudicis ordinarij.

De procuratoribus.

De in integrum restitutione.

¶ TITVLI SECVNDI LIBRI

CLEMENTINARVM.

DE iudicijs.

De foro competenti.

De causa possessionis & proprietatis.

De dolo & contumacia.

Vt lite pendente nihil innouetur.

De sequestratione possessionum, & fructuum.

De probationibus.

De iureiurando.

De exceptionibus.

De sententia & re iudicata.

De appellationibus, recusationibus & relationib.

¶ TITVLI TERTII LIBRI

DE vita & honestate clericorum.

De præbendis & dignitatibus.

De concessione præbende uel ecclesie non uicatis.

De rebus ecclesie non alienandis.

De rerum permutatione.

IN VTROQUE IVRE.

De testamentis & ultimis uoluntatibus.

De sepulturis.

De decimis, primitiis, & oblationibus.

De regularibus & transeuntibus ad religionem.

De statu monachorum & canonicorum.

De religiosis domibus, ut episcopo sint subiectæ.

De iure patronatus.

De censibus, exactionibus, & procurationibus.

De celebratione missarum & sacramento Eucharistiæ & diuinis officiis.

De reliquijs & ueneratione sanctorum.

De immunitate ecclesiarum, cœmeteriorum, et rerum ad eas pertinentium.

¶ TITVLI QVARTI LIBRI.

DE consanguinitate & affinitate.

¶ TITVLI QVINTI LIBRI.

DE magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.

De iudeis & Sarracenis, & eorum seruus.

De homicidio uoluntario uel casuali.

De excessibus prælatorum in subditos.

De priuilegijs & excessibus priuilegiatorum.

De pœnitentijs & remissionibus.

De sententiâ excommunicationis, suspēisionis, interdi-

De uerborū significatione. (Acti, et solutionis.

Positis titulis quinque librorum Clementinarum, prout communiter ponuntur in libris

MODVS LGEENDI

non inspecto alphabeti ordine, ponuntur ijdem tituli, siue rubricæ præfatorum librorum Clementinarum, secundum ordinem alphabeti, ut à lectoribus citius inueniri ualeant.

¶ TITVLI SIVE RVBRICAE

LIBRI CLEMENTINARVM.

Appellationibus, recusationibus, & relationibus lib. 2. tit. 11.

Causa possessionis, & proprietatis li. 2. tit. 3.

Concessione præbendæ, uel ecclesiæ non uacantis. li. 3. tit. 3.

Censibus, exactionibus, et procurationib. li. 3. tit. 13.

Celebratione missarum et sacramento eucharistiæ, & diuinis officijs lib. 3. tit. 14.

Consanguinitate & affinitate li. 4. tit. 1.

Dolo & contumacia lib. 2. tit. 3.

Decimis, primitijs, & oblationibus lib. 3. tit. 8.

Electione & electi potestate lib. 1. tit. 3.

Ætate & qualitate in ordine præficiendorum lib. 1. tit. 6.

Exceptionibus lib. 2. tit. 9.

Excessibus prælatorum in subditos lib. 5. tit. 4.

Foro competenti lib. 2. tit. 2.

Homicidio uoluntario uel casuali li. 5. tit. 3.

In integrum restitutione lib. 1. tit. 11.

Iudicijs lib. 2. tit. 1.

Iureiurando lib. 2. tit. 8.

IN VTROQUE IVRE.

Iure patronatus li. 3. tit. 12.

Immunitate ecclesiarum, cœmeteriorum, & rerũ
ad eas pertinentium li. 3. tit. 16.

Iudæis & Sarracenis, & eorum seruis li. 5. tit. 2.

Magistris, & ne aliquid exigatur pro licen-
tia docendi lib. 5. tit. 1.

Officio vicarij lib. 1. tit. 7.

Officio & potestate iudicis delegati li. 1. tit. 8.

Officio iudicis ordinarij li. 1. tit. 8.

Procuratoribus li. 1. tit. 10.

Probationibus lib. 2. tit. 7.

Præbendis & dignitatibus li. 3. tit. 2.

Priuilegijs & excessibus præuilegiatorũ li. 5. tit. 5

Pœnitentijs & remissionibus li. 5. tit. 6.

Rescriptis lib. 1. tit. 2.

Renuntiationibus li. 1. tit. 2.

Rebus ecclesiæ non alienandis li. 3. tit. 4.

Rerum permutatione li. 3. tit. 5.

Regularibus & transeuntib. ad religionẽ li. 3. tit. 11

Religiosis domibus, ut episcopo sint subiectæ. lib.

3. tit. 10.

Reliquijs & ueneratione sanctorum lib. 3. tit. 15.

Summa trinitate & fide catholica lib. 1. tit. 1.

Supplenda negligentia prælatorum li. 1. tit. 5.

Sequestratione possessionum & fructuum lib. 2.
titul. 6.

Sententia & re iudicata lib. 2. tit. 10.

B 5 Sepulc

MODVS LEGENDI

Sepulturis li. 3. tit. 7. (li. 3. tit. 10.

Statu monachorum & canonicorum regularium.

Sententia excommunicationis, suspensionis, & interdictionis, & solutionis li. 5. tit. 7.

Testamentis & ultimis uoluntatibus li. 3. tit. 4.

Vt lite pendente nihil innouetur li. 2. tit. 5.

Vita & honestate clericorum li. 7. tit. 1.

Verborum significatione li. 5. tit. 8.

Nota quod in libris Clemen. & Decretalium sunt tituli siue rubricæ 42. In primo lib. 11. In secundo 11. In tertio 16. In quarto 1. In quinto 8.

Collige puerius quod uult distinctio quæuis.

Vt uideat quisque diuinum Ius hominisque.

Vtque sciat, per quæ consistunt iura Quiritum.

Et cur dicatur res ecclesiastica canon.

Regum cur fuerint à primo condita iura.

Ne liceat cuiquam ius naturale mouere.

Hæc mala peccati distinguit ludificati.

Ex hac cognosces, qui leges composuerunt.

Re qua ius naturæ à consuetudine differt.

Vt naturali cedant, quæ constituuntur.

Sic legi regum lex præualet ecclesiarum.

Mandato iuris & legum uincitur usus.

Omnia iustitiæ discretio prouida pensat.

Non dispensatur ubi naturale patet ius,

Sic nec agas leuia, quod quis uitet grauiora.

Tempus in hac discere, quo cano cœperit esse.

Respi.

IN VTROQUE IVRE.

Respicias quot erant, & eos, qui constituerunt.
 Actor sit papa, si consilium celebrandum.
 Dicitur hic, q̄ bis synodus celebratur in anno.
 Hæc monstrat, quid Decretalis epistola possit.
 Tantò quis ualeat, quò quis rationibus instat.
 Summos seu minimos recitans locat inferiores.
 Ista loca distinguit, & ordinat ecclesiarum.
 Consecrat hæc omnes maiores, siue minores.
 Discutit ista genus, patriam, uitamq̄; sacrandi.
 Hæc dat cuiq̄; suum, ueniale de crimine distans.
 Sit post baptismum contentus coniuge sola.
 Hæc Augustinus habentis uota requirit.
 Ista sacratorum contractum damnat & odit.
 Hæc locus & causa, tempus, persona notantur.
 Contradicit & hæc per consilium Manichæis.
 Tangit & hæc, quæ contineant offerre uolentes.
 Instruit hæc leuita minor quòd contineat se.
 Ordo sacer non detur ei, si quis bigamus sit.
 Fœmina pontifici persona domestica non sit.
 Ista docet præsul, quòd debet sobrius esse.
 Adstruit hæc prudens, quòd debeat esse sacrandus.
 Hæc prohibet legere gentilia metra satyræ.
 Scripturas sacras sacrandus scire iubetur.
 Admonet hæc illum, qui non extrinseca nouit.
 Nisi sit ornatus, hic non admittitur ipse.
 Conuenit esse modum gressus, uerbiq̄; cibiq̄.
 Tutius est ipsi, si sit cunctis bonus hospes.

MODVS LEGENDI

In factis, uerbis hunc condecet esse pudicum.
 Gloria pontificis est, ut procul ingluuies sit.
 Expedit ut non sit percussor quisq; sacerdos.
 Respuat hæc hominem distinctio litigiosum.
 Mittit in interitum cupidos: hæc foenus abhorrēs.
 Abijcitur sacrandus in hac si sit neophytus.
 Non uenit ad clerum, qui corpus habet uitiosum.
 Iudicat hæc primò grauitè, sed post moderatur.
 Sacrari uetat hæc omnes, quos cura stringit.
 Præpositus primò datur hic præposterus ordo.
 Idcirco uetat hos: quia sæpius hi repetuntur.
 Reijcit hæc seruos sine libertate sacrandos.
 Eijcit abscissos, & corporibus uiciatos.
 Condemnatur in hac generatio presbyterorum.
 Hic baptizatus prohibetur, si fuit æger.
 Hæc uetat abbate monachos nolente sacrari.
 Officium negat hæc, nisi sit bene quisq; probatus.
 Nullus erit præsul, nisi quem sacer ordo decorat.
 Indigni laici iubet hæc ne pontifices sint.
 Cler^{us}, plebs, princeps: hic elegit, hæc petit, hic uult.
 Vsurpans laicus id, ut eligat, audiat istam.
 Sed docet hæc per quid tribuatur præsulis ordo.
 Cùm dissensio sit, à pluribus edita stabunt.
 Vt sacretur ab omnibus archiepiscopus, hæc uult.
 Instituiq; iubet à præside presbyteros hæc.
 Vult hæc sacrari, si cui dubius fuit ordo.
 Si uult hoc præsul, lectores condiat abbas.

Alias mi-
 seretur.

IN VTROQUE IVRE.

Ecclesiæ tituló ue carens non promoueatur.
Respice dicta patrum, ne promoueas alienum.
Abnuít hæc recipi, cui dimissoria non est.
Tutè susceperis, quem sic formata tuetur.
Panit maiores, dum promouet inferiores.
Distinguit tempus hæc, in quo promoueantur.
Tempora dinstinguit, & in his ieiunia ponit.
Rectos indicat hæc modulos interstitiorum.
Ista dat annorum numerum, quo promoueantur.
A quibus ipsa patris electio debeat esse.
Sed loca pōtificis docet hæc & presbyterorum.
Crimine quo careat sacrandus, in hac replicatur.
Hæc dat pauperibus, lapsosq; docet reparare.
Vt nec consensum det peccatis alienis.
Sollicitus sit episcopus oppressos releuare.
Congruit ut præsul primū ferat hospiti curam.
Incautum largum uetat hæc, uenantibus obstat.
Hac datur impensa uiduas inopesq; tueri.
Respuitur clerus, si non pius aut cupidus sit.
Istic llt regula hæc, & quòd bene præpositus sit.
Ex hac sacrari prohibentur litigiosi.
Tutius aste petat, nisi sit satis ecclesiæ res.
Hæc plus corde probat domino, q̃ uoce canendum.
Hæc dat obedire maioribus inferiores.
Non negat ista suas mandare uices patriarcham.
Sed non omnino uetat ista tacere minores.
Vt seculi princeps non ordinet ecclesiæ res.

Vrbs

MODVS LEGENDI

Vrbs non signatos apices non uult neq; mittit.
 Est ius muniri peregrinum quinq; sigillis.
 Vniuersalem nullum finit ista uocari.
 Ista uetat ne qui celebrent nisi pallia dentur.
 Moribus indecori, non pallio sunt decorandi.
 Absit ut una duos habeat prouincia patres.
 Sensum uersibus ijs dat causæ quæstio quæuis.
 Damnat ementes specialia gratia Christi.
 Ingressum uendens uel emens perdit ecclesiarum.
 Si pro præbendis dederis quid, Simon habebis.
 Criminis ignorans fiet reus ille paterni.
 Ecclesiam reddit ista uix, quòd ordine præstet.
 Rursus promotos absceidit ius promouendos.
 Ecclesia pax plena sibi cleriq; negatur.
 Causa patēs cùm sit cunctis nō queritur ordo.
 Ad ius uel synodum nullus trahat expoliatum.
 Vim talem subeat, qualem fecisse uolebat.
 Ad testesq; duos præsul conuincitur aptos.
 Si cadit accusans, non cogitur reus ultra.
 Respuitur iure uox dilatoria si sit.
 Vir bonus accusat quemuis, licet inferior sit.
 Mandato legis datur accusatio scriptis.
 Quod plenè restitui debeat, ius edocet omne.
 Vtitur indicijs quanto fuit expoliatus.
 Apertè tractatur quamuis inducia detur.
 Restat ut infamis et homo sine lege tacens sit.
 Vox inimica domestica non obest alieno.

IN VTROQUE IVRE.

Mitti uel duci non debet ad exteriores.

Liber ab hac non stat simul quē sua culpa remora

Iudex auditor non fiat præsulis unus. (det.

Iudicio nullus unquam damnabitur absens.

Exigitur ne quis in quo cadit, hoc repetatur.

Torquet in actorem sibi uox obiecta reatum.

Omnis anathema nec agat, nec testificetur.

Ritè tacet quiuis minor illum si tenet ætas.

Dum ne quis agere, ne queas & testificari.

Ius statuit, ne sit quis unquam testis & actor.

Nunquam damnetur quis cū non possit adesse.

Dat ius quod quis agat pro se ciuilia tantum.

Mittit famosum neglecta probatio flagris.

Est accusandus semel & bis: terq; uocandus.

Nemo procuret crimen, ciuilia curet.

Baiula iuris habet, ut synodalia fiant.

Reuera malus est, mala cuius qui malè pandit.

Aut caput aut lingua delatori capuletur.

Omnes infames taceant, aut crimine tanti

Præsulis obiecta, nisi uera proles reprobaris.

Iudicium expetere nunquam debes alienum.

Altera adesse potest, si sit prouincia discors.

Si cadit accusans, non cogetur reus ultra.

Est qui dum uiuit nemo sibi substituendus.

Tutus semper erit hic qui se dante recepit.

Dat ius ne statuatur, successorem sibi præsul.

Nullus amicorum mihi pro sit ut eligat unus.

Elc.

MODVS L'EGENDI

Electus cum sim, præstatur cautio damni.

Est secum standum, sententia ni uetat ipsum.

Ordinis est, ne quis unquam redeat sine scriptis.

Si quis anathema statuit, uirtute carebit.

Iudicis, & alterius nullus est ordo petendus.

Curent primates bene sua, non aliena.

Non dubites dotem cum basilica retinendam.

Ordinet & seruet, dispenset, non alienet:

Nil præterquam duos præsumat sumere soldos.

Iudicet ut laicus, clerum non attrahat ullus.

Iudicium secli, sequitur suspensio cleri.

Seu bona, seu mala sit sententia, dico tenendam.

Dico q. proprium poterit quid clerus habere.

Ecclesiæ si res uendis, uel emis, sibi reddas.

Si dare uis, & des, dare non potes ecclesiæ res.

Ex re communi quæsitis utimur æquè.

Si fortasse uoles testari, de proprio des.

Ecclesiæ baptismali dandæ decimæ sunt.

Tēpora longa trahunt ius funeris & decimarum.

Ius est, ne qs plus repetat, quàm debeat alter.

Non nisi ciuili re frater testis habetur.

Tale quid exercens, non debet clericus esse.

Si tulerit plus quàm dederit, iam fœnus habetur.

Ex malè quæsitis eleemosyna non fit egenis.

Si malè parta tenet, dignè non pœnitet ullus.

In furia non pœna datur, cum pœna notatur,

Nec retinere licet, quæ sunt promissa patrono.

Solum

IN VTROQUE IVRE.

Solum uoce nequit condemnari mulieris.
Tali die domini placitum non debet haberi.
Atq; probatur, in hac probatio danda neganti.
Nec confessio sit, nec iuramenta coacta.
Tollere non poterit, quem cōfert solus honorem.
In grauib; si sit deuictus, eiiciatur.

Dantur in hac monachi pastores ecclesiarum.
Abbas ecclesiam, præsul debet dare curam.
Hic legitur quòd ius, & rem præsriptio tollit.
Quādragenis domib; præsriptio religiosis.
Tales si teneant ius, non tamen ergo gubernent.
Vsurpans sine iudicio, rem decidet à re.
Respuit à laicis ius ecclesias retineri.

Queritur an liceat, cordis dimittere uotum.
Vt sua Gonsaldus teneat, quæ dederat ager.
Omne monasterio remanebit, nec redit ille.
Dum redit illicite, quæ contulit, illa manebunt.

Terminat hæc apud alumnū synodale statutū,
Vt non Abbates à præsule constituentur.
Vt præsul clerum non impediat monachandum.
Ipso nolente, tamen non suscipit alter.
Sed iam Canonicos canon prohibet monachari.

Quæ pater offert, si placet, exit cū sit adultus
Visam mox uestem, si non pater abdicat, hic stet.
Offere inuitum, nec seruat religionem.
Et si fortè placet, monacho transire licebit.

Prima sit ex titulo: sit commendata secunda.

MODVS LEGENDI

Ecclesiam renui uetat hæc, aliaq; cupiri.
 Tertia ne liceat tractare negotia secli.
 In clara ueste prohibetur clericus esse.
 Examen proprium fugiens, sine spe graduum sit.
 Iuramenta licet homini dare quando necesse.
 Si sic esse putat, ut ait, non peierat ipse.
 Taliter exemplo, quod obediat ipse probatur.
 Vota promissa mutantur, turpia si sint.
 Dum periurare cupis, periurus haberis.
 Ex iusta causa multis licet arma mouere.
 Fit bellum iustum, si pro rebus repetendis.
 Fas est quando quidem socio succurritur armis.
 Inferriq; docet uindictam quæstio quarta.
 Cum sit ad hoc positus, ut pumat ille meretur.
 Iura iubent homines peruersos ad bona cogi.
 Ecclesiæ rebus sint hæretici spoliandi.
 Tandem de clero nulli licet arma mouere.
 Si quis es hæreticus, tua sit sententia nulla.
 Interdum mali post mortem corripuntur.
 Crimine prædonum non damnetur domus eius.
 Tuta sit Ecclesia, quam lex priuata tuetur.
 Et si subsequitur lex altera, derogat illi.)
 Mentem diuinam rimantes, sortilegi sunt.
 Vita non uiuunt, qui peccant ista tenentes.
 Nomina, materiam, quæ per primordia sumpsit.
 In quatuor discas ista, si fortè requiris.
 Tales, ni cessent, communiio tollitur ipsis.
 Vinculum pontificis, non solues tu moriturum.

IN VTROQUE IVRE.

Morte facit pœnas, noli proponere quantum.
 Si sit solenne, dirimit connubia uotum.
 Sponsa ligat sponsum, propriè nō est tamen uxor.
 Soluit disparitas cultus connubia quæq.
 Iungitur hic alij, si respuit illa manere.
 Testatur bigamum sacer Augustinus eundem.
 Viros coniugij personæ dissipat error.
 Tantum conditio poterit, si uilior crit.
 Nam contracta prius non soluit fœdera, sed post.
 Parui contrahere nequeunt sponsalia iure.
 Spiritualis naturali non societur.
 Vxorisq; suæ cognata non societur.
 Mandatur clandestina ne connubia fiant.
 Pollutam uetat hæc in mortem fraude parentem.
 Si datur inuita, post quando placet reddit illam.
 Ut nulli nubat, nisi patris sponsio fiat.
 Ducere lex prohibet in coniugio meretrices.
 Obstat coniugio sacro complenda libido.
 Cum liber sit animus, nō spōdeat hanc pater eius.
 Tangere ne liceat aliam, quàm stirps sibi fiat.
 Reuera sine mente caro nunquam uiolatur.
 In simili lapsu, non hanc dimittet adulter.
 Nullam, dum uiuit hæc, hic pro coniuge ducat.
 Alter non peccet, quo damnetur minus alter.
 Frigidus est, alij tunc non sociabitur ulli.
 Vir non abijciat sine iudicio mulierem.
 Tertia si credis, purgat confessio crimen.

MODVS LEGENDI

Purgat secretum cordis contritio crimen.
 Et profecto semel, dilectio non cadit unquam.
 Nemo semel si poenituit, bene poenitet ultra.
 Ista probat dimissa semel peccata teneri.
 Magna cautela, quiuis pensare tenetur.
 Debeat esse gemens, & qualis uulnera purgans.
 Omnes baptismi maculas quo tegere possit.
 Dum tamen in uita, post mortem ducere uitam.
 Vt uir non oret, uxor si debita querit.
 Mens utriusq; nisi sit, non bene continet alter.
 Tuta manet, uiuente uiro, quæ nescia nupsit.
 Vult Leo, si uenit hic, redit hæc, retinēsq; priorē.
 Cognatam propriam nemo pro coniuge ducat.
 Omnes uxoris consanguineos reprobabis.
 Nunc septenorum graduum distinguitur ordo.
 Utq; status hominis, si est generatio quarta.
 Truncus ponitur hic cum ramis, ut docet author.
 In testes recipi monstrat tibi sexta parentes.
 Tangitur hic, quod non incestu gignitur hæres.
 Utitur hæc, in quo dispensandum licitum sit.
 Aut si fraus subeat, cogetur illa reuerti.
 Susceptam sobolem uetat affini sociandam.
 Tunc raptus fiet, cum ui deducitur illa.
 Coniungetur ei purgatio crimine raptus.
 Consecrat ecclesias domini distinctio prima.
 Panis sacrati fert sacramenta secunda.
 Tertia dat ferias, nobis ieiunia subdit.

Baptis-

IN VTROQUE IVRE.

Baptismaq; docet, tempus distinctio quarta.

Confirmat, sacrat, officijs ieiunia laudat.

Pneumate donato, concludit sine beato.

Explicit Decretum uersificatum.

Sed quia Decreti rubricas nimis esset fastidium
enumerare, propter maximam multitudinem:
ne tamen naturam eius præteream, uersus sub-
iunxi totam materiam Decreti significantes in
genere de qualibet distinctione, & omnibus que-
stionibus cunctarum causarum

Liber Decretorum distinctus est in tres partes,
quarum prima uocatur Distinctiones, & hu-
iusmodi sunt centum & una. In primis duabus di-
stinctionib. tractat magister Gratianus de iure, po-
nendo iuris diuisionē, subdiuisiones, diuersarū spe-
cierum differentias & convenientias. In tertia, qd
sit canon, quid priuilegium, & quid officiū legum.
In quarta, quare leges factæ sint, & quales esse de-
beant, & quando ex eis, uel secundum eas sitiudi-
candum, ac de Quadragesimali obseruatione. In
quinta, de muliere enixa uel menstruosa. In sexta,
de multiplici genere illusionum. In septima, de cō-
ditoribus legum. In 8. quod ueritati & rationi sit
consuetudo postponenda. In 9. quod tribunalia re-
gum sacerdotali sunt potestati subdita, & q. pon-
tifices & reges sese indigent. In 10. quibus legi-
bus imperatorum sit obtemperandū, & quod men-

MODVS LEGENDI

adacia scriptorum non sunt admissa Canonibus, &
 si quando inueniantur, sunt corrigenda in opuscu-
 lis tractatuū. in 11. quòd usus & consuetudo legē
 & canonem non uincant: & quæ con. ob. in 12.
 de consuetudine & more: & quem quisq; modum
 psallendi debet tenere. in 13. quòd minus malū est
 eligendum. in 14. quòd non sunt aliqua cōmitten-
 da delicta à nobis, ne alij grauiora committant, et
 quæ conscientias ual: ant temperare. in 15 distin-
 ctione, quo tempore generalia concilia cœperunt:
 & quorum patram recipiuntur opuscula. in 16.
 distinctione, qui synodi uel concilia roborētur au-
 thoritate Rom. pont. in 17. quòd absq; authori-
 tate Romani pontificis synodus non debet congre-
 gari. in 18. de poena eorū qui synodo adesse cō-
 temnunt de authoritate Romanæ sedis. in 19. de
 authoritate Decretalium epistolarū & apostoli-
 carum sanctionū. in 20 distinctione magister in-
 cipit agere de ministris ecclesiæ. in 21. de diuersis
 ordinibus & gradibus ministrorū. in 22. de di-
 gnitate Rom. ecclesiæ & quorundam librorū. in
 23. de ordine ministrorum, incipiens à Rom. pon-
 tifice descendendo per singulos gradus usq; ad o-
 stiariū. in 24. de examinatione ordinandorum.
 in 25. de officijs clericorū, incipiens ab ostiario, et
 ascendendo usq; ad episcopalem dignitatem, scili-
 cet archiprimitrj & thesaurarij, circa medium

illius

IN VTROQUE IVRE.

huius distinctionis. Nunc autem magister Gratia-
 nus incipit declarare illas 20. pœnas & peccata
 regulæ apostolicæ, quas enumerat Apostolus in e-
 pist. ad Titum, & ad Timotheum. Et persequitur
 in eadem distinctione. Oportet Episcopū & quē-
 libet ad sacros ordines promouendum esse sine cri-
 mine, supple notabili. In 26. magister determinat
 de illa clausula regulæ apostolicæ prædi. unius u-
 xoris uirum, continuando deinceps de continentia
 clericorum, usq; ad trigesimam quartā distinc-
 tionem. In 35. determinat illā clausulam regulæ apo-
 stolicæ, sobrium: cuius tamen partem reseruat us-
 que ad 44. distin. in 36. distinctione, prudentem.
 & illam prosequitur in tribus distinctionibus im-
 mediātē sequentibus. In 40. & 41. distinctione
 illud, ornatum doctorem. in 42. illud, hospitalem.
 in 43. pudicum & doctorem. in 44. illud, non ui-
 nolentum, quod est pars illius quod dictum est su-
 perius distinct. 35. sobrium. in 45. illud, non per-
 cussorem. in 46. illud, non esse litigiosum. in 47.
 illud, non cupidum, domus suæ bene præpositum.
 in 48. illud, non neophytum. in 49. magister
 breuiter recapitulat præcepta regulæ apostoli-
 cæ prædictæ. in 50. magister agit de lapsu &
 reparatione clericorum. in 51. de curialibus or-
 dinandis uel nō. in 52. de præposteratione sacro-
 rum ordinum. in 53. de curijs annexis recipiendis

MODVS LEGENDI

in clericū uel monasterium. In 54. de seruis & manumissis. In 55. de corpore uiciatis, bigamis, illiteratis, publicè pœnitentibus ordinandis uel non. In 56. de filiis presbyterorum & natis de fornicatione & adulterio. In 57. de baptizatis in egritudine non ordinandis. In 58. de monachis non ordinandis sine licentia sui abbatis. In 59. de laicis literatis non subito ordinandis. In 60. de electione personarum ecclesie. & in tribus sequentibus. In 64 & 65. de consecratione episcopi. In 66. de promotione archiepiscopi. In 67. de ordinatione presbyterorū. In 68. de ordinatione non iteranda, & de coepiscopis. In 69. de non ordinatis ne in ecclesia ministrent. in 70. ne aliquis ordinetur sine titulo. in 71. ne aliquis ordinetur à non suo episcopo. in 72. ne aliquis ignotus sine literis cōmendatitijs recipatur. in 73. qualiter cōmendatoria uel dimissoria, uel formata sit faciēda. in 74. de clericis inuitis non ordinandis. in 75. de tempore & die cōsecrationis episcoporum, nec non de temporibus ordinandorum aliorum clericorū. in 76. de ieiunijs & quatuor temporibus. in 77. et 78. de etate ordinandorū. in 79. repetit de ordinatione summi pontificis. in 80. in quibus locis sunt ordinandi episcopi uel archiepiscopi. in 81. et alijs sequentibus. repetit quedā de præceptis regule apostolicæ, & maxime de cōtinentia clericorum. in 90. de licitis

IN VTROQUE IVRE.

icitis & honestis operibus clericorum. In 91. de modo cantandi in ecclesia, & electi potestate. In 92. de obedientia minorum erga maiores. In 93. de legato Romani pontificis. & presentationibus archidiaconorum. In 94. de excessionibus presbyterorum & episcoporum. In 95. & 96. de distinctis potestatibus secularibus & ecclesiasticis. In 97. repetit de ignotis non ordinandis. In 98. & alijs sequentibus tractat de authoritate archiepiscoporum & primatum, & usu pallij. In ultima distinctione dicitur de una provincia, ne in duas partes dividatur sine principis authoritate.

Secunda pars Decreti dicitur Causæ: eò quòd distincta sit per causas 36. In singulis autem causis apponit magister Gratianus plures quæstiones, in qualibet illarum allegans pro utraque parte. tandem definitivam sententiam subiungens, ut per hoc rationes certorum iudiciorum instruat. In prima igitur causa dicit de simoniacis, quæ continet in se septem quæstiones. In prima queritur utrum emere spiritualia sit peccatum. Solutio, sic. In secunda queritur, utrum pro ingressu ecclesiæ uel monasterij sit pecunia exigenda uel persolucenda. Solutio, non. & huiusmodi negatiua est uera. In tertia queritur, utrum stipendia ecclesiæ emere sit simonia. Solutio, sic. In quarta, utrum illi sit reus criminis, cuius pater illo ignorante simoniam commisit. Solu-

MODVS LEGENDI

lutio, ignorantia facti, non iuris excusat eam. In 5. utrum liceat ea retinere, quæ pater filio simoniacè acquisiuit. Solutio, de rigore iuris non: sed de misericordia secus est. In 6. utrum ordinati à simoniacis ignoranter sint abijciendi uel non. Solutio, probata iusta ignorantiam misericorditer tollerantur. In 7. utrum renunciens hæresi sit recipiendus in dignitate episcopali. Solutio, de iuris rigore deponitur, sed ex dispensatione sustinetur.

¶ Secunda causa, & quatuor quæ sequuntur agunt de ordine iudiciario. In qua sunt octo quæstiones. In prima queritur, utrum in manifestis sit ordo iudiciarius requirendus. Solutio, sic, nisi sit notoria. ca. de manifesta. In 2. utrum spoliatus ab aliquo sit iudicandus. Solu. non ante restitutionem. ca. nullus. In 3. qua pœna sunt feriendi, qui in accusatione defecerint. Solu. talionis. ca. calumniator. c. cau. & q. In 4. si accusatore deficiente reus sit cogendus ad purgationem. Solu. non. nisi infamia publica laboret, ut hic per totum. In 5. an duorum testimonio episcopus sit condeanandus. Solu. sic. ca. presbyter. In 6. quo remedio causæ subueniatur, uel causa subleuetur. Solu. per appellationem ante sententiam uel post. ca. biduum. In 7. an laici ad accusationem clericorum sint recipiendi. Solu. de iure antiquo sic: de nouo non. In 8. qualiter accusatio debet fieri. Solu. In scripto. ca. in agendo si libellum.

IN VTROQUE IVRE.

¶ Tertia causa habet II. questiones. In 1.
 queritur an restitutio sit fienda quibuslibet spoliatis:
 Solutio, sic, nisi in istis casibus, Infamatus, apostaticus,
 iuste spoliatus, Precisus cum suspecto non restituuntur. ca. patet. In 2. de inducijs, quo spatio
 sint dandæ: an post restitutionem tantum, & an post uocationem
 ad causam quibuslibet concedendæ sint. Solutio, ad arbitrium iudicis.
 In 3. quo spatio mensium sint induciæ concedendæ. Solu. ad
 arbitrium iudicis. In 4. utrum infames sint recipiendi ad
 accusationem. Solutio, non, nisi contra consimiles. In 5.
 an testes de domo accusatorum sint producendi, uel inimicorum
 uox sit audienda. Solutio, inimici minimè: nec etiam domestici,
 quibus imperamus, possunt. In 6. an extra prouinciam reus sit
 producendus. Solutio, non, nisi per appellationem. In 7.
 an sit audienda eius sententia, quem cum reo par inficit
 malitia. Solutio, sic, quoadiu tolleratur ab ecclesia. In 8.
 an episcopus ab uno possit iudicari. Solutio, non, nisi à septè
 episcopis, reseruata sententia summo Pontifici. In 9. an
 absens aliquis sit accusandus. Solutio, non, nisi sit absens
 pro contumacia. In 10. utrum deficientes uno casu sint
 admittendi ad consequentia. Solutio, sic. c. placuit. In 11.
 utrum accusatus in accusatore possit conuerti accusatio-
 nem. Solutio, non, nisi maiori crimine. **¶** Quarta causa
 habet 6. questiones. In prima queritur, an in excommunicatione
 cōsti.

MODVS LEGENDI.

constitutus alium accusare ualeat. Sol. non. In secunda, an intra 14. annum possit quis testificari. Solu. non. In tertia, an ab accusatione prohibitus possit testis existere. Sol. non. ca. spacium. In 4. utrum idē possit accusator, & testis existere. Solu. non. ca. 1. & 2. In 5. si ad causam uocatus non uenerit die statuta, an sit excommunicandus. Sol. sic, nisi iustam causam absentiae probauerit. In 6. an calumniator in propria causa sit audiendus. Solu. sic, si causa non sit criminalis. ¶ Quinta causa habet sex questiones. In 1. queritur, qua poena sit puniendus, qui famosum librum scripsit. Solutio: anathematizandus: nisi si scripta probauerit. cap. quidam malis. In secunda, quoties sit quis ad causam uocandus, antequam sententiam excommunicationis accipiat. Solutio, non solum semel, sed etiam bis uel ter. In tertia, an procurator causam alicuius agere ualeat, qui per se tunc adesse non potest. Solutio: criminalem non, nisi sit illustris persona. causam uero iniuriarum, quilibet potest. capitulo, episcopi. In quarta, an absque synodali audientia apiscopus sit damnandus. Solutio, non. In quinta, an sit habendus inimicus, qui amicum accusaturus est. Solutio, non, nisi hoc agat ex ueritate. cap. illi qui. In 6. qua poena sit plectendus, qui non probat quod obijcit. Solutio, talionis. cap. Epiphanium. ¶ Sexta causa habet 5. questiones. In prima queritur, an crimine ir-

retiti

IN VTROQUE IVRE.

petiti uel infamia notati ad huiusmodi accusationē
 sint admittendi. Solutio, non. cap. sunt plurimi. In
 2. si episcopus accusationem in accusantem uerte-
 re uoluerit, utrum simplici uerbo eius sit fides adhi-
 benda. Solutio, non, absq; certa probatione. In 3. an
 liceat expetere iudiciū archiepiscopi alterius pro-
 uincię. Solutio, non, nisi in causa damnationis. In 4.
 cuius iudicium sit expetendum, cum episcopi pro-
 uincię in sententia discordant. Solu. archiepiscopi
 & coepiscoporum ultimę provincię. cap. 1. & 2.
 In 5. an accusatore deficiente reus sit cogendus ad
 probationem. Solutio, non, sed ad purgationem, si
 laborat infamia. c. actor.

Septima causa habet duas quęstiones. In pri-
 ma quęritur, utrum uiuente episcopo alius pos-
 sit in eadem ecclesia ordinari. Solutio, non, nisi
 transferatur uel cedat: prę infirmitate tamen uel
 senectute datur ei coadiutor. ca. quamuis iste. In 2.
 utrum isti, qui deserunt causa infirmitatis, ualetu-
 dine recepta possint cathedram repetere. Solutio,
 non.

Octaua causa habet quinque quęstiones. In
 prima quęritur, an liceat episcopum successorem
 eligere. Solu. non. c. apostolica. In 2. an amicorum
 patrocinię debeant in electione conualescere. Solu.
 non. c. illud. In 3. an sit simonia post electionem
 propter indemnitate iuramentum pręstare. So-
 lutio,

MODVS LEGENDI

lutio, sic, si pactum super hoc processit, ca. talia. In 4. an liceat clericis iudicij episcopi de crimine recu-
sare. Sol. nō ante cōdemnationē. In 5. an excusatus
corā apostolico, sine eius literis debeat reuerti. So.
non.

¶ Nona causa habet 3. quæstiones. In prima quæ-
ritur, an ordinatus ab excommunicato sit audiendus.
Sol. nō, nisi ignorauerit illum excommunicatū esse,
ca. ab excommunicatis. In 2. an liceat episcopo uel
archiepiscopo alterius clericos ordinare. Sol. non
sine literis dimissorijs sui episcopi. In 3. an liceat ar-
chiepiscopos subditos suffraganei sui damnare uel
absolvere. Sol. nō, nisi negligēs fuerit episcopus, uel
ad eum appellatio destratur, uel in casu cōsimili.

¶ Decima causa habet tres quæstiones. In pri-
ma queritur, an ecclesia cum omni dote ad episco-
pum pertineat, aut ad eius ordinationem. Sol. sic,
c. regenda. c. q. In 2. an liceat episcopis res ecclesiæ
distrabere. Sol. nō. c. precauere. In 3. quid à singulis
ecclesijs nomine cathedralici ualeant exigere. Sol.
duos solidos. c. item si quis. ¶ Undecima causa ha-
bet tres quæstiones. In prima queritur, an clericus
ante ciuilem iudicem sit trahendus. Sol. non. In 2.
quā pœna sit feriendus qui clericum ad secularem
iudicem traxit. Sol. excommunicationis. In 3. quā
pœna sit dignus, qui excommunicationem uel sen-
tentiam episcopi non seruauerit. Sol. talis est puniē-
dus

IN VTROQUE IVRE.

dus depositione. ¶ Duodecima causa habet quin-
 que questiones. In prima queritur, an liceat cle-
 ricis proprium habere. sol. non regularibus. c. non
 dicatis. In 2. an liceat eis res ecclesie dare uel di-
 stribuere. sol. non, nisi in casibus à iure concessis. 12.
 q. 2. sine exceptione. In 3. an clerici acquisita de re-
 bus ecclesie possint relinquere quibus uoluerint. so.
 non, nisi ecclesie. c. 1. de testa. requisisti. In 4. quin-
 bus possunt ea relinquere, quæ de suis & rebus ecc-
 lesie prouenerunt. sol. partim ecclesie & partim
 hered. 12. q. 4. c. 1. In 5. an liceat clericis facere te-
 stamentum. sol. sic. de proprijs licet: de rebus autẽ
 ecclesie non. 2. q. 5. c. fixum. ¶ Tredecima cau-
 sa habet duas questiones. In prima queritur, utrũ
 pecimæ sint dande ratione territorij, uel persone.
 sol. ratione utriusque 16. q. 1. quæisti. In 2. queri-
 tur, an ius percipiendi decimas & funerandi tolla-
 tur præscriptione tẽporis. sol. sic: quia tollitur ius
 percipiendi decimas. 16. q. 3. si quis. & extrà de
 præscript. de quarta. Sed ius funerandi non tollitur
 præscript. ut 3. q. 2. §. non queritur.

¶ Decimaquarta causa habet 6. questiones. In pri-
 ma queritur, an liceat clericis in iudicio sua re-
 petere. solut. sic. In 2. an super rebus ecclesie de
 eadem ecclesia testes sint recipiendi. solutio, sic. c. su-
 per prudentiam. In 3. an præter sortem aliquid
 exigere sit usura. solutio, sic. ca. plerique. In 4.

MODVS LEGENDI

an liceat clericis uel laicis usuras petere. sol. non.
 14. q. 4. quoniam nulli. et c. nec hoc. In 5. an ecclesie
 sine uel elemosyne sint faciende de usuris. sol. non.
 15. questione 5. In 6. an usurarij possint agere poenitentiam non facta restitutione. solu. sic. si non habeant unde restituant. c. si res aliena. Decima-
 quinta causa habet 8. questiones. In prima queritur,
 an ea que fiunt ab ignorantibus, sint eis impu-
 tanda. sol. non: nisi culpa sua per ignorantiam deue-
 nerit. c. si quis de clericis. In 2. an pro impensis pa-
 trocinij liceat clerico munera exigere. sol. non. In
 3. an per confessionem mulieris cum qua peccauit
 sacerdos, sit condemnandus. sol. non. c. nemini. In 4.
 an die dominico debeant episcopi causas audire. so-
 non. c. placita. In 5. an neganti crimen purgatio sit
 indicenda. sol. sic, si laboret infamia. c. presbyter.
 In 6. an in criminalibus confessio sit extorquenda.
 sol. sic: sed a curialibus non. In 7. an episcopus solu
 ualeat deponere presbyterum uel diaconum. sol.
 non. c. felix. In 8. si confessus uel conuictus de ijs,
 que ante ordinationem commisit, ualeat ministra-
 re. sol. non. c. ul. Decima sexta causa habet 7. que-
 stiones. In prima queritur, an liceat monachis
 populis officium celebrare. sol. sic. cum permis-
 sione episcopi, & licentia abbatum. s. eccle. In 2.
 an liceat eis capellis suis sacerdotes instituere.
 sol. sic, si eas possident cum omni iure, c. uisus. In
 3. an.

IN VTROQUE IVRE.

3. an iura ecclesiarum per præscriptionem tollantur. solu. sic. c. 1. In 4. an ecclesia aduersus ecclesiā possit præscribere. solu. sic. c. uolumus. In 5. an episcopus uel abbas iure territorij capellam ualeat uēdicare. solu. non. c. si quis. In 6. si quis rem ecclesiæ ab aliquo iniuste detentam sua authoritate irrepserit, an cadat à causa. sol. ipse quidem cadit à causa, sed ecclesia non. ca. si episcopus. In 7. an liceat alicui de manu laici ecclesiam recipere. solu. non. nisi ecclesia uel monasterium habeat ius patronatus, c. si quis deinceps.

¶ Decima septima causa habet quatuor questiones. In prima queritur, an reus sit uoti, cum à proposito cordis sui recedit. sol. non, quantum ad ecclesiam, nisi ore pronūciauerit. c. 1. In 2. an beneficia sint ei reddenda, qui eis in infirmitate renūciauerit. sol. sic, nō erat sui cōpos. In 3. an liceat ei, qui se tradit monasterio, postea ad propria redire. sol. sic, intra annum. In 4. si retroierit, an sint ei sua reddenda. sol. sic, si de licentia sui prælati recessit, aliās non.

¶ Decima octaua causa habet duas questiones. In 1. queritur, an abbas factus episcopus acquirat monasterio uel ecclesiæ. sol. dum fuit abbas, acquisiuit monasterio, sed dum factus est episcopus, ecclesiæ. c. quam sit. In 2. an per episcopum sit abbas eligendus. sol. à fratribus est eligendus: sed ab episcopo ordinandus. c. hoc tantum.

MODVS LEGENDI

¶ Decimanona causa habet tres quaestiones. In prima queritur, an episcopus debeat permittere clericos ad monasterium transire. solu. sic. In 2. si noluerit, an liceat eis eo inuito ad monasteriũ transire. sol. sic. c. duæ sunt. In 3. an liceat canonicis regularibus transire ad monasterium monachorum. sol. non sine licentia sui prelati.

¶ Vicecima causa habet 4. quaestiones. In prima queritur, an pueri traditi monasterio cogantur ibi manere. sol. non, nisi postquam uenerint ad annum discretionis, consenserint. In 2. si præter uoluntatem parentum intrauerint monasterium, an possint extrahi de monasterio. sol. sic, infra annum & diem, si sunt infra annos discretionis. ca. si puella. In tertia qui inuitus cucullam induerit, an cogatur eam retinere. solu. non, nisi postquam consenserit. In quarta, an liceat ab uno monasterio transire ad aliud. solu. sic, ætioris regulæ.

¶ Viceximaprima causa habet 5. quaestiones. In prima queritur, an liceat clerico in duabus ecclesijs inscribi, solutio, non, de iure communi. c. 1. & 2. In 2. an liceat clerico à sua ad ecclesiam aliam transire. solu. non, sine literis dimissorijs sui episcopi. c. si quis iam. In 3. an liceat clericis suscipere procuratorem negotiorum secularium. solut. non, nisi causa pietatis. In 4. an liceat clericis ornari fulgidis uestibus. solutio. non. In 5. qua poena sint feriendi clerici,

IN VTROQUE IVRE.

clerici, qui ad seculare negotium fugiunt. Solu^t. ex^{co}m-
municationis. ¶ Vice sima secunda causa habet
5. quæstiones. In prima quæritur, an iuramentū sit
præstandum. Solu. sic. causa necessitatis. In 2. an sit
periurus, qui iurat falsum quod putat esse verum.
Solu. sic. propter intentionem fallendi. In 3. an lice
at clericis episcopo denegare certam obedientiā.
Sol. non ante condemnationem. In 4. an iuramentū
illicitum sit seruandum. Sol. non. c. in malis & c. In
5. an sit periurus, qui cogit alium peierare. Sol. sic.
c. qui peierat.

¶ Vice sima tertia causa habet 8. quæstiones. In
prima quæritur, an militare sit peccatum. Sol. nō,
si iusto bello. ca. militare. In 2. an bellum sit iustum,
& sit ex edicto pulsandi malas causas hominum. So.
sic. ca. 1. In 3. an iniuria ecclesiarum sit armis pro-
pulsanda. Sol. est ab ijs, quibus licet. c. fortitudo. In
4. an vindicta sit inferēda. Sol. est ab eo cuius inter
est. c. ea vindicta. In 5. utrū sit peccatum iudici uel
ministro reos occidere. Sol. nō, si fiat causa iustitiæ,
& etiā sine peccato. In 6. an mali sint cogendi ad bo-
num. Solu^t. non. ca. ad fidem. In 7. an hæretici sint
spoliandi suis & ecclesiæ bonis. Sol. sic. c. iam uerō.
In 8. an liceat clericis arma mouere. Sol. non, manu
propria, nisi in causa necessitatis. c. quicunq;.

¶ Vice sima quarta causa habet tres quæstiones.
In 1. quæritur, an hæreticus possit aliquem excom-

MODVS LEGENDI

municare. sol. non. c. audiuius. In 2. an post mortem possit aliquis excommunicari. solutio: potest. pro hæresi. c. sanè. In 3. an pro peccato domini tota familia debeat excommunicari. sol. non: sed interdicti potest. ca. si hæres.

¶ Vicesima quinta causa habet duas questiones. In prima queritur, an authoritate priuilegij quis contra ius commune ualeat se tueri. sol. ualet. 6. ult. In 2. an sequentia priuilegia derogent prioribus. solut. sic, si dentur ex tota scientia uel certa scientia. c. rescripta.

¶ Vicesima sexta causa habet septem questiones. In prima queritur, an sint sortilegi, qui sub ficto nomine religionis futura promittunt. sol. sunt. In 2. an sit peccatum esse sortilegum. sol. sic. c. fors. In 3. à quibus genus diuinationis sumpsit exordiū. sol. à Persis. In 4. quot sunt genera diuinationis. sol. quatuor secundum numerum: duo uerò secundum formam. In 5. an sortilegi sint excommunicandi. sol. sic. c. contra idolorum. In 6. utrum excommunicatus ab episcopo possit reconciliari à presbytero. sol. nō inconsulto episcopo, nisi in causa necessitatis. c. ab infirmis. In 7. an morientibus sit pœnitentia indicenda. sol. non. sed innotescenda. c. admoneant.

¶ Vicesima septima causa habet duas questiones. In prima queritur, an coniugium possit esse inter uouentes. solut. non, si uotum sit solennizatum.

secus

IN VTROQUE IVRE.

secus si simplex. cap. 1. & 2. an liceat sponsa & sponso recedere. solu. non. si desponsatio fit de presenti. cap. desponsatam.

¶ Vicesima octava causa habet tres questiones. In prima queritur, an sit coniugium inter infideles. solutio. non. c. non oportet. In 2. an liceat conuerso ad fidem ducere aliam uiuente priore, solutio. sic, si diuisus sit ab infideli cap. si infidelis. In 3. an bigamus sit, qui habuit unam uxorem ante baptismum. & aliam post. solutio. sic, & hoc ratione baptismi.

¶ Vicesima nona causa habet duas questiones. In prima queritur, an sit matrimonium inter seruam & ingenuam. solu. sic, nisi error impediat. In 2. cum deprehenderit illa fore seruum, an liceat ei ab illo recedere. sol. sic. c. si quis ingenuus.

¶ Tricesima causa habet quinque questiones. In prima queritur, an sit debitum reddendum uxori, quæ proprium filium de fonte suscepit. solut. sic, nisi ex consensu utriusque sit factum. cap. dictum est. In 2. an sponsalia contrahantur inter infantes. solut. non intra septimum annum. c. ubi non est. In 3. an spirituales uel adoptiui filij cum naturalibus possint computari. solut. non. c. 1. In 4. utrum liceat aliquem ducere commatrem uxoris suæ in uxorem. solutio. sic. uxore mortua, si commaternitas præcessit matrimonium. c. asciscitur. In 5.

MODVS LEGENDI

an clandestina desponsatio manifestè præiudicet
Solu. non, quantum ad ecclesiam.

Tricesima prima causa habet tres quæstiones.
In prima quæritur, an possit duci in uxore, quæ pri-
us polluta est per adulterium. Sol. potest, cum dede-
rit ei fidem prius adulter uiuente uiro; nisi machi-
natus esset in mortem eius. c. si quis uiuente. In 2. an
filia sit inuita tradenda uiro alicui in uxorem. Sol.
non. c. 1. §. 1. In 3. an post patris sponsione ipsa pos-
sit nubere alij. Sol. potest, si non consenserit.

Tricesima secunda causa habet 8. quæstiones. In
prima quæritur, an liceat meretricem ducere in u-
xorem. Solu. sic. cum renunciat. In 2. an ipsa sit
coniunx appellanda, quæ ducitur causa incontinen-
tiæ. Solut. est. In 3. cuius arbitrium sequitur mulier,
an aui liberi, uel patris originarij. Solut. aui. In 4.
an uiuente uxore liceat alicui ex ancilla filios quæ-
rere. Solu. non. In 5. si ea, quæ inuita opprimitur
pudicitiam amittere comprobatur. Solut. non. §. 1.
In 6. si adulter adulteram dimittere possit. Solut.
non. In 7. an uir dimissa uxore adultera & ea ui-
uente, possit aliam ducere. Sol. non. In 8. si hoc sal-
tem casu infidelem ducere possit, ea conditione ut
reuertatur ad fidem. Solu. non. cap. solum.

Tricesima tertia causa habet 5. quæstiones. In
prima quæritur, an propter impotentiam coeundi
sit aliqua à uiro foraranda. Sol. sic. ea. si quis. In 2.

IN VTROQUE IVRE.

an separata possit ei nubere, cū quo prius fornicata est. Sol. potest, poenitentia peracta. ca. in adolescētia. In 3. an sola cōtritione cordis possit deleri peccatum. Sol. sic, ubi facultas confitendi non suppetit, si confessionem non contempserit, dum potuerit haberi. c. penitentes. Aduerte tamen quòd ista 3. q. non tractatur sub forma aliarum, sed per modum tractatuli diuisi in 7. dist. quæ uocantur de poenitētia. In 4. si tēpore orationis uxori quis debeat redere debitum Sol. sic. In 5. an uir sine consensu uxoris possit uouere continentia, uel è cōuerso. So. nō.

Tricesimaquarta causa habet duas quæstiones. In prima quæritur, an rea adulterij sit, quæ credēs uirum mortuum nupsit alteri. Solu. n. n. In 2. an redeunte priore cogenda sit redire ad primum, et recedere à secundo. Solu. sic.

Tricesimaquinta causa habet 10. quæstiones. In prima quæritur, an liceat aliquamdu ere ex cognatione propria. Solut. non. In 2. an liceat aliquamducere ex consanguinitate uxoris suæ. Sol. non. In 3. usq; ad quem gradum debet quis abstinere à consanguineis suis & uxoris suæ. Solutio, usque ad septimum. secundum antiquos. In quarta quæritur, quare usque ad septimum gradum computatur consanguinitas. Solu. ad instar septem ætatum huius seculi. In 5. quomodo gradus consanguinitatis sunt computandi. Solutio, sicut ostenditur in arbore.

MODVS LEGENDI

In 6. qui iure propinquitatem firmare debeāt. Solu. propinqui & vicini. In 7. an illi qui ex incestu nati sunt, filij reputentur. Solu. non. In 8. si consanguinei ignoranter coniuncti simul possint remanere. Solu. non, nisi ex dispensatione Romani Pontificis, in quinto gradu uel supra. In 9. an matrimonium se paratum per falsos testes, si postea aparuerit ecclesiam fuisse deceptam, sit redintegrandum. Solu. sic, c. quisquis. In 10. si relictā alicuius uiri ad secundas nuptias transferit, an proles ex eis suscepta poterit copulari consanguineis prioris uiri. Solutio, non. ¶ Tricesimasexta causa habet 2. questiones. In 1. queritur, an is, qui uirginem oppressit, raptū cōmisit. Sol. sic. c. de raptorib. In 2. an rapta raptoris nubere possit patre consensum præstante. Solut. sic. cap. deniq.

Tertia pars Decreti dicitur de Consecrat. eò q̄ ita incipit. Et est diuisa in 5. dist. In 1. agitur de consecratione eccle. & celeb. mis. In 2. de sacramēto Eucharistiæ. In 3. de festiuitatibus per circulum anni celebrandis. In 4. de baptismo. in 5. de confirmatione & ieiunio. Et sic terminatur liber in duobus cap. de Spiritu sancto.

LIBRI DE MODO LEGEN-
DI ABBREVIATURAS IN
VTROQUE IURE,
FINIS.

TITV.

TITVLI, QVÆ ET RVBRICAE VVLGO

NVNCVPANTVR, IN VNIVER

sum Ius Ciuile, ex Haloandri
recognitione adscripti,

LECTORI,

Hos oēs, qui sequūtur, Iuris Imperatorii
titulos nō absq; labore ad hāc nouā, quā
conspicis, Alphabeti seriem redegimus,
Lector beneuole, quę nō tantū Noricæ,
sed etiā cuius editiōi respōdere potest.
Cæterū numerus notis quę sequuntur,
singulis additus, Libros cuiusq; indicat.

CANON,

Inst.	Institutiones,
V.	ff. Vetus.
Inf.	ff. Infortiatum,
N.	ff. Nouum,
C.	Codex,
A.	Authentica.
F.	Feudorum usus,
	A.

A Bigeis N. 47. C. 9.
Abolitione generali C. 9.
Abolitionibus, ibidem.

G §

Acces

TITVLI LEGALES.

- Acceptilatione, bus. N 46. C 8.
- Accusationibus & Inscriptionibus N 48. C 9.
- Actionibus Inst. 4.
- Actionibus empti & uenditi V 19. C 4.
- Actionibus Hereditarijs C. 4.
- Actione Pigneratitia. ibid.
- Actore à tutore, seu curat. dando C 5.
- Ademptione Legatorum Inst. 2.
- Ademptione libertatis N 40.
- Ad exhibendum V 10. C 3.
- Adimendis uel transferendis Legatis, uel fideicō-
missis V 33.
- Adiutoribus Quaestoris A 35.
- Ad legem Aquiliam V 9.
- Ad legem Corneliam de falsis C 9. & Sen. con-
sulto Liboniano N 48.
- Ad legem Corneliam de sicarijs C 9.
- Ad legem Falcidiam Inf. 35. C 6.
- Ad legem Flauiam de Plagiarijs N 48. & C 9.
- Ad legem Iuliam de Adulterijs & stupro N 48.
& C 9.
- Ad legem Iul. de Ambitu N 48. C 9.
- Ad legem Iuliam de Annon. ibidem.
- Ad legem Iul. Maiest. N. 48. C 9.
- Ad legem Iuliam Peculatus, & de Sacrilegijs &
residuis N 48.
- Ad legem Iuliam Repetundarum N 48. & C. 9.

Ad

TITVLI LEGALES.

- Ad legem Iuliam de Sicarijs, & ueneficijs N 48.
Ad legem Iuliam de ui publica N. ibid.
Ad legem Iuliam de ui priuata. ibid.
Ad legem Iuliam de ui publica, seu priuata C 9.
Ad legem Pompeiam de paricidijs N 48.
Ad legem Rhodiam de iactu V. 14.
Ad legem Viscelliam C 9.
Administration & periculo tutorum & curatorum qui gesserunt, uel nō: & de Agentibus uel conueniendis uno, uel pluribus, Inf. 26.
Administratiōe rerū ad ciuitates p̄tinentiū N 50.
Administratione tutorum & curatorū: & de pecunia p̄pillo sc̄eneranda, uel deponenda C. 5.
Administratione rerum publicarum C. 11.
Adoptionibus Inst. 1. & C. 8.
Adoptionibus, & Emancipationibus & alijs modis quibus patria potestas soluitur V 1.
Acquirenda & retinenda possess. C 7.
Acquirenda uel omittenda possessione N 41.
Acquirenda, uel admittenda hereditate Inf. 29.
Acquirendo rerum dominio N 41.
Acquisitione per arrogantiam Inst. 3.
Ad Municipalem, & de Icolis N 50.
Ad Sen. consult. Macedonianum C 4.
Ad Sen. consult. Orficianum C. 6.
Ad Sen. con. u. Tertullianum C 6.
Ad Sen. consul. Tertullianum & Orficianū Inf. 38.

Ad

TITVLI LEGALES.

Ad Sen.consult. Trebellianum Inf. 36.

Ad Sen.consult. Turpilianum C. 9.

Ad Sen.consult. Turpilianum, & de Abdicationibus criminum. N. 48.

Ad Sen.consult. Velleianum V. 16. C. 4.

Adsertione tollenda. 7.

Adsefforib. & domesticis, & cācellarijs iudicū C. 1.

Adsignandis libertis, seu adsignatione libertorum
Inf. 38. Inst. 3.

Aduocatis diuersorum Iudiciorum C. 2.

Aduocatis Fiscī. ibidem.

Aedificijs priuatis C. 8.

Aequalitate dotis & donationis ante nuptias. Ha
bet autem & alia capitula. A. 97.

Aestimaria actione V. 19.

Aedilitio edicto, & redhibitoria actione, & quā
to minoris V. 21.

Aedilitijs actionibus C. 4.

Agentibus in rebus C. 12.

An agnatus, uel filius defuncti possit retinere Feu
dum repudiata hereditate. F. 2.

An apud Iudicem, uel Curiam domini quæstio Feu
di debeat terminari. ibidem.

An ille qui interficit fratrem domini sui, Feudum
amittat. ibi.

An maritus succedat uxori in beneficio F. 1.

An mutus, uel alijs impfectus Feudū retineat F. 2.

Agnos-

TITVLI LEGALES.

Agnoscentis uel alendis Liberis, uel Parentibus,
uel patronis, uel Libertis. inf. 25.

Agricolis, & censitis, & colonis C. II.

Agricolis, & mancipijs dominicis, uel fiscalibus
reipub. uel priuata C. II.

Albo scribendo N. 50.

Aleatoribus V. II.

Alendis liberis ac parentibus C. 5.

Alexandria primatibus. C. II.

Alienatione Feudi P. I.

Alienatione, & emphyteusi rerum ecclesiastica-
rum A. 120.

Alienatione paterni Feudi F. 2.

Alienatione iudicij mutandi causa facta V. 4. C. 2

Alimentis, uel cibarijs legat. V. 34.

Alimentis pupillo praestandis C. 5.

Allodijs F. 2.

Alluuiionibus, & paludibus, & pascuis ad alium
statum translatis C. 7.

An per alium causae appellationum reddi possint,
N. 49.

An remoueri debeant testes qui, patres esse desi-
erunt F. 2.

An seruus pro suo facto post manumissionem te-
neatur C. 4.

Annali exceptione Italici contractus tollenda, &
de diuersis temporibus, & exceptionibus, &
pra.

TITVLI LEGALES.

prescriptionib. & interruptionibus eorum C 7.
Annonis, et captu administrantiū, uel adfessorum,
aliorūque publicas sollicitudines gerentium:
& eorum qui aliquas consequuti sunt dignita-
tes C. I.

Annonis ciuilibus C II.

Annonis & tributis C IO.

Annonis legatis & fideicommissis Inf. 33.

Apochis publicis, & de descriptionibus Curialiū,
& de Distributionibus ciuilibus C IO.

Apostatis C I.

Apparitoribus Praefectorum praetorio, & priui-
legijs eorum C. 12.

Apparitoribus Praefecti urbis. ibidem.

Apparitoribus Magistrorum militum, & priui-
legijs eorum. ibidem.

Apparitoribus Proconsulis & Legati C. 12.

Apparitoribus Comitibus Orientis. ibidem.

Apparitoribus Praefecti annonae. ibidem.

Appellationibus A 23.

Appellationibus, ut si mota apud appellationis Iu-
dicē causa, litigatores ad Arbitros deueniant,
intereaq; temporis biennium decurrat, & con-
tingat denuo causam ad appellationis redire Iu-
dicem: ne biennij decursus obijciatur A 93.

Appellationibus & consultationibus C 7.

Appellationibus & relationibus N 49.

Ap

TITVLI LEGALES.

Appellationibus recipiendis, uel non, ibid.

Apud eum à quo appellatur, aliam causam agere
compellendum. ibidem.

Apud quem controuersia Fendi definiatur F 2.

Apud quem oporteat appellationes in quinq; pro
uincijs, Caria, Cypro, Cycladijs. insulis, Misia,
Scythia interpositas examinari A 41.

Apud quos oporteat litigare monachos & asce
trias A 79.

Aqua quotidiana, & æstiuæ N 43.

Aqua, & aqua pluuiæ. arcend. N 39.

Aquæductibus C 11.

A quibus appellare non licet N 49.

Arbitrium Tutelæ C. 5.

Arboribus cædendis N 44.

Arborum frutim cæsarum N 47.

Argentariorum contractibus A 136.

Argenti pretio, quod thesauris inferunt C. 10.

Armenijs, ut & ipsi per omnia Romanas sequantur

Armis A 85. (tur Leges A 21.

Athletis. ibidem.

Attiliano tutore Inst. 1.

Auro, argento, mundo, ornamentis, unguentis, ue
ste, uel uestimentis, & statuis legatis, Inf. 34.

Auro Coronatio C 10.

Auri publici persecutoribus. ibidem.

Authoritate præstanda C 5.

TITVLI LEGALES.

Authoritate tutorum. Inst. 1.

Authoritate & consensu tutorum uel curatorum.
Inf. 26.

B.

Beneficio fratris, & qualiter frater in benefi-
cium fratris succedat F. 1.

Bonis authoritate iudicis possidendis seu uenun-
dandis, & de separationibus bonorum C. 7.

Bonis damnatorum N. 48.

Bonis eorum, qui ante sententiam, uel mortem si-
bi consciuerunt, uel accusatorem corruperunt.
ibidem.

Bonis eorum qui mortem sibi consciuerunt C. 9.

Bonis libertorū Inf. 38, & Iure patronatus C. 6.

Bonis maternis & materni generis. ibid.

Bonis proscriptorum, seu damnatorum. C. 9.

Bonis quæ liberis in potestate constitutis ex matri-
monio, uel aliter adquiruntur: & eorum admi-
nistratione C. 6.

Bonis uacantibus, & de incorporatione C. 10.

Bonorum possessionibus Inst. 3. & Inf. 37.

Bonorum possessione, furioso, infanti, muto, sur-
do, cæco compēt. Inf. 37.

Bonorum possessione contra Tabul. ibid.

Bonorum possessione secundum Tabulas. ibidem.
& C. 6.

Bonorum possessione contra Tabulas, quam præ-
tor

TITVLI LEGALES.

tor liberis pollicetur C 5.

Bonorum possessione contra Tabul. liberti, quæ
patronis, uel liberis eorum datur. ibid.

Bonorum possessione ex testamēto militis Inf. 37.

C.

CAdaueribus punitorum N 48.

Caducis tollendis C 6.

Calumniatoribus V 3. & C 9.

Canone frumentario urbis Romæ C 11.

Canone largitionalium titulorum C 10.

Capiendis & distrahendis pignoribus tributorum

Capitaneo qui curam uendidit F 2. (causa. ibid.)

Capitatione ciuium censibus eximenda C 11.

Capite minutis V. 4.

Capitis diminutione Ist. 1.

Capitulis Conradi F 2.

Captiuis, & de postliminio, & de redemptis ab
hostibus N. 49.

Carboniano edicto Inf. 37. C 6.

Castrensi peculio N 49.

Castrensi omnium Palatinorum peculio C 12.

Castrensi peculio militum, & prefectis annonæ,

Castrensi auiis & ministerianis. ibid. (ibid.)

Causis ex quibus infamia alicui irrogatur, C. 2.

Censibus N 50.

Censibus, & censitorib., pareuatoribus, & ins-
pectoribus C. 11.

H

Censio

TITVLI LEGALES.

Cessione bonorum N 42.

Classicis C 11.

Cloacis N 43.

Clerico qui inuestituram facit F 2.

Clericis qui à suis destiterint ecclesijs. Item de his
qui orat. ædificant A 58.

Codicillis Inst. 2. C 6.

Cohortalibus, & princip. coruicularijs ac priuile-
gijs C 12.

Collatione bonorum Inf. 37.

Collatione donatorum, uel reuelatorum, aut trans-
latorum, seu aderatorum C 10.

Collatione æris. ibidem.

Collatione fundorū fiscalium, uel rei priuatæ, uel
dominicæ, uel ciuitatis, uel templorum C 11.

Collatione fundorū patrimonialium, & emphyteu-

Collationibus C 6. (ticariū. ibid.

Collatoribus & alijs cap. A 128.

Collegiatis, & chartophratis, & numularijs C 11.

Collegijs & corporibus N 47.

Collusione detegenda N 40. C 7.

Colonis Illyricanis C 11.

Colonis Palestinis. ibid.

Colonis Tracensibus, ibidem.

Comite Isauriæ A 27.

Comitibus & archiatris sac. palat. C 12.

Comitibus consistorianis, ibid.

Comi-

TITVLI LEGALES:

- Comitibus rei militaris. ibidem.
- Comitibus qui provincias regunt. ibid.
- Commeatu C 12.
- Commertijs & mercatoribus C. 4.
- Comminationes, epistolas, programmata, subscriptiones authorē rei iudicatę nō habere C 7.
- Commodati, uel contrā V 13.
- Commodato C. 4.
- Communi diuidundo V 10. C 3.
- Communi seruo mānumisso C 7.
- Communia de Legatis & fideicommissis, & de in rem missis: tollenda V 6.
- Communia de manumissionibus C 7.
- Communia prędiorum, tam urbanorum quā rura
Cois de successionib. V. 6 (sticorum C 8.
- Communia utriusq; iudicij, tam familię erciscunda
de, quā communi diuidundo C 3.
- Communia de usucapionibus C 7.
- Communium rerum alienatione C 4.
- Compensationibus V 16. C 4.
- Concubinīs Inf. 25. C. 5.
- Concussione N 47.
- Condictione ex lege V 13.
- Condictione causa data, causa non secuta V 12.
- Condictione ex lege, & sine causa, uel iniusta cau
- Condictione furtiua V 13. C. 4. (sa C. 4.
- Condictione indebiti V 12. C 4.

TITVLI LEGALES.

- Condictio ob causam datorum C 4.
Condictio ob turpem causam. ibid.
Condictio ob turpem uel iniustam causam V 12.
Condictio sine causa V 12.
Condictio triticiaria V 13.
Conditionibus & demonstrationibus, et causis, et
modis eorū, quæ in testamēto scribuntur Inf. 35.
Conditionibus insertis, tā in legatis, quā fidei-
commisissis, & libert. C 6.
Conditionibus institut. Inf. 28.
Conditio in publicis horreis C 10.
Conductoribus, & procuratoribus siue exactorib.
prediorū fiscalium, & domus Augustæ C 11.
Confessis N. 42. C 7.
Confirmando tutore, uel curat. Inf. 26. C 5.
Coniungendis cum emancipato liberis eius Inf. 37.
Consanguineis & uter. frat. A 84.
Consortibus eiusdem litis C 3.
Constituta pecunia C 4. V 13.
Constitutio, quæ per dignitates, & episcopale mu-
nus filios liberat potestate patria A 81.
Cōstitutio 115. sex habet capitula. I. Vt cū de ap-
pellationib. & retractationibus, & relationib. iu-
dicū cognoscitur, secundum illas Leges controuer-
sæ deciduntur, quæ tēpore latæ sententiæ & sug-
gestionis obtinebant, nō quæ postea promulgatæ
sunt 2. Si altera litigantium pars renuntiet, se alle-
gatio

TITVLI LEGALES.

gationibus contentam fore, altera uerò differat, quasi non contenta: iudex dato unius, item & alterius, & tertij mensis dilationem: his aut̃ præteritis non amplius expectato, sed proferto sententiâ 3. Quæ causæ ingratitudinis rationabiliter filijs obijci possint à parentibus. 4. Quæ rursum causæ ingratitudinis rationabiliter possint parentibus obijci à filijs. 5. Vt lugentes, & qui genere illis proximi sunt, nulla de causa intra nonū diem prehendantur, uocenturq; in ius. 6. De constitutæ pecuniæ obligatione, & sponsionibus, si quis ita pecuniam constituat, aut spōdeat, satis tibi facio, aut Satis tibi fiet à me, & hoc & illo; aut, Satis tibi fiet à me, aut hoc, aut illo A 115.

Constitutiones Feudales domini Lotharij Imperatoris ante ianuam Beati Petri in ciuitate Romana condidit obseruandas F 1.

Constitutionibus Principum V 1.

Consuetudine recti Feudi F 2.

Consulibus A 105.

Consulibus & non spargendis ab his pecunijs: & de patricijs C 12.

Consultationibus A 62.

Contentione inter dominum, & fidelem de Inuestitura Feudi 1.

Contentione inter me, & dominum de portione Feudi frat. mei defunc. ibid.

TITVLI LEGALES.

Contentione inter dominum & uasallum de inue-
stitura Feudi. *ibidem*.

Contractibus iudicum, uel eorum qui sunt circa eo-
s: & inhibendis donationib. in eos faciendis:
& ne administrationis tempore proprias æ-
des ædificent C.1.

Contrahenda empt. & uendit. C.4.

Contrahenda emptione, & de pactis inter emptos
rem & uenditorem compositis: & quæ res ue-
nire non possint V 18.

Contrahenda & commit. stipulat C.8.

Contraria tut. & util. act. Inf. 27.

Contrario iudicio tutelæ C.5.

Controuersia inter episcopum & uasallum F.2.

Controuersia Feudi apud pares terminanda *ibid.*

Controuersia inter uasallum & alium de benefi-
cio *ibid.* (nec. *ibi*.)

Controuersia inter masculum & fœminam de be-

Controuersia inter dominum & emptorem Feudi

Conueniendis Fisci debitoribus C.10. (*ibid.*)

Creditorem cuius non debere C.8.

Crimine expilate hereditatis C.9.

Crimine peculatus. *ibid.*

Crimine sacrilegij, *ibid.*

Crimine stellionatus, *ibid.*

Curatore bonis dando N 42.

Curatore furiosi & prodigi C.5.

Curator

TITVLI LEGALES.

Curatoribus Inst. 1.

Curatoribus, furioso, & alijs, extra minores dan-
dis Inf. 27.

Curialibus urbis Romæ C 11.

Curiosis & stationarijs C 12.

Cursu publico, & angarijs, & parangarijs. ibid.

Custodia reorum. C. 9.

Custodia & exhibit. reorum N 48.

Cupresso ex loco Daphnensi, uel Perseis per Ae-
gyptum non excidendis, uel uendendis C 11.

D.

D Amno infecto, & de suggrundis, uel pro-
tectionibus N 39.

Debitoribus ciuitatum C 11.

Debitorum uenditionem pignorum impedire non
Decanis C 12. (posse C. 8.

Decretis ab ordine faciendis N 50.

Decretis Decurionum super immunitate quibus-
dam concedenda C. 10.

Decurionibus A 101.

Decurionibus & filijs eorum N. 50.

Decurionibus & filijs eorum, & qui Decuriones
habentur, & quibus modis à fortuna curiæ li-
berentur C. 10.

Decurionibus, ut filijs suis decurionibus dodran-
tem relinquant A. 38.

Decurionibus, ut accepta dignitate præfectoria,

TITVLI LEGALES.

- tunc demum curia liberentur, cum in actu positam
 acceperint, A 69.
 Dedititia libertate tollenda C. 7.
 Defensoribus & occultatoribus C 12.
 Defensoribus ciuitatum C 1. A 15.
 Delatoribus C. 10.
 Depositi uel contrà C. 4. V 16.
 Deposito et attestazione ad inquilinos facta: item
 de suspensione erogationis panu ciuiliu A 88.
 Descriptione quatuor Præsidiu Armeniæ A. 31
 Desertoribus & occultatoribus C. 12.
 Dignitatibus, ibidem.
 Delationibus C. 3.
 Discussoribus C 10.
 Distractione pignoru et hypothecaru V 20. C 8.
 Diuersis capitul. & solutiõe in atrimonioru A 117
 Diuersis officijs, & apparitoribus iudicum, &
 probatorijs eorum C 12.
 Diuersis prædijs urbais & rusticis templorum,
 & ciuitatum, & omni redditu ciuili C 11.
 Diuersis regulis Iuris antiqui N 50. (C 1.
 Diuersis Rescriptis & pragmaticis sanctionibus
 Diuersis temporalibus præscriptionibus, & acces-
 sion. possessio. N 44.
 Diuidenda tutela, et pro qua parte quisq; tutoru
 conueniatur C 5.
 Diuisione stipulationum Inst. 3.

TITVLI LEGALES.

Divisione rerum, & qualitate V. I.

Diuortijs & repudijs V.24.

Diuortio facto, apud quem filij nutriantur C. 5.

Delo malo V.4.C.2.

Doli mali, & metus exceptione N 44.

Domesticis & protectoribus C 12.

Donationibus C₃, N₃₉. Inst. 2.

Donationibus ante nuptias, uel propter nuptias, &
Sponsalitijs C 5.

Donationibus inter virum & uxorem V 24.

Donationibus inter uirum & uxorem. & à paren-
tibus in liberos factis, & rati habitatione C 5,

Donatione mortis causa facta à Decurion. A 87.

Donationibus quæ sub modo, uel sub conditione,
uel ex certo tempore conficiuntur C 8.

Dote relegata Inf. 33.

Dote cauta non numerata C 5.

Dotis collatione Inf. 37.

Dotis promissione, & nuda pollicitatione C 5.

Duobus fratribus à capitaneo inuestitis F 2.

Duebus reis promittendi, qui uice mutua Fideiussores accepti sunt A 99.

Duobus reis stipulandi Inf. 45.

Duobus reis stipulandi & promittēdi Inst. 3. C 8.

E

TA que raptori suo nubit. **150.**

Ecclēsiasticarum rerum immobilium aliena-

H 5 tione,

TITVLI LEGALES.

- tione, & solutione. A 46.
 Ecclesiasticis canonibus, & priuilegijs, quæ sacro-
 sanctas respiciunt ecclesias A 131.
 Ecclesiasticis diuersis capit. A 123.
 Ecclesijs constitutis in Aphrica A 37.
 Edendo V 2 C 2.
 Edicto diui Hadriani tollendo, & quemadmodum
 scriptus hæres in possessionem mittatur. C 6.
 Edictum de fide A. 132.
 Edictum de formula artificum A. 122.
 Edictum de his, qui luxuriatur cõtra naturã A. 141.
 Effractoribus & expilatoribus N. 47.
 Emancipationibus liberorum C. 8.
 Emendatione seruorum C. 9.
 Emendatione propinquorum ibid.
 Emptione & uenditione Inst. 3.
 Eo, qui fecit finem agnato de Feudo paterno F. 1.
 Eo, qui sibi, uel hæredibus suis masculis et fœm. in-
 uestituram accepit ibid.
 Eo, q pro tutore, proue curatore negotia gessit Inf.
 Eo, qui certa loca dare oportet. V. 13. (27.
 Eo, qui pro tutore negotium gessit C. 5.
 Eo, per quem factum fuerit, quo minus quis in iu-
 dicio sistat V. 2.
 Eo, cui libertatis causa bona addicuntur Inst. 3.
 Episcopali audientia, & diuersis capitulis, quæ ad
 curam pertinent Pontificialem C. 1.

Episco-

TITVLI LEGALES.

Episcopis et clericis, orphanotrophis, & xenochis,
 & prochorophis, & asceterijs, & monachis, &
 priuilegijs eorum: & castrensi peculio: & de re
 dimendis captiuis: et de nuptijs clericorum uel
 tis, seu permissis Ibid.

Episcopum uel Abbatem, uel abbatissam, uel doni
 num plebis Feudum dare non posse F.1.

Equestri dignitate C.12.

Erogatione militaris annonæ ibid.

Errore calculi C.2.

Errore aduocatorum, et libellos, seu preces concu
 pientium Ibid.

Etiam ob chirographariam pecuniam pignus tene
 ri C.8.

Etiam per procuratorē causam In integrū restitu
 tionis agi posse C.2.

Euictione, et dupla stipulatione V.21.

Eum qui appellauerit, in prouincia defendi N.49.

Eunuchis C.4.

Exactoribus tributorum C.10.

Exceptionibus Inst.4.

Exceptione rei iudicatæ N.44.

Exceptione rei uenditæ V.21.

Exceptionibus & præscript. c.8.

Exceptionibus & præscriptionibus, & præiudi
 cijs N.44.

Excoctione, et translatione militaris annonæ C.12

Excu-

TITVLI LEGALES.

Excusationibus artificum C 10.

Excusationibus munerum ibid.

Excusationibus tutorum & curatorum Inst. 1. C 5.

Excusationibus tutor. & curatorum. & de temporibus earum Inst. 27. C 5.

Ex delictis defunctorum quantum heredes conveniatur

Executione rei iudicatae C 7. (C 4.

Executoribus, & exactoribus C 12.

Executoribus, & his, qui conveniuntur et reconveniuntur A 96.

Exemplum sacrae formae de appellationibus A 126

Exemplum sacrae pragmaticae formae de usur. A 160.

Exequijs, quas fieri oporteat in defunctorum funerationibus A 59.

Exheredatione liberorum Inst. 2.

Exercitoria actione V 14.

Exercitoria & institoria actione C 4.

Exhibendis & transmittendis reis C 9.

Expensis publicorum ludorum C 11.

Expilatae hereditatis N 47.

Ex quibus causis maiores in integrum restit. V 4.

Ex quibus causis pignus, uel hypotheca tacite contrahitur V 20.

Extraordinarijs cognitionibus: & si iudex litem suam fecisse dicetur N 50.

Extraordinarijs criminibus N 47.

Extremis uoluntatibus, & bonorum in filios divisionibus A 107.

TIIVLI LEGALES.

F

Fabricensibus C 11.

Falsa causa adiecta legato, uel fideicon. C 5.

Falsa moneta C 9.

Familie erciscundæ V 10. C 3.

Famosis libellis C 9.

Ferijs C 3.

Ferijs & dilationibus, & diuersis temporibus: &
quibus causis.

Ferie non impediuntur V 1.

Feudi cognitione F 2.

Feudo sine culpa non amittendo F 1.

Feudo non habente propriam Feudi naturam F 2.

Feudo Marchæ, uel Ducatus F 1.

Feudo fœminæ F 2.

Feudo dato in uicē legis Cōmissorie reprobādo F 1

Feudo Guardie & Castaldie ibid.

Feudis datis minimis Valuasoribus, quid iuris sit.

Fideicommissis C 6.

(ibid.

Fideicommiss. hereditatis petit V 5.

Fideicommissarijs libertatibus N 40. & C 7.

Fideicommissarijs hereditatibus & ad senatuscō-
sultum Trebellianum Inst. 2.

Fideiussoribus Inst. 3. C 3.

Fideiussoribus Minorum C 2.

Fideiussoribus tut. seu curatorum C 5.

Fideiussor. & Mandat. N 46. C 8.

Fide

TITULI LEGALES.

Fideiussoribus, & nominatoribus, & heredibus
tutorum et curatorum Inf. 28. et C. 3.

Fide instrumentorum, et amissione eorum V. 22.

Fide iustrumentorum, et amissione eorum: et apo-
chis, et antapochis faciendis: et de his quæ sine
scriptura fieri possunt C. 4.

Fide instrumentorum, & iure hæstæ fiscalis: et de
addictionibus C. 10.

Fiduciaria tutela Inst. 1.

Filijs familiariū, et quæadmodū pro his pater tenea

Filijs ante dotalia instrumēta natis A. 19. (tur C. 10

Filijs natis ex matrimonio ad Morganaticam cō-
tracto F. 2.

Filijs officialium militarium, qui in bello moriun-
tur C. 12.

Filios familiars minore C. 2.

Finium regundorum V. 10. C. 3

Fiscalibus usuris C. 10.

Fluminibus, ne quid in flumine, ripæque eius fiat, quod
peius nauigetur N. 43.

Fonte ibid.

Forma Fidelitatis F. 2.

Fratribus de nouo beneficio inuestitis ibid.

Fructibus. & litium expensis. C. 7.

Frumento Alexandrino C. 11.

Frumentis urbis Constantinopolitanæ ibid.

Fugitiuis V. 11.

Fugis

TITVLI LEGALES.

Fugitiuis colonis patrimonialibus, saltuentibus, & emphyteuticis ibi.

Fundo dotali V. 23. C. 5.

Fundis limitrophis, & terris, & paludibus, & pascuis, & limitaneis, & castellorum C. 11.

Fundis patrimonialibus, & saltuentibus, et emphyteuticis, & eorum conductoribus ibid.

Fundis rei priuatæ, et saltibus diuinæ domus ibid.

Fundis et saltibus rei Tamaicæ ibid.

Furtis N. 47.

Furtis et serao corrupto C. 6.

Furti aduersus nautas, cauponas, stabulorios N. 47.

Furibus balnearijs N. ibid.

G

Generalis forma, de prospectu in mare, scripta Dominico gloriosiss. Prætoriorum prægladiatoribus C. 11. (scilicet A. 165.

Glande legenda N. 43.

Gradibus cognationum Inst. 3.

Gradib. & affinibus, et nominibus eorum Inf. 38.

Grege dominico C. 11.

H

Hebreis, quomodo oporteat eos scripturas legere A. 146.

Hæc constitutio interpretatur priorem constitutionem, quæ de his lata est, qui ingrediuntur monasteria, et substantias suas consecrant.

TITVLI LEGALES.

Et ex quo ipsam tempore ualere oporteat A 75.

Heredibus A 164.

Heredibus instituendis Inst. 2. Inf. 28. Et quæ personæ institui non possunt C 6.

Heredibus tutorum C 5.

Heredum qualitate Et differentia Inf. 2.

Hereditate, uel actione uendita V 18. C 4.

Hereditatibus decurionum, nauiculariorum, cohortalium, militum Et fabricensium C 6.

Hereditatibus, quæ ab intestato deferuntur Inst. 3.

Hereticis, Et Manichæis, Et Samaritanis C 1.

Hic finitur lex: deinde consuetudines Regni incipiunt F 2.

His qui propter metum iudicis non appellauerunt. C 7.

His, per quos agere possumus Inst. 4.

His, quæ ex publica collatione illata sunt, non usurpandis C 10.

His, qui ex officio quod administrarunt, conueniuntur C 11.

His, qui in priorum Creditorum locum succedunt C 8.

His, qui se deferunt C 10.

His qui deiecerint uel effuderint V 9.

His, qui ad Ecclesias confugiunt, uel exclamant: et ne quis ab Ecclesia extrahatur C 1.

His, qui in Ecclesia manumittuntur C 1.

His, quæ relictæ sunt Ecclesiæ Misissæ A 65.

His.

TITVLI LEGALES.

His, qui Eunuchos faciunt A 142.

His, qui in exilium dati, uel ab ordine moti sunt.

C 10.

His, qui numero liberorum, uel paupertate excu-
sationem meruerunt C 10.

His, qui feudum dare possunt, & qui non: quali-
ter acquiratur, & retineatur F 1.

His, quæ ut indignis auferuntur Inf. 34.

His, quibus ut indignis auferuntur hereditates, et
Sen. consult. Syllaniano C 6.

His, qui notantur infamia V 3.

His, qui sui, uel alieni iuris sunt. Instit. l. V 1.

His, qui latrones, uel alijs criminibus reos occulta
uerint C 9.

His, quæ sub modo Legata, seu fideicommissa re-
linquuntur C 6.

His, qui sponte publica munera subeunt C 10.

His, qui ex publicis rationibus mutuam pecuniam
acceperunt. ibidem.

His, qui mutuum dant agricol. A 33.

His, qui in Osdroëna illicitas cōtrahunt nuptias. A

His, qui nuptias iterant A 22. (44

His, qui à non domino manumissi sunt C. 7.

His, qui parentes, uel liberos occiderunt C 9.

His, qui pœnæ causa relinquuntur Inf. 34.

His, quæ pœnæ nomine in testamento, uel codicil-
lis scribuntur, uel relinquuntur C. 6.

I

His,

TITVLI LEGALES.

- His qui à principe uacationem acceperunt C 10.
 His, qui ad statuas confugiunt C 1.
 His, qui non impletis stipendijs Sacramento soluti sunt. ibidem.
 His, quæ pro non scriptis habentur Inf. 34.
 His, qui ante apertas Tabulas hereditates transmittunt C 6.
 His, qui sibi adscribunt in Testamento C 9.
 His, quæ in Testamento delentur; inducuntur, uel inscribuntur. Inf. 29.
 His: qui potentiorum nomine titulos prædijs affigunt, uel eorum noia in litē prætendunt C 2.
 His, qui ueniam ætat. impetra. ibidem.
 His, quæ ui, metusue causa gesta sunt. ibidem.
 Honoratorum uehiculis C 11.
 Honoribus & muneribus non continuandis inter patrem & filium: & de interuallis C. 10.
 Hortulanis A. 64.

I.

- I**mpensis in rebus Dotalibus factis Inf. 25.
 Imponenda lucratiuis descriptione C. 10.
 Impuberum, & alijs substitutionibus C 6.
 Immunitate nemini concedenda C 10.
 Immensis donationibus collatis in filios A 92.
 Incendio, ruina, naufragio, rate, naue expugnata.
 N 48.
 Incestis, inutilibus, et nefarijs nuptijs C 5. A 12.
 Inco-

TITVLI LEGALES.

Incolis, & ubi quis domicilium habere uidetur: et
de his qui studiorum causa in aliena ciuitate de
gunt C 10.

Indicta uiduitate, & de lege Iulia Miscella tollen
da C 6.

Indictionibus C 10.

in diem additione V 18.

Indulgentia tributariorum reliquorum A 148.

Infamibus C 10.

Infantibus expositis A 153.

Infantibus expositis liberis, et seruis, et de his, qui
sanguinolentos nutriendos acceperunt C. 8.

Infirmendis poenis coelibatus, et orbitatis: & de
decimarijs sublat. C 8.

Ingenuis Inst. 1.

Ingenuis manumissis C 7.

Ingratis liberis C 8.

Iniurijs Inst. 4. C 9.

Iniurijs & famosis libellis N 47.

In ius uocando V 2. C 2.

In ius uocati ut eant, uel satisdant V 2.

In iusto, rupto, irritato facto testamento Inf. 28.

In integrum restitutione postulata, ne quid noui sit

In integrum restitutionibus V 4. (at C 2.

In integrum restitutionib. nimirum 25. annorum C 2.

In litem dando tutore, uel curat C 5.

In litem iurando V 12. C 5.

TITVLI LEGALES.

- inofficiosis donationibus C 3.
- inofficiosis dotibus, ibidem.
- inofficioso testam. Inst. 2. C 3. V 5,
- in quibus causis coloni censiti dominos accusare
possunt C 11.
- in quibus causis feudum amittatur F 2.
- in quibus causis Militantes furi præscriptione uti
non possunt C 3.
- in quibus causis pignus tacite contrahitur C 8.
- in quibus causis tutorem habenti tutor uel cura-
tor dari possit C 5.
- in quibus causis in integrum restitutio necessaria
non est C 2.
- in quibus causis cessat longi tēporis præscriptio
in rem uerso V 15. (C 7.
- in quibus causis Tutorem habenti tutor uel cura-
tor dari possit C 5.
- inspiciendo uentre, custodiendoq; partu. Inf. 25.
- institoria actione V 14.
- institutionibus, & substitutionibus, seu restitutio-
nibus sub conditione factis C. 6.
- instructo, uel instrum. leg. Inf. 33.
- interdictis Inst. 4. C 8.
- interdictis, seu extraordinarijs action. que pro
his competunt N 43.
- interdictis & relegatis, & deportatis N 48.
- interdicto matrimonio inter pupillam & tuto-
rem.

TITVLI LEGALES.

rem, seu curatorem, filiosq; eorum C 5.

interrogationibus in iure faciendis, & de interrogatorijs act. sublati V 11.

interpretatione à principe facta. Et ut usurae particulatim solutae duplum sortis non excedant, A 138.

inuestitura de re aliena facta F 2.

inuestitura in maritum facta, ibidem.

Inuestitura, quam Titius accepit à Sēpronio, ibid.

inutilibus stipulationibus Inst. 3. C 8.

irenarchis C 10.

itinere actuq; privato N 44.

iudeis & caliculis C. 1.

iudicatum solui N 46.

iudicibus A 125.

iudicibus, & ne cum iureiurando deligantur. Et ut iudices modis omnibus appellationes suscipiant. Item, ne iudices sacrae alicui formae, quae lite pendente facta sit de hoc, quomodo litem decidi oporteat, attendant A 82.

iudicij C 3.

iura agnationis & cognationis tollit, & praescribit succ. ab inest. A 118.

iure aureorum annulorum N 40. & natalibus restituendis C 6.

iure Codicillarum. inf. 29.

iure deliberandi, & ad eunda vel acquirenda haereditas

TITVLI LEGALES.

reditate C 6.

Iure deliberandi Inf. 28.

Iure dominij impetrando C 8.

Iure dotium V 23. C 5.

Iure emphyteutico C. 4.

Iure Fisci N 49. C 10.

Iure immunitatis N 50.

Iure liberorum C 8.

Iure naturali, gentium, & civil. Inst. I.

Iure Patronatus Inf, 37.

Iure personarum, ibidem, Inst. I.

Iure Reipublicæ C II.

Iureiurando propter calumniam dando C 2.

Iureiurando, quod moriens de modo sui patrimonij præstitit A 48.

Iureiurando, siue uoluntario, siue necessario, siue iudiciali V 12.

Iuris formulis, & impetratione actionū sublata C Iurisdictione V 2. (2.

Iurisdictione omnium Iudicū, & de foro cōpeten Iuris & facti ignorantia V 27. C 1. (ti C. 3.

Iustitia & iure Inst. I. V 1.

Iusiurandum quod præstari solet ab his, qui officia suscipiunt A 9.

L.

Latina libertate tollenda & per certos modos in ciuitatem Romanam transfusa C 7.

Legat.

TITVLI LEGALES.

Legationibus N 50. C 10.

Legatis Inst. 2. C 6.

Legatis & fideicommissis liber primus Inf. 30.

Legatis & fideicommissis liber secundus. ibid. 31.

Legatis & fideicommissis liber tertius. ibid. 32.

Legatis præstandis contra Tabulas, bonorum possessione petita Inf. 37.

Lege Aquilia Inst. 4. C. 3.

Lege Commissaria V 18.

Lege Conradi F 2.

Lege Falcidia Inst. 2.

Lege Fusia Caninia tollenda Inst. 1. & C 7.

Legibus & constit. Principum C. 1.

Legibus Senatusq; consultis, & longa consuetudine

Legitima Agnatorum tutela Inst. 1. (dine V 1.

Legitima Agnatorum success. ibid. 3.

Legitima tutela C 5.

Legitimis heredibus C 6.

Legitima parentum tutela Inst. 1.

Legitima patronorum tutela Inst. 1.

Legitimus liberis, & ex filia nepotibus ab intestato uenientibus C. 6.

Legitimis Tutoribus Inf. 26.

Liberali causa N 40. C. 7.

Libellis dimissorijs, qui Apostoli dicuntur N 49.

Liberatione legata Inf. 34.

Liberis, quomodo eos oporteat uel legitimos, uel

TITVLI LEGALES.

naturales intelligi, et de indotatis nuptijs.

A 74.

Liberis exhibendis, seu deducendis: & de libera homine exhibendo N 44. & C 8.

Libero homine exhibendo N 44.

Liberis præteritis, uel exheredat C 6.

Libertinis inst. I. C. 10.

Libertis et eorum liberis C 6.

Libertis, & posthumis hæredibus instituendis, uel exheredandis, uel præteritis Inf. 28.

Libertis uniuersitatum Inf. 38.

Literarum obligationibus Inst. 3.

Litigatoribus, & de sportulis, & ut quæ iubentur, referendarij compleant, neq; se cause immisceant, & per se exequantur A 124.

Litigiosis N 44. C 8.

Litigiosis, & de cautione, quæ ante reorum citationem præstari debet ab actoribus: & quando actor priuilegio uti nequeat, quod inuitus agere non compellatur A 112.

Litis contestatione C 3.

Littorum & itinerum custodia C 12.

Locatione & conductione Inst. 3.

Locati & conducti V 19.

Locato & conducto C 4.

Locatione prædiorum civilium uel fiscaliũ, siue tẽplorum, siue rei priuatæ, uel dominicæ C. 11.

Locis

TITVLI LEGALES.

Locis & itineribus publicis N 43.

Loco publico fruendo ibid.

Longi temporis præscriptione, quæ pro libertate,
& non aduersus libertatem opponitur C 7.

Lucris aduocatorum, & commiss. officiorum, seu
apparitorum C 7.

Luitione pignoris C 8.

M

Magistratibus conueniendis, & eorum ha-
redibus Inf. 27. C 5.

Magistratibus municipalibus C 1.

Magistris sacrorum scriniorum C 12.

Matrimonia C 11.

Maleficis & mathematicis, & cæteris similibus.
C 9.

Mancipijs & colonis patrimonialium, & saltuensi-
um, & emphyteuticorum fundorum C 11.

Mandati, uel contra. V 17. C 4.

Mandato Inst. 3.

Mandatis principum C 1.

Manumissionibus N 40.

Manumissionibus quæ seruis ad uniuersitatem per-
tinentibus imponuntur ibid.

Manumissis testamento ibid.

Manumissis uindicta ibid.

Mendicantibus ualidis C 11.

Mensoribus C 12.

I 5

Metala

TITVLI LEGALES,

Metallarijs, & metallis, & procrnatoribus metal-
lorum C 11.

Metatis & epidemeticis C 11.

Metropoli Beryto C 11.

Migrando N 45.

Milite uasallo qui contumax est F 2.

Militibus A 116.

Militari testamento Inst. 2. Inf. 29.

Militari ueste C 12.

Minoribus 25. annis V 4.

Moderatore Arabia A 102.

Moderatore Helenoponti A 28.

Modo multarum quæ à Iudicibus infliguntur C 1.

Monachis, & asceterijs, & eorum conuersatione.
A 133.

Monasterijs. et monachis, et eorū Antistibus A 5.

Monopolijs. & conuētu negotiorum illicito, uel ar-
tificum, ergo laborum, nec non balneatorū pro-
hibitis illicitis pactationibus C 4.

Mortis causa donationibus C 34. & C 8.

Mortuo inferendo, & sepulchro edificando V 11.

Muliere raptum passa A 143.

Mulieribus fide hæreticis C 19.

Mulieribus quæ se proprijs seruis iunxerunt C 9.

Mulieribus, in quo loco munera sexui congruentia,
uel honor. agnoscant. C 10.

Muneribus & honoribus N 50.

TITVLI LEGALES.

Muneribus patrimoniorum C 10.

Municipibus & originarijs ibid.

Murilegulis, & gyneciarijs, & procuratoribus
gynecij: & de monetarijs, & bustagiarijs C 11.

Mutatione nominis C 9.

N

Natalibus restituendis N 40.

Natura Feudi F 1.

Natura successionis Feudi F 2.

Naturalibus liberis A 89.

Naturalibus liberis, & matribus eorū, et ex quib.
causis iusti efficiantur C 5.

Naufragijs C 11.

Nauibus non excusandis ibid.

Nauicularijs, seu naucleris publ. species transpor-
tātibus. & de tollenda lustralis auri collatione

Nauticis Tyberinis ibid. (ibid.)

Nautæ, caupones, stabularij ut recepta restituant.

V 4.

Nautico scœnore V 22. C 4.

Ne sanctum Baptisma iteretur C 1.

Ne quis cogatur bonis cedere A 135.

Ne Decurio, aut cohortalis perducatur in lūs, si-
statue iudicio citra iussione principis, quæ
insinuetur præfec. A 151.

Ne defuncti, seu reliquiæ eorum à creditoribus af-
ficiantur contumelia: & ne adseffores cogni-
tionem

TITVLI LEGALES.

tionem causarum absq; Iudicibus suscipiant A.
60.

Ne de statu defunctorum post quinquennium que-
ratur N 40. C 7.

Ne rei dominicæ, uel templorum uindictio tempa-
ris præscriptione submoueat C 7.

Ne pro dote mulieri bona mariti addicatur C 5.

Ne filius pro patre, uel pater pro filio emancipa-
to, uel libertus pro patrono conueniatur C 4.

Ne fideiussores, uel mandatores dotium dentur
C 5.

Ne Fiscus, uel Respublica procuracionem alicui pa-
trocinij causa illicitè præstet C 2.

Ne Fiscus rem, quam uendidit, euincat C 10.

Ne sacræ fortunæ, quæ de causis procedunt publi-
cis, aliter robur accipiant, quàm gloriosiss. præ-
toriorum Præfētis insinuatæ sint, uel fuerint,
illicq; habeantur ratæ A 152.

Ne quid in flumine publico, in ue ripa eius fiat, pro
aliter aqua fluat, atque priore æstate fluxit N.
44.

Ne Iudei, Samaritani, & Heretici per causam re-
ligionis & cultus sui, Curiali fortuna liberen-
tur, sed dum Curialibus muneribus subdantur,
priuilegijs eorum non utantur. Item, ut ijdem
possint contra orthodoxos, qui Curiali fortunæ
subditi sunt, testimonium dicere: ut qui præcla-
rè

TITVLI LEGALES.

re pro orthodoxa Repub. testimonium perhibeant A 45.

Ne quis in sua causa iudicet, uel sibi ius dicat C 3.

Ne quis eum, qui in ius uocabitur, ui eximat V 2.

Ne quis liber inuitus actum Reipublice gerere cogatur C 11.

Ne libertini de cetero iure aureorum annulorum, & restitutorum natalium opus habeant. Item, ut dotalium instrumentorum confectio in libertinatus ipso etiam facto legitimas reddat nuptias, & suos patri filios. Si fortè ea ancilla sit, ut & ipsa dotis confectio libera existat, & nuptiæ legitimæ, & ex ea progeniti filij patri, sui sint. A 78.

Ne in medio Litis fiant sacre formæ, aut sacre iussiones, sed secundum generales leges causæ decendantur. Et ut præsens constitutio ante personarum in iudicio confirmationem inseratur actis iudicialijs A 113.

Ne quid in loco sacro fiat N 43.

Ne quid in loco, uel itinere publico fiat ibid.

Ne quo in loco per Imperium Romanum lenones sint A 14.

Ne Christianum Mancipium hæreticus, uel paganus, aut Iudeus uel possideat, uel circūcidat C 1.

Ne rei militaris comitibus, uel tribunis lauacra præstentur ibid.

Ne d

TITVLI LEGALES.

Ne à mulieribus. quæ se prostituunt, Fideiussor. aut
Iusiurandum exigatur: quòd hoc genus uitæ de
fertur & non sint A 51.

Ne quis quòd agricolæ mutuam pecuniam dedit, il-
lius terram detineat: & quem usurarum modum
creditores accipere debent ab agricolis. A 34.

Ne quis mutuum dans agricolæ, terram eius tene-
at, item quàm magnas usuras creditores ab a-
gricolis debeant percipere A 32.

Ne quid oneri publ. imponatur C II.

Ne operæ à collatoribus exigantur C IO.

Ne quis Oratorium citra scientiam Episcopi ædi-
ficet: & ut prius definiat, quæ ad curam & in-
stitutionem Oratorij ædificandi necessaria fu-
tura sint. Et ne Episcopi absint à suis ecclesijs.
Ac de alienatione immobilium rerum ecclesi-
asticarum A 67.

Ne personæ, uel rei, uel auri alterius pro altero op-
pignerationes fiant, sed oppigneratione obla-
so, eius quadruplum restituatur. Item, ne pro
eo, q̄ percussit, uel alicui damnum irrogauit, alius
percutiatur, aut qualitercumque damnum sen-
tiat. Et ne donatio à priuato in Imperatorem
facta indigeat actorum publicorum consensione
A 52.

Ne liceat potentioribus patrocinium litigantibus
præstare, uel actiones in se transferre C 2.

Ne

TITVLI LEGALES.

Ne sine iussu principis, certis Iudicibus liceat confiscare C 9.

Ne liceat in una, eademq; causa tertio prouocare: uel post duas sententias Iudicum, quas definitio præfectorū roborauerit, eas retractare C 7.

Ne rusticani ad ullum obsequium deuocentur C 11.

Ne tutor, uel curator uestigal conducat C 5.

Ne uir ex dote, aut mulier ex donatione ante nuptias proueniens, lucrum proprietatis lute teneant, sed conseruent dominium filiis suis: uel si ad secundas nuptias non ueniant, in lucro solum usum fructum obtinentes. Et ut qui diuortio matrimonium dirimunt, si dotem, aut ante nuptias donationem lucrentur, similiter & ipsi dominium filiis conseruent, persona; quæ usum fructum habet, cogenda filios alere. Si uerò bona gratia soluat matrimonium, & uideantur quædam occasione damni dati detenta esse: ut hac arte perempta, ea quæ detinentur, reseruentur filiis A 98.

Ne uis fiat ei, qui in possessionem missus est 43.

Ne uxor pro marito, uel maritus pro uxore, uel mater pro filio conueniatur C 4.

Necessarijs, & seruis heredibus instituendis, uel substituendis C 6.

Negotiatores ne militent C 12.

Negotiorum gestorū act. V 3, C 2.

Remini

TITVLI LEGALES.

Nemini licere signum Saluatoris Christi humi, uel
in silice, uel in marmore sculperē, & tēgere C 1.

Nihil innouari Appellatione pendente N 49.

Nili aggeribus non rumpendis C 9.

Non alienandis, aut permutandis rebus ecclesiasticis
immobilibus, aut in specialem hypothecam
dandis creditoribus, sed ut sufficiant generales
hypothecæ A 7.

Non eligendo secundo nubentes uxores A 2.

Non licere habitatoribus metrocomie, loca sua ad
extraneum transferre C 2.

Non numerata pecunia C 4.

Notis Feudorum F 2.

Noua forma Fidelitatis ibid.

Nonationibus & delegationibus N 46. & C 8.

Noui operis nunciatio N 39.

Nouis operibus contra prospectum in mare A 63.

Noxalibus actionibus Inst. 4. C 3.

Nudo Iure Quiritum tollendo C 7.

Nulli licere in frenis, equestribus sellis, & balteis
margaritas, smaragdos, & hyacinthos aptare:
& de artificibus palatinis C 11.

Numerarijs, actuarijs, & chartularijs, & adiutori
bus, siue scriniarijs, & exceptoribus sedis excel
sæ, cæterorumq; iudicum, tam militarium, quā
ciuiliū C 11.

Nundinis N 50.

Nundia

TITVLI LEGALES.

Nundinis & mercatoribus C 4.

Nuptijs Inst. 1. C 3.

O

Oblatione uotorum C 12.

Obligationibus Inst. 3.

Obligationibus & actionibus C 4. & N 44.

Obligationibus ex consensu Inst. 3.

Obligationib. q̄ quasi ex cōtractu nascūtur ibid.

Obligationibus, quæ ex delicto nascuntur. Inst. 4.

Obligationibus, quæ quasi ex delicto nascuntur.
ibidem.

Obsequijs à liberis & libertis parentibus & patro-
nis præstan. Inf. 37.

Obsequijs patrono præstandis C 6.

Officio assessoris V 1.

Officio comitis Orientis C 1.

Officio comitis rerum priuatarum sacri palatii, sa-
criq; patrimonij C 1.

Officio consulis V 6.

Officio comitis sacrarum largitionum C 1.

Officio iudicis Inst. 4.

Officio ciuiliū iudicum C 1.

Officio diuersorum iudicum ibid.

Officio eius cui mandata est iurisd. V 1.

Officio militarium iudicum C 1.

Officio eius, cui uicem alicuius iudicis, uel Præsidis
obtinet ibid.

K

Officio

TITVLI LEGALES.

Officio Iuridic. V I.

Officio Iuridici Alexandria C I.

Officio eius, cui mandata est Iurisdictio V I.

Officio magistri militum ibid.

Officio magistri officiorum ibid.

Officio præfecti Augustalis V I. C I.

Officio præfecti prætorio V I.

Officio præfecti uigilum V I. C I.

Officio præfecti urbi ibid. C I.

Officio præfecti prætoriorum Orientis et Illyrici C 2

Officio præfecti prætorio Africæ, & de omni eiusdem dioceseos statu. ibid.

Officio Præsidis V I.

Officio Prætoris ibid.

Officio Prætorum C I.

Officio procuratoris Cæsaris uel rationalis. V I.

Officio Proconsulis & legati V I. C I.

Officio Quæstoris ibid.

Officio rectoris prouinciæ, & ut nulli patriæ sue administratio sine speciali permissu principis permittatur C I.

Officio uicarij ibid.

Officijs, quæ ministrant in sacris appellationibus.

A 20.

Officinis, siue tabernis Constantinopolitanæ urbis:
& ut mille tantum & centum officinæ sacrosan-
ctæ maioris Ecclesiæ excusentur: omnes reli-
quæ.

TITVLI LEGALES.

que, ad quemcunq; dominum pertineant, consueti obeant munia A 45.

Omni agro deserto, et quando steriles fertilibus imponuntur C 11.

Operis noui nunciatione C 8.

Operibus publicis N 50. C 8.

Operis libertorum Inf. 38. C 6.

Operis seruorum V 7.

Optione, uel elect. legata. Inf. 33.

Ordine cognitionum C 7.

Ordine Iudiciorum C 3.

Origine Iuris, & omnium Magistratum, & successionem prudentum V 2.

P

PACE Cōstantiæ cōposita inter Fridericū, & filium eius Henricū, et quosdam nobiles Almanniæ, et ciuitates Lōbardiæ, et Romādiolæ.

Pace iuramento firmanda ibid. (F 2.

Pace tenenda, & eius uiolatoribus ibid. -

Pactis C 2. V 2.

Pactis dotalibus V 23.

Pactis conuentis tam super dote, quàm donatione ante nuptias, & paraphernis C 5.

Pactis inter emptorem et uenditorē cōpositis C 4.

Pactis pignorum C 8.

Palatinis sacrarum largitionum, & rerum priatarum C 12.

TITVLI LEGALES.

- Palatijs, & domibus dominicis C 11.
 Partu pignoris & omni casu C 8.
 Pascuis publicis & priuatis C 11.
 Patria potestate Inst. 1. C 8.
 Patribus qui filios suos distrax C 4.
 Peculio V 15.
 Peculio legato Inf. 33.
 Peculio eius qui libert. meruit C 7.
 Pedaneis Iudicijs C 3.
 Penu Legata Inf. 33.
 Periculo & commodo rei uendite V 18. C 4.
 Periculo tutorum & curatorum C 5.
 Periculo successorum parentis C 10.
 Periculo nominatorum C 11.
 Periculo corū, q̄ pro Magistratibus interuenerunt
 Per quas personas nobis obligatio acqui (ibid.
 ratur Inst. 2. C 4.
 Per quos fiat inuestitura F 2.
 Perfectissimatus dignitate C 12.
 Perpetuis & temporalibus actionibus, & quæ ad
 hæredes, et contra hæredes transeunt Inst. 4.
 Petitionibus bonorum sublati C 10.
 Petitione hæreditatis V 5. C 3.
 Pignoratitia actione, uel contra V 13.
 Pignoribus & hypothecis C 8.
 Pignoribus & Hypothecis, qualiter ea contrahantur,
 & de pactis eorum V 20.

Pignori

TITVLI LEGALES.

Pignori dato Fendo F.2.

Pistoribus C II.

Plebeis prætoribus A 13.

Plus petitionibus C 3.

Plus ualere q. agitur, quā q. simulatè cōcipitur C 4.

Pœna Iudicis, qui malè iudicauit, uel eius qui iudicem, uel aduersarium corrumpere curauit C 7.

Pœna temerè litigantium Inst. 4.

Pœnis N 48. C 9.

Pœnis fiscalibus credit. præferri. C 10.

Pollicitationibus N 50.

Ponderatoribus, & auri illatione C 10.

Popularibus actionibus N 47.

Possessoria hæreditatis petitione V 5.

Postliminio & redemptis ab hostibus C 8.

Posthumis hæredibus instituendis, uel ex hæredandis, uel præteritis C. 6.

Postulando C 2. V 3.

Potioribus ad munera nominandis C 10.

Præbendo salario ibid.

Precario N 43.

Precario, & Saluiano interditt. C 8.

Præcepta Præsidum A 17.

Precibus Imperatori offerendis, & de quibus rebus supplicare liceat, uel non C 1.

Prædijs, & alijs rebus minorum sine decreto non alienandis, uel obligandis C 5.

TITVLI LEGALES.

- P.** edijs & ecurionum sine decreto non alienā. C 10.
Prædijs & omnibus rebus nauiculariorum C 11.
Prædijs Tamaicis, & his, qui ex colonis Tamaicis
 alijsq; liberæ conditionis procreantur ibid.
Præfectis prætorio, siue urbi, & magistris militum
 in dignitatibus exæquandis C 12.
Præpositis agentium in rebus ibid.
Præpositis laborum ibid.
Præpositis sacri cubiculi, & de omnibus cubiculariis,
 & priuilegijs eorum ibid. 7
Præpositis sacrorum scriniorum, cæterisq; quæ in
 sacris scrinijs militant ibid.
Præpositis & tribunis scholarum ibid.
Præside Pisidiæ A 28.
Præscriptiōe lōgi tēporis, decē, uel 20. annorū C 7
Præscriptione triginta, uel quadraginta an. ibid.
Præscriptis uerbis, & in factum actione V 19.
Prætoræ Siciliæ A 104.
Prætoræ Lycaoniæ A 25.
Prætoræ Paphlagoniæ A 29.
Prætoræ Thraciæ A 26.
Prætoribus & honore præturæ, & collatione, &
 gleba, & clauis, & pholi, & septem solidorum
 functione sublata C 12.
Prætorio pignore, & ut in actionibus etiam debitorum
 missio prætorij pignoris procedat C 8.
Prætorij stipulationibus N 46.
Præuaricatoribus N 47.

TITVLI LEGALES.

Primicerio & secundicerio, & notarijs C 12.

Primipilo ibid.

Principibus agentium in rebus ibid.

Priuatīs carceribus inhibendis C 9.

Priuatīs delictis N 47.

Priuegijs domus Augustæ, uel rei priuatae: &
quarum collationum excusationem habet C 11.

Priuegio dotis C 7.

Priuegijs corporatorum urbis Romæ C 11.

Priuegijs creditorum N 42.

Priuegijs urbis Constantinopolitane C 11.

Priuegijs Fiscī C 7.

Priuegijs eorum, qui in sacro palatio militāt C 12

Priuegijs scholarum ibid.

Proconsule Cappadociæ A 30.

Proconsule Palestine A 103.

Pro derelicto N 41.

Pro Donato ibid.

Pro dote ibid.

Pro emptore ibid.

Pro hærede, uel possessore ibid.

Pro legato ibid.

Pro socio V 17. C 4.

Pro soluto N 41.

Pro suo. ibid. & C 4.

Probationibus C 4.

Probationibus & præsumpt. V 22.

TITVLI LEGALES.

Procuratoribus C 2.

Procuratoribus & defensoribus V 3.

Professoribus, & Medicis C 10.

Professoribus qui in urbe Constantinopolitana docentes, ex lege meruerunt comitiuam C 12.

Prohibita Feudi alienatione per Lothorium F. 2.

Prohibita Feudi alienatione per Fridericum ibid.

Prohibita sequestratione pecun. C 4.

Prole partienda inter rusticos. A 156.

Prouinciarum præsidibus A 161.

Proxenetis N 50.

Pupillari substitutione Inst. 2.

Publicæ lætitie, uel Consulum nuntiatores, uel insinuatores constitutionum, & aliarum sacrarum, uel iudicialium literarum ex descriptione, uel ab inuitis, ne quid accipiant immodicum C 12.

Publicis iudicijs Inst. 4. N 48.

Publicis tributis expediendis, & soluendis, neq; nã alijs capit. A 128.

Publiciana in rem actio V 6.

Publicani, & uectigalibus, & commissis N 39.

Q

Quæ quadriennij præscriptione C 7.

Quæ fuit prima causa beneficij amittendi.
F 2.

Quæ in fraudem creditorum facta sint, ut restituantur N 42.

Quæ

TITVLI LEGALES.

Quæ res exportari non debeant C 4.

Quæ res pignori uel hypothecæ datæ obligari nō possunt V 20.

Quæ res pignori obligari possunt, uel non: & qualiter pignus contrahitur C 8.

Quæ res uendi non possunt, & qui uendere, uel mercari uentantur C 4.

Quæ sit longa consuetudo C 8.

Quæ sint Regaliæ F 2.

Quæ sententiæ sine appellatione rescinduntur.
N 49.

Quæstionibus N 48. C. 9.

Quæstore A 80.

Quæstoribus & magistris officiorum, & comitibus sacrarum largitionū, & rei priuatæ C 12.

Qualiter olim poterat feudum alienari F 2.

Qualiter iurare debeat domino uasallus fidelitatem, ibidem.

Qualiter dominus proprietate Feudi priuetur. ib.

Quando actio de peculio annalis sit V 15.

Quādo appellandū sit, et intra quæ tēpora N 49.

Quando ciuilis actio criminali præiudicet: & an utraq; ab eodem exerceri possit C 9.

Quando decreto opus non est C 5.

Quando dies legatorum, uel fideicommissorum cedat. Inf. 36. C 6.

Quando dies ususfructus legati cedat. V 7.

TITVLI LEGALES.

Quando ex facto tutoris uel curatoris minores agere, uel conueniri possunt Inf. 26. C 5.

Quando Fiscus, uel priuatus debitoris sui debitor es exigere possit C. 4.

Quando imperator inter pupillos, & uiduas, uel alias miserabiles personas cognoscit: & ne exhibeantur C. 3.

Quando libellus Principi datus, litis faciat contestationem C. 1.

Quando liceat ab empt. disced. C. 4.

Quando liceat unicuique sine Iudice uindicare se, uel publ. deuotionem C. 3.

Quando mulier tutela officio fungitur C. 5.

Quando non petentium partes petentibus accrescunt,

Quando prouocare non est necesse C. 7. (C. 6.

Quando, & quibus quarta pars debetur ex bonis decurionum, & de modo distributionis eorum, C. 10.

Quando tutores uel curatores esse desinant C. 5.

Quarum rerum actio non datur N. 44.

Quemadmodum ciuilia munera inducuntur C. 10.

Quemadmodum Feudum ad filiam pertineat F. 1.

Quemadmodum seruitutes amittantur V. 8.

Quemadmodum testamenta aperiantur, describantur, atque inspiciantur C. 6.

Qui accusare non possunt. C. 9.

Qui ad bonorum possessionem, & infra quod tempus admittantur C. 6.

Qui

TITVLI LEGALES.

Qui bonis cedere possunt C 7.

Qui dare tutores uel curatores possunt: & qui dari non possunt C 5.

Qui etate uel profess. se excus. C 10.

Qui pro sui iurisdictione iudices dare, dariue possunt C. 3.

Qui legitimam personam standi in iudicijs habeant, uel non, ibidem.

Qui non possunt ad libertatem peruenire C 7.

Qui manumittere non possunt, & ne in fraudem creditorum manumittantur, ibidem.

Qui & à quibus manumissi liberi non fiant, & ad legem Aeliam Sentiam. N 40.

Qui sine manumissione ad libertatem pueniunt ibid.

Qui militare possunt, uel non: & de seruis ad militiæ dignitatē adspirantib. et ut nemo duplici militia uel dignitate et militia simul utatur. C.

Qui morbo se excusant C 5. & 10. (12.

Qui numero liber. se excusant. ibid.

Qui numero tutelarum se excusant, ibid.

Qui petant tutores, uel curatores, & ubi petantur. Inf, 26. C 5.

Qui potiores in pignore, hypothecæ habean-
tur: & de his qui in priorum credit. locum suc-
cedunt V 20 C 8.

Qui sint rebelles F 2. (possunt C 2.

Qui, & aduersus quos in integrum restitutio non
Qui

TITVLI LEGALES.

Qui satisfdare cogantur, uel iurato promittant,
uel promissioni suæ committantur V 2.

Qui successores teneantur F 1.

Qui successores Feudum dare teneantur. ibidem.

Qui testamenta facere possunt, uel non pos. C. 6.

Qui testamentum facere possint, & quemadmo-
dum testamenta fiant Inf. 28.

Qui testamento tutores dari possunt Inst. 1.

Qui testes sunt necessarij, ad nouam inuestituram
probendam F 2.

Quibus alienare licet, uel non Inst. 2.

Quibus ad conductionem prædiorum fiscalium ac-
cedere non licet C 11.

Quibus muneribus excusantur hi, qui post imple-
tam militiam, uel aduocationem, per prouin-
ciam suis commodis uacantes, commorantur: et
de priuilegijs eorum, & de conductoribus ue-
tigalium fisci C 10.

Quibus muneribus, uel præstationibus nemini li-
ceat se excusare, ibid.

Quibus modis Feudum constitui possit F 1.

Quibus modis Feudum amittatur. ibid.

Quibus rebus ad eundem iudicem eatur V 11.

Quibus ad libertatem proclamare licet N 40.

Et de rebus eorum qui ad libertatem proclama-
re non prohibentur C. 7.

Quibus ex causis serui præmio libertatem acci-
piunt.

TITVLI LEGALES.

piunt. *ibidem*.

Quibus ex causis manumittere non licet *Inst.* 1.

Quibus modis tollitur obligatio *Inst.* 3.

Quibus modis re contrahitur obligatio. *ibid.*

Quib. modis ius patriæ potestatis soluitur *Inst.* 1.

Quib. modis pignus, uel hypotheca soluitur *V* 20

Quibus ex causis in possessionem eatur *N* 42.

Quibus non competit bonorum possessio *Inf.* 38.

Quibus non obijcitur longi temporis præscriptio *C* 7.

Quibus res iudicata non nocet. *ibidem*.

Quib. ex causis maiores in integrū restituātur *C* 2

Quibus modis tutela finitur *Inst.* 1.

Quib. nō est permissum facere testamentū *Inst.* 2.

Quibus modis testamenta infirmantur. *ibidem*.

Quib. modis usufructus, uel usus amittatur *V* 7.

Quid iuris, si post alienationem Feudi uasallus id recuperauerit *F.* 2.

Quid sit inuestitura, *ibidem*.

Quid præcedere debeat, an inuestitura, uel fidelitas, *ibidem*.

Quis à quo appelletur *N* 49.

Quis ordo in bonorū possessione seruetur *Inf.* 38.

Quis dicatur Dux, Comes, March. *F* 2.

Quo tēpore miles inuestiturā petere debeat *F* 1.

Quo quisq; ordine conueniatur *C* 11.

Quòd constitutio, quæ ex adscriptitio & libera-
natos

TITVLI LEGALES.

natos liberos esse uult, non his qui ante, sed qui post constitutionem nati sunt, proſit. Et ut uenerabilium domuum œconomi, immobilium ad inuicem rerum eccleſiasticarum commutationes faciant, decreto prius interpoſito, excepta ab hoc maiore Eccleſia A 54.

Quod quiſq; iuris in alienum ſtatuit uti, ipſe eodem iure utatur V 2.

Quod iuſſu V 15.

Quod metus cauſa geſtum erit V 4.

Quod cū eo qui in aliena poteſtate eſt, negotiū geſtum eſſe dicetur. Inſt. 4. V 14. Vel de peculio, ſeu quod iuſſu, uel de in rem uerſo C 4.

Quod falſo tutore authore geſtū eſſe dicetur. Inſt.

Quod ui, aut clām N. 43.

(27.

Quod cuiuſcunq; uniuerſitatis nomine, uel contra eam agatur V 3.

Quo pacto oporteat episcopos & ceteros clericos ad ordinationem perducī: & de expenſis Eccleſiarum A 6.

Quomodo inſtrumentis, quæ apud Iudices inſinuanda ſunt, fidem apponere oporteat A 73.

Quomodo in læſæ maiestatis crimine procedatur, F 2.

Quomodo, & quando iudex ſententiam proferre debeat præſentibus partibus, uel una parte abſente C 7.

Quorum

TITVLI LEGALES.

Quorum appellationes non recipiuntur C 7.

Quorum bonorum N 43. C. 8.

Quorum legatorum, ibidem N. & C.

Quot testes sunt necessarij ad probandam Feudi
ingratitude F 2.

R.

Raptu uirginum, seu uiduarum, nec non san
ctimonialium C. 9:

Ratam rem haberi, & de rethabitione N 46.

Ratiocinijs operum publicorum, & patribus ci
uitatum C 8.

Re iudicata C. 7. N 42. Et de effectu sententia
rum: & de interlocutoribus N 42.

Re militari N 49. C 12.

Rebus alienis non alienandis: & de prohibita re
rum alienatione, uel hypotheca C 4.

Rebus corporalibus & incorporalibus Inf. 2.

Rebus creditis & iureiurando, ibidem.

Rebus dubijs Inf. 34.

Rebus eorū, qui sub tutela uel cura sunt, sine de
creto nō alienādis, uel pignori obligan. Inf. 27

Rebus iadicis autoritate possidendis, uel uendun
Rei uendicatione V 6. C 3. (dis N 42.

Rei uxoris actione, in ex stipulatu actionē trans
fusa: & de natura dotibus præstita C. 5.

Reis postulatis C 10.

Reis, qui ingrediuntur ad expediendam appella
tionem

TITVLI LEGALES.

tionem, deq; instrumentis priuata manu con-
scriptis, prolatis ab eo, qui cum agitur. Item
de iuramento delationis, ut iuramento calum-
nie cōnectatur: quod semel tantum pro omni
probatione præstari solet A 50.

Rem alienam gerentibus non interdici rerum sua-
rum alienatione C 4.

Rem pupilli saluam fore, uel adolescentis N 46.

Rerum amotarum Inf. 25. C 5.

Rerum permutatione V 19.

Rerum diuisione, & acquirendo ipsarum domi-
nio Inst. 2.

Rerum permutatione, & præscriptis uerbis C 4.

Receptis arbitris C. 2.

Receptis qui arbitrium receperunt, ut sententiā

Receptoribus N 47. (dicant V 4.

Referendarijs sacri palatij A 11.

Regula Catoniana Inf. 34.

Relationibus C 7.

Releuatione tributorum publicorum A 163.

Religiosis & sumptib. funerū: & ut funus ducere

liceat V 9. C 3. Et aleæ lusu, & aleator C 3.

Remissionibus N 44.

Remissione pignoris C 8.

Remissio poenæ illicitè contractarum nuptiarum,

A 139.

Replicationibus Inst. 4.

Repua

TITVLI LEGALES.

Repudianda bonorum possess. C 6.

Repudianda, uel abstinenda hereditate. ibid.

Rapudijs, & iudicio de moribus sublato C. 5.

Reputationibus quæ fiunt in iudicio, in integrum restitutionis C 2.

Requirendis rebus C 9. N 48.

C. 7.

Res inter alios acta, uel iudicata, alijs ne noceat.

Rescindenda uenditione V 18. C 4. Et quando non liceat ab emptione discedere V 18.

Restitutionibus A 18.

Restitutione dotalium rerum, & ad donationem ante nuptias pertinentium. Item de ea quæ undecimo mense post obitum mariti parit A 39.

Restitutione militum, & eorum qui Reip. causa absunt C 2.

Reuocandis donationibus C 8.

Reuocandis his, quæ per fraudem alienata sunt.

C 7.

Ripa munienda N 43.

Ritu nuptiarum V 23.

Riuus V 23.

Rusticis, qui in alienis prædijs nuptias contrahunt,

A 157.

S.

Sacra forma transmissa dominico gloriosiss.
Prætoriorum Illyricianorum præfecto;
de diuersis capit. A 162.

L

Sacris

TITVLI LEGALES.

Sacris iussuionibus A 114.

Sacrificijs Paganorum, & templis. C. 1.

Sacro sanctis ecclesijs, & de rebus, ac priuilegijs earum. ibi.

Salgamo hospitibus non prestando C 12.

Saluiano interdicto Inf. 43.

Samaritanis A 144.

Satisdando C 2.

Satisfactionibus Inst. 4.

Satisfactione tutor. uel curatorum. ibidem.

Secundis nuptijs C 5.

Seditiosis, et de ijs, qui plebem audent contra re-
pub. colligere C 9.

Senatoribus V 5.

Senatusconsultis C 1.

Senatusconsult. Claud. tollendo C 7.

Senatusconsult. Macedoniano V 14.

Senatusconsult. Orphiciano Inst. 3.

Senatusconsult. Sillianiano & Claudiano, quorum
testamenta nec aperiuntur Inf. 29.

Senatusconsult. Tertuliano Inst. 3.

Senatusconsult. Trebelliano C 6.

Sententia quæ sine certa quantitate profertur C. 7.

Sententiam rescindi non posse. ibid.

Sententiam passis, & restitutis N 48. C 9.

Sententijs contra Fiscum latis retractandis C 10.

Sententijs ex breuiculo recitandis C 7.

Seno

TITVLI LEGALES.

Sententijs præfectorum prætorio. *ibid.*

Sententijs & interlocutionibus omniū Iudicū, *ibid.*

Sententijs quæ pro eo, quod interest, proferuntur. *ibid.*

Separationibus N 42.

Sepulchro uiolato N. 47. C 9.

Seruili cognatione Inst. 3.

Seruo corrupto V 11.

Seruo pignori dato, manumisso C 7.

Seruis fugitiuis, & libertis, mancipijsq; ciuitatum artificibus, & ad diuersa opera deputatis, & ad rem priuatam, & dominicam pertinentibus C 6.

Seruis Reipub. manumittendis, *ibidem.*

Seruitutibus V 8.

Seruitutibus rusticorum & urbanorum prædiorū, Inst. 2.

Seruitutibus rusticorum prædiorum V 8.

Seruitutibus, & de aqua C 3.

Seruitute legata Inf. 33.

Seruis exportandis: & si ita mancipium uenierit, ut manumittatur: uel contra V 18.

Si à non competente Iudice iudicatum esse dicatur C 7.

Si à parente quis manumissus fuerit Inf. 37.

Si aduersus rem iudicatam restitutio postuletur.

C 2.

L 2 Si

TITVLI LEGALES.

Si aduersus uenditionem. *ibidem.*

Si aduersus uenditionem pignoris. *ibid.*

Si aduersus donationem, *ibidem.*

Si aduersus libertatem, *ibidem.*

Si aduersus transactionem uel diuisionem in inter
grum minor restitui uelit. *ibidem.*

Si aduersus solutionem à tutore, uel à se factā, *ibid.*

Si aduersus dotem, *ibid.*

Si aduersus delictum suum, *ibidem.*

Si aduersus usucapionem, *ibid.*

Si aduersus fiscum, *ibid.*

Si aduersus creditorem, *ibid.*

Si se abstinuit hæreditate, *ibid.*

Si ut omissam hæreditatem, uel bonorū possessionem,
et quid aliud acquirat, *ibid.*

Si aduersus creditorem præscriptio opponatur,

C 7.

Si ager uectigalis, uel emphyteuticarius petatur,

V. 6.

Si aliena res pignori data sit C 8.

Si antiquior creditor pignus uendiderit, *ibid.*

Si certum petatur C 4.

Si certum petatur conditione V 12.

Si communis res pignorata sit C 8.

Si contra ius, uel utilitatem publicam, uel per men
dacium fuerit aliquid postulatum, uel impe
tratum C. I.

Si

TITVLI LEGALES.

Si contra matris uoluntatem tutor datus sit C 5.

Si cui plus,quàm per Falcidiam licuerit, legatum esse dicetur Inf. 35.

Si curialis relictâ ciuitate rus habitare maluerit, C. 10.

Si de Feudo defuncti contentio sit inter dominum & agnatos uasalli F 2.

Si de Feudo uasallus ab aliquo interpellatus fuerit, & dominus eum defendere noluerit, ibid.

Si de inuestitura Feudi controuersia fuerit, F 1.

Si de inuestitura inter dominum & uasallum lis oriatur, ibid.

Si de momētaria possessione fuerit appellatū C 7.

Si dos constante matrimonio soluta fuerit C 5.

Si ex falsis instrumentis, uel testimonijs iudicatum sit, ibid.

Si ex noxali causa agatur, quemadmodum caueatur V 2.

Si ex pluribus tutoribus uel curatoribus omnes, uel unus peragere rem minoris, & conueniri possint C 5.

Si familia furtum fecisse dicetur N 47.

Si in causa iudicati pignus captum sit C 8.

Si in communi, eademq; causa in integrum restitutiopostuletur, C 2.

Si in frudem patroni à libertis alienatio facta sit. C 6.

TITVLI LEGALES.

Si is, qui testamento liber esse iussus erit, post mortem domini ante aditam hereditatem subripuisse quid dicetur N 47.

Silentiarijs, & decurionibus eorum C 12.

Si liberalitatis Imperialis socius sine herede decesserit C 10.

Si libertus ingenuus esse dicetur N 40.

Si maior factus ratum habuerit C 2.

Si maior factus uenditionem factam sine decreto ratam habuerit C 8.

Si mancipium ita uenierit, ne prostituatur C 4.

Si mancipium ita fuerit alienatum, ut manumittatur, uel contra. ibidem.

Si mater indemnitatem promisit C 5.

Si mensor falsum modium dixerit V 11.

Si minor se maiorem dixerit C 2.

Si mulier uentris nomine in possessionem missa, calumnia causa esse dicetur Inf. 25.

Sine censu, uel reliquis fundum comparari non posse C 4.

Singulis rebus per fideicommissum relictis Inf. 2.

Si nuptiae ex rescripto petantur C 5.

Si omissa sit causa testamenti C 6.

Si pars hereditatis petatur V 5.

Si pendente appellatione mors interuenerit N. 49. C 7.

(ita sit C 8.

Si per uim, uel alio modo absentis possessio turbatur

Si

TITVLI LEGALES.

Si pignoris conuentionem numeratio pecunie secuta non sit. *ibid.*

Si pignori dato Feudo, quid iuris sit Fl.

Si pignus pignori datum sit C 8.

Si plures una sententia condemnati sunt C 7.

Si propter inimicitias creatio facta sit C 10.

Si propter publicas pensitationes uenditio fuerit celebrata C 4.

Si post creationem quis decesserit C 7.

Si quacunq; præditus potestate, uel ad eum pertinentes ad suppositarum iurisdictioni sue nuptias tentauerit aspirare C 5.

Si quadrupes pauperiæ fecisse dicatur Inst. 4. V 2.

Si quid in fraudem patroni factum sit Inf. 38.

Si quis aliquem testari prohibuerit, uel coegerit, Inf. 29. C 6.

Si quis alteri, uel sibi, sub alterius nomine, uel alie na pecunia emerit C 4.

Si quis cautionibus in Iudicio sistendi causa factis, non obtemperauerit V 2.

Si quis eam, cuius tutor fuerit, corruperit C 9.

Si quis ignorans rem minoris esse, sine decreto cõparauerit C 5.

Si quis Imperatori maledixerit C 9.

Si quis in Ius dicenti non obtemperauerit V 2.

Si quis in Ius uocatus non ierit, siue per eum cauerit, per quem ex edicto non debuit. *ibidem.*

TITVLI LEGALES,

- Si quis omiffa causa Testamenti, ab intestato, uel
 alio modo possideat hereditatem Inf. 29.
- Si rector provincie, uel ad eum pertinentes, Spon-
 salitias dederint arras C 5.
- Si reus uel accusator mortuus fuerit C 9.
- Si sepius in integrum restitutio postuletur C. 2.
- Si secundo nupserit mulier, cui maritus usumfrue-
 ctum reliquit C 5.
- Si seruitus uindictetur, uel ad alium pertinere ne-
 getur V 8.
- Si seruus exportandus ueneat C 4.
- Si seruus extero se emi mandauerit, ibid.
- Si seruus, aut libertus ad decurionatum adspirauit
- Si tabule Testamenti extabunt Inf. 3. (rit C 10.
- Si tabule Testamenti nullae extabunt, unde liberi,
 Inf. 37.
- Si tutor non gesserit C. 5.
- Si tutor uel curator interuenerit C 2.
- Si tutor uel curator falsis allegationibus excusa-
 tus sit. ibid.
- Si tutor Reipublicae causa aberit. ibidem.
- Si tutor uel curator, uel Magistratus creatus ap-
 pellauerit N 49.
- Si uasallus Feudo priuetur, cui deferatur F 2.
- Si uendito pignore agatur C 8.
- Si uentris nomine in possessionem calumnie esse
 dicetur Inf. 25.

TITVLI LEGALES.

Si uentris nomine muliere in possessionē missa, eadem possessio dolo malo ad alium translata esse dicatur ibid.

Si unus ex pluribus appellauerit C 7.

Si unus ex pluribus heredibus creditoris, uel debitoris, partē suā debiti soluerit, uel accepit C 8.

Si ususfructus petatur, uel ad aliud pertinere negetur V 7.

Singulis rebus per fideicommissum relictis Inst. 2.

Societate Inst. 3.

Solutionibus & liberationibus N 46. & C 8.

Solutionibus & liberationibus debitorum ciuitatis C 11.

Solutio matrimonio, quemadmodum dos petatur, Inf. 25. C 5.

Spectaculis & scenicis, & lenonibus C 11.

Sponsalibus V 23.

Sponsalibus, & arris sponsalitijs, & proxeneticijs C 5.

Sportulis & sumptibus in diuersis iudicijs faciendis: & de executoribus litium C 3.

Statoribus C 12.

Statu hominum V 1.

Statuis & imaginibus C 1.

Statu liberis N 40.

Statutis & consuetudinibus contra libertatem ecclesie, & immunitate locorum religiosorum,

L 5 ubiq;

TITVLI LEGALES.

- ubiq; morantium, & fori priuilegio, & Gazaris, & Patarenis, & alijs hæreticis, eorūq; successoribus, et Nauigijs peregrinis, & Aduenis quorumcunq; locorū hospitātibus, eorumq; successoribus, et de agricolarum securitatibus F 2.
- Stellionatus N 47.
- Stipulatione seruorum Inst. 3. N 45.
- Studijs liberalibus urbis Romæ, & Constantinopolitane C II.
- Suarijs, & susceptoribus uini, & ceteris corporatis C II.
- Succeßione cognatorum Inst. 3.
- Succeßione libertorum ibid.
- Succeßione Feudi F 1.
- Succeßione fratrum, uel gradibus succedentium in Feudo F 2.
- Succeßionibus sublati, quæ fiebant per bonorū uēditiones, & S E N. consulto Claudiano ibid.
- Succeßorio edicto Inf. 38. & C 6.
- Succeßoribus eorum, qui in Aphrica degunt A 36.
- Suffragio C 4.
- Suis, & legitimis hæredibus Inf. 38.
- Summa trinitate & fide catholica, ut nemo publicè de ea contendere audeat C I.
- Sumptus iniuncti muneris ad omnes collegas pertinere C II.
- Sumptum recuperatione C IO.

TITVLI LEGALES.

Superactionibus C 10.

Superficiebus N 43.

Superindicto ibid.

Supellectili legata Inf. 33.

Susceptoribus, præpositis, & arcarijs ibid.

Suspectis tutoribus, uel curatoribus Inst. I. Inf. 26.

C 5.

T

Tabellionibus, & ut protocolia relinquunt
in chartis A 44.

Tabularijs, scribis, logographis, et censualib. C 10.

Tabulis exhibendis N 43. C 8.

Tempore actionũ, quæ sacris locis cõpetunt A 11.

Tempore non numeratæ dotalis pecuniæ A 100.

Temporibus in integrum restitutionis, tam mino-
rum, aliarumq; personarũ, quæ restitui possũt,
quàm heredum earũ C 2.

Temporibus & reparationibus appellationũ, seu
consultationum C 7.

Termino moto N 47.

Testamentis, & quemadmodum testamenta ordi-
nentur C 7.

Testamentis ordinandis Inst. 2.

Testamenta quemadmodum aperiantur, inspiciantur,
& describantur Inf. 29.

Testamentaria tutela Inf. 26. C 5.

Testamentaria manumissione C 7.

Testam

TITVLI LEGALES.

Testamento militis C 6.

Testibus V 22. C 4. A 90.

Thesauris C 10.

Tigno iniuncto N 47.

Tractatorijs, & statutis C 12.

Transactionibus V 2. C 2.

Transitu militum A 129.

Tributoria actione V 14.

Tritico, uino & oleo legato Inf. 33.

Tutela, & rationibus distrahendis, & utili curatio
nis causa actione Inf. 27.

Tutelis Inst. I. Inf. 26.

Tutore & curatore, qui satis non dedit C 5.

Tutoribus & curatoribus datis ab his, qui ius dan-
di habent: & qui, et in quibus causis specialiter
dari possunt Inf. 26.

Tutoribus uel curatoribus illustrium, uel clarissi-
marum personarum C 5.

Tyronibus C 12.

V

Vacatione & excusatione munerum N 50.

Vacatione publici muneris C 10.

Vasallo decrepita etatis F 2.

Vasallo milite qui arma bellica deposuit ibid.

Vasallo qui contra constitutionem Lotharij bene-
ficium alienauit F 2.

Vbi quis agere, uel conueniri debeat V 5.

Vbi cōueniatur, qui certo loco dare promisit C 3.

TITVLI LEGALES.

- Vbi de criminibus agi oportet ibid.
- Vbi quis de Curiali, uel cohortali, aliâue conditione conueniatur ibid.
- Vbi Fideicommissum peti oportet ibid.
- Vbi causa Fiscalis, uel diuinæ domus hominumq; eius agantur ibid.
- Vbi de hereditate agatur, uel ubi heredes scripti in possessionem mitti postulare debeant ibid.
- Vbi de possessione agi oportet C 3.
- Vbi pupilli educantur C 5.
- Vbi pupillus educari, uel morari debeat: & de alimentis ei præstandis Inf. 27.
- Vbi de Ratiocinijs tã publ. quã priuatis agi oportet.
- Vbi in re actio exerceri debet ibi. (teat ibi.)
- Vbi, & apud quem cognitio in integrum restitutionis agenda sit C 2.
- Vbi Senatores, uel clarissimi ciuilitè, uel criminaliter conueniantur C 3.
- Vbi causas status agi oporteat ibid.
- Vbi petantur Tutores uel curatores C 5.
- Vestigalibus, & commissis C 4.
- Vestigalia noua institui non posse ibid.
- Venatione ferarum C 11.
- Vendendis rebus ciuitatis ibid.
- Venditione rerum Fiscalium, cum priuatis communium C 10.
- Ventre inspiciendo, custodiendoq; partu Inf. 25.
- Ventre

TITVLI LEGALES.

- Ventre in possessionem mittendo, & curatore eius
Inf. 37.
- Vestibus holobaris, & auratis, & de tinctione sa-
cri muricis C 11.
- Verborum significatione C 6. N 50.
- Verborum obligationibus Inst. 3. Inf. 45.
- Veteranis N 49. C 12.
- Veteranorum, & militum successione Inf. 38.
- Vetere iure enucleando, & de authoritate Iuris-
prudentiam, qui in Digestis leguntur C 1.
- Veteris nomismatis potestate C 10.
- Vi & ui armata N 43.
- Vi bonorū raptorū. C 9. & de turba. N 47. Inst. 4
- Via publica, & si quid in ea factum esse dicatur: et
de ea ex edicto Aedilium curulium à singulis re-
ficienda ibid.
- Vindicta, & apud concilium manumissione C 7.
- Vnde ui C 8.
- Vnde cognati Inf. 38.
- Vnde legitimi, & unde cognati Inf. 38. & C 6.
- Vnde liberi C 6.
- Vnde uir & uxor Inf. 38. C 6.
- Vsu & habitatione V 7. Inst. 2.
- Vsu, & usufructu, & redditu, et habitatione, et ope-
ris per legatū uel fideicommissum datis Inf. 33.
- Vsu Mediolanensium secundum quosdam F 1.
- Vsucapionibus N 41.

TITVLI LEGALES.

Vsucapioibus, et lōgi tēporis p̄scriptiōib. Inst. 2.

Vsucapione pro emptore, uel pro trāsactione C 7.

Vsucapione pro hārede ibid.

Vsucapione pro donato ibid.

Vsucapione pro dote ibi.

Vsucapione transformanda, & de sublata differen-
tia rerum mancipi, & nec mancip. ibid.

Vsufuctu Inst. 2.

Vsufuctu accrescendo V 7.

Vsufuctu, et quēadmodū quis utatur, fruatur ibi.

Vsufuctu, usu, & habitatione, & ministerio seruo-
rum C 3.

Vsufuctu eārum rerum, quę usu consumuntur, uel
minuuntur V 7.

Vsufuctuarius quemadmodum caueat V 7.

Vsuris C 4.

Vsuris & fructibus, & causis, & omnibus accessio-
nibus, & mora V 22.

Vsuris uel fructibus legatorum, seu fideicommissorū

Vsuris pupillaribus C 5.

Vsuris rei iudicatę C 7.

Vt actiones & ab hāredibus & contra hāredes
incipiant C 4.

Vt q̄ desunt aduocatis partiū, Iudex suppleat C 2.

Vt nemo inuitus agere, uel accusare cogatur C 3.

Vt clerici apud proprios episcopos primū conue-
niantur, & post hoc apud ciuiles iudices A 83.

TITVLI LEGALES.

**Vt clerici ex una ecclesia in aliam transferantur ad
supplendum deficientium statuum numerum A**
116.

**Vt determinatus sit numerus Clericorum sanctiss.
maioris ecclesie, neq; non ceterarum sanctiss.
ecclesiarum huius augustiss. urbis A 3.**

**Vt de cetero cōmutationes ecclesiasticarum rerū
nō fictē fiant ad pijsimum imperatorem, et hoc
modo ad alias personas legitimas transeāt res,
sed hęc tantūmodo fiant ad imperialem domū.
Et ut liceat perpetuas emphyteuses agi ab ora-
torijs in oratoria, Decreto uidelicet interposi-
to, excepta ab hoc maiore Ecclesia: ne tamē in
priuatā personam transeat emphyteusis A 55.**

**Vt nouę constitutiones post alios duos menses, quā
insinuatę fuerint, obtineant. Item parit his, q
subtilitatem constitutionum in testamento non
observant, relinquendo quadrantem, & here-
dis nomen, aut non inscribendo, aut non nuncu-
pando A 66.**

**Vt creditores primū aggrediantur principales
debitorum: mox illis soluendo non existentibus,
secundo loco mandatores etiam, aut constitutę
pecunie reos, aut fideiussores A 4.**

**Vt intra certum tempus criminalis questio termina-
netur C 9.**

**Vt deliberandi ius etiam ad impuberes transmi-
tatur.**

TITVLI LEGALES.

tatur A 158.

Vt dignitatem ordo seruetur C 12.

Vt donatio propter nuptias specialis cōtractus sit:
 & de alijs capitulis A 119.

Vt primæ & secundæ dotis exactione instante, ne
 pe uiro ad secundas digressio nuptias, prior uxor
 aut ex priorē matrimonio suscepti liberi præse-
 rantur: ut q; si uxor, aut is, qui dotem pro ea con-
 scripsit, in dotem conscripta tradere uoluerit,
 & maritus ea suscipere differat: soluto matri-
 monio nihilominus ab eo per ipsum conscripta
 exigatur donatio ante nuptias. Et ne donationē
 ante nuptias præstet, qui quo minus dotem acci-
 peret in causa non fuit A 91.

Vt Ecclesia Romana cētum annorum gaudeat præ-
 scriptione A 10.

Vt nemini liceat in emptione specierum se excusa-
 re, & de munere sitonia C 10.

Vt in flumine publico nauigare liceat N 43.

Vt Anthimus, Seuerus, Petrus, Zooras, & reliqui
 hæretici Ecclesiastico gradu detrahantur A 43.

Vt illustres in pecuniarijs omnimodo per procura-
 tores causas agant: cum uerò de iniuria crimina-
 liter agitur, duntaxat secundum priuilegium in-
 p̄sis ad hoc concessum. Clarissimis autem tā per
 se, quàm per procuratores liceat pecuniarias
 causas agere A 42.

TITVLI LEGALES.

Vt Imperat. nomen in instrumentis & actis publicis præponatur: & ut tempora, quæ Latinis designantur literis, manifestius scribatur A 47.

Vt lite pēdente, uel post prouocationē, aut definiti uā sentētiā, nulli liceat Imperatori supplicare C 1

Vt ea, quæ uocantur insinuatia, super clericis in maiora quidem Ecclesia dentur: in alijs autem Ecclesijs penitus non dentur A 56.

Vt omnes iudices, tam ciuiles quā militares, post administrationem depositam, quinquaginta dies in ciuitatibus certis locis permaneant ibid.

Vt nemini liceat sine Iudicis auctoritate signarebus imponere alienis C 2.

Vt legatorum, seu fideicommissorum seruandorum causa caueatur Inf. 36.

Vt in possessione Legatorum, uel fideicommissorū seruandorum causa esse liceat ibid.

Vt ex legibus, senatusue consultis bonorum possessio detur Inf. 38.

Vt si plures filij non sint quā quatuor, Legitima portio censeatur triens: si ultra quatuor, Semis.

Et ut naturales liberi, nulla existente prole legitima, unā cum matre ab intestato Sextantem accipiant.

Et ut collatio tam ex testamento, quā ab intestato competat, nisi expressis uerbis testator id prohibeat.

Et de diuisione bonorum in liberos facta à parentibus: & de eo, qui

TITVLI LEGALES.

qui proprium chirographum inficiatur: deq; alijs capitulis A 18.

Vt nullam de cætero licentiam Dux aliquis, aut cohibendis uiolentijs præpositus habeat ad lustramque Phrygiam accedendi, aut quosdam sibi coniunctos eò dirigendi, ut aliquos comprehendat. Sed neq; earum prouinciarum incolæ ad eos qui tales magistratus in Lycaonia, & item Lydia gerunt, decurrant, apudq; ipsos contra aliquos querelam instituant: cum ciuiles Magistratus abundè sufficiant ad huiusmodi emergentes casus persequendos. A 145.

Vt qui contra naturam luxuriantur, & per Deum adiurant, item blasphemias in Deum ingerunt, efficiantur supplicio A 77.

Vt omnes prouinciarum Magistratibus obtemperant, siue de criminibus, siue de pecunijs agatur. Et ut causæ illic examinentur, nemine prorsus exempto per aliquod priuilegium, absq; sacra pragmatica forma A 63.

Vt magistratus à deposita administratiōe quinquaginta dies commorentur in suis prouincijs, siue militarem, siue ciuilem functionem gesserint A. 95.

Vt qui se res minorum obligatas habere perhibent, aut eis obligati sunt, penitus ad illorum gubernationem & tutelam non accedant. Et ut

TITVLI LEGALES.

curatores nullo modo cessiones suscipiāt aduersus eos, quorum curam gerunt, gesserunt. Et ut hæc generaliter in omni curatione ualeant, in quibus casibus, Leges curatores dari præcipiunt. Item de administratione pecuniarum illis competentium, et quando eis deponi oporteat, aut reditus ex eis computari A 72.

Vt mulieres, quæ nuptias iterant, electionem non habeant, in quem filiorum donationem ante nuptias conferant: Deq; alijs capitulis A2.

Vt nemo ad suum patrociniū suscipiat rusticanos, uel uicos eorum C II.

Vt possessionem legatorum, uel fideicommissorum seruandorum causa mittatur: et quando satisfdari debeat C 6.

Vt ea quæ præfectis, aut largitionibus, aut rebus priuatis, aut sacro patrimonio debentur in reliquis, in quacunq; specie usq; ad præteritā septimā indictionē & ipsam indulgeantur A 147.

Vt præsides absq; ulla datione pecuniæ ad officia mittantur A 8.

Vt præsides, qui interpellantis allegata audire differunt, compellantur id facere ab Episcopis: & ut si quis præsidem suspectum habet, in cognitionem litis adhibeat, societq; etiam ciuitatis Episcopum. Item, ut qui à præside offensionem patiuntur & iniuriam, adeant ea de re Episcopum.

TITVLI LEGALES.

pum. Deq; alia cautela, quæ ab Episcopis omnino corroborari, fieriue debet à præsidibus. A 86.

Vt qui prouincialem hominem extra territorium suum in ius producit, cautionem præbeat, quòd nisi litem obtineat, præstaturus sit quantum iudex eum qui calumnia tentatus est, accipere statuerit. Item, ut qui libellum suscipit, an deo liberandum, an iudicio disceptare uelit, aut datum tolerare iudicem, uiginti dierum spacium habeat. Præterea quòd qui post iuratoriam cautionem in iudicio non comparet, omnem litis expensam debeat aëtori persolvere, & deinceps causam dicere datis fideiussorib. Insuper, de hypothecis militiarum, quæ ex casu uocantur, quæ personæ, & quando hoc ius habeant. Postremò & de indotalis uxoribus, ut ipsæ quàm tam partem in substantia uiri habeant, & item uir in substantia uxoris, quando inops est qui superstes mansit A 53.

Vt res immobiles donationis ante nuptias à marito, ne consentiente quidem uxore, uel pignori obligari, uel omnino alienari liceat: nisi postea æquè illi satisfieri possit, atq; eadem & in dote obtineant A 61.

Vt restitutiones fideicommiss. usq; ad unū gradum consistant A 159.

TITVLI LEGALES.

Vt in priuatis domibus sacra mysteria non fiant
A 57.

Vt fratrum filij succedant pariter ad imitationem
fratrum, ascendentibus etiam extantibus, & ut
mulieres non insinuata antè nuptiali donatione
non lædantur: non insinuans autem uir, etsi cõ-
petat nuptiale lucrum, eo nõ fruatur. Et rursus:
ut mulieres non secundo nubentes, dominae sint
partis sponsalitiae largitatis, quantũ pars facit
unius filij: et ut similes sint pœnæ utriusq; sexus,
dũ sine causa rationabili repudiũ mittitur A 127.

Vt nemo priuatus titulos prædijs suis, uel alijs im-
ponat, uel Regalia uela suspendat. C 2.

Vt matres etiam tutelæ rationibus obnoxiae sint A
155.

Vt siue ullo impedimento matres filiorum tutelam
suscipiant, licet eos sibi habeant obnoxios, aut
etiam ipsæ illis obnoxiae sint, quamuis iusiuran-
dum non præstent, quòd nuptias iteraturæ non
sint A 94.

Vt causæ post pubertatem adsit Tutor C 5.

Vt nullus ex uicaneis pro alienis uicaneorum debi-
tis teneatur C 11.

Vicarijs seu locum tenentibus, item de mulieribus
adulterium committentibus, & alijs capitulis
A 134.

Vt particulares Vsurarum solutiones in duplum
compensentur

TITVLI LEGALES.

computentur A. 121.

Vsuris nauticis. A. 110. & 130.

Vti armorum usus, in scio principe, interdictus sit,

Vti possidetis. N. 43. C. 8. (C. 11.

Vtrubi N. 43.

Vulgari substitutione. Inst. 2.

Vulgari & pupillari substitutione. Inf. 28. (C. 2.

Vxorib. militū, & eorū qui Reipu. causa absunt,

REPERTORIUM NOVEL-

LARVM CONSTITVTIONVM SE-

candum literarum ordinem, prout

vulgò allegantur, ex editio-
ne vetere.

A.

Administrātib. in sacris appellationib. 20
Alienatione & Emphyteusi. & c. 120.

Administratoribus 95.

Aequalitate dotis, & propter nuptias donationis
97.

Appellationibus 93.

Appellationibus, & intra quæ tempora & c. 23.

Apud quos oport. causas dicere. 79.

Armis. 85.

C

Collatoribus, & alijs capit. 128.

Consanguineis & ueterinis fratribus. 84.

Constitutio quæ de dignitatibus. & c. 81.

M 4

Consti-

TITVLI LEGALES.

Constitutio quæ ex adscriptio. & c. 54.
Consulibus 105.

D

Defensoribus ciuitatum 15.
Deposito, & denunciatione inquilinorum
88.

Duobus reis promittendi 99.

E

Eccllesiasticis titulis 131.
Ecclesiasticarum alienatione 46.
Executoribus, de his qui conueniuntur & reconue
niuntur 96.

Exhibendis & introducendis reis 53.

F

Fideiussoribus & mandatoribus 4.
Filijs ante dotal. instru. natis. 19.

H

Hæc constitutio interpretatur priorem cõ
stitutionem 75.

Hæc constitutio innouat constir. 111.

Hereditibus & falcidia 1.

Hereditibus ab intestato uenientibus 118.

His, qui ingrediuntur ad appellat. 50.

I

Immensis donationibus 91.

In medio litis non fieri sacras Cõstitutiones 113.

Incestis & nefarijs nuptijs 12.

Instru-

TITVLI LEGALES.

Instrumentorum cautela & fide 73.

Interdictis colleg. hæreticorum 132.

Iudicibus, & ut nullatenus cum iureiurando eligā-
tur 82.

Iusiurandum quod præstatur ab his 9.

Iureiurando à moriente præstito 48.

L.

LEnonibus 14.

Litigiosis, & decima parte litis 112.

M.

Mandatis principum 17.

Mensura ordinatorum clericorum 16.

Monachis 5.

N.

Nauticis usuris 110.

Neq; uirum quod ex dote est 98.

Non alienandis aut permutandis reb. ecclesiast. 7

Non eligendo secundo nubentes mulieres. 2.

Novi operis nunciatione maritimi adspectus 63.

Nullum credentem agricolæ &c. 34.

Nuptijs 22.

P.

Priuilegijs dotis, hæreticis mulieribus non
præstandis 109.

Q.

Questore 80.

Quib; modis naturales efficiuntur sui 74.

M 5

Quis

TITVLI LEGALES.

Quibus modis Naturales filij efficiuntur legitimi
89.

Quomodo oporteat Episcopos, & ceteros clericos
ad ordinationes perducere 6.

R.

Raptis mulieribus qui raptori nubunt 143.

Referendarijs sacri palatii 11.

Restitutione fideicommissi 159

Restitutionibus 108.

Restitutionibus. & ea quæ parit undecimo mēse 39.

S.

Sanctiss. Episcopis, & de Deo amabilibus, &
reuerendissimis clericis & monachis 123.

Scenicas non solum si fideiussores præstet &c. 51.

T.

Tabellionibus 44.

Tēpore nō solutæ pecuniæ super dote 100.

Testibus 90.

Testamentis imperfectis 107.

Triente & semisse 18.

V.

Vsuris nauticis 130.

Vt ab illustrib. & qui super eam dignitatem
sunt, omnimodo, &c. 81.

Vt clerici apud proprios Episcopos 83.

Vt cler. q. recedūt, alijs pro eis surrogatis etc. 58.

Vt cū de appellatione cognoscitur 115.

Vt de

TITVLI LEGALES.

- Vt de cætero commutationes rerum Ecclesiasticarum non fortuito fiant 55.
 Vt defuncti, seu funera eorum, &c. 60.
 Vt determinatus sit numerus clericorum 3.
 Vt differentes iudices, &c. 86.
 Vt diuinæ iussiones subscriptionem habeant 114.
 Vt ea, quæ uocantur insinuatia 57.
 Vt Ecclesia Romana centum annorum gaudeat præscriptione 10.
 Vt exactione instante dotis primæ, &c. 91.
 Vt factæ nouæ constitutiones 66.
 Vt fratrum filij succedant, &c. 127.
 Vt hi qui obligata se habere perhibent, &c. 92.
 Vt immobilia ante nuptialis donationis &c. 61.
 Vt in priuatis domibus sacra myste. nō fiant 57.
 Vt iudices non expectent sacras iussiones 125.
 Vt iudices sine quoquam suffragio fiant 8.
 Vt liberti de cætero aureo non indigeant annulo, 78.
 Vt liceat matri & auia 117.
 Vt litigantes iurent in exordio litis 124.
 Vt neq; miles, neq; foederatus 116.
 Vt nō fiant pignorationes pro alijs personis 52.
 Vt non luxurientur contra naturam 77.
 Vt nullus fabricet Oratorij domos 67.
 Vt nullus mutuans agricolæ, teneat eius terrā, 33.
 Vt nulli iudici liceat habere loci seruatore 134.

TITVLI LEGALES.

Vt omnes obediant iudicibus prouinciæ 68.

Vt ordinatæ præfecturæ, &c. 69.

Vt præponatur nomen Imperatoris documentis,
47.

Vt sine prohibitionē matres &c. 94.

Vt sponsalitia largitas specialis sit contractus.
119.

TITVLI CONSTITVTIO- NVM EXTRAVAGAN- TIVM.

Qui sint Rebelles. Est Henrici 7. à Bartolo
Glossis illustrata. Titu. 2. Collat. 11.

Quomodo in læsæ Maiestatis crimine proceda-
tur. Est eiusdem Imp. & à Bartolo quoq; ex-
posita. Tit. 1. ibidem.

Pace, Constantiæ condita à Friderico 1. fratre
suo Henrico 6. per Bald. notabiliter explana-
ta. Est liber singularis, quo uolumen clauditur.
Statutis & consuetudinib. contra libertatē eccle-
siæ editis; & immunitate locorum religiosorū
ubiq; morantium, & Fori priuilegio, & Ga-
zaris, & Patarenis, & alijs hæreticis, eorumq;
successoribus; & nauigijs peregrinis, & adue-
nis quocunq; locorum hospitantibus, eorumq;
successoribus, & de Agricolarum securitati-
bus. Est appendix libri 2. Feudorum.

Dige.

TITVLI LEGALES.

Digesti Veteris.

Infortiati.

Primus liber habet tit. Primus liber habet tit.

22.

7.

Secundus 15.

Secundus 9.

Tertius 7.

Tertius 10.

Quartus 9

Quartus 7.

Quintus habet tit. 5.

Quintus 7.

Sextus 3.

Sextus liber habet ti. 50

Septimus 8.

Septimus 1.

Octauus 6.

Octauus 1.

Nonus habet tit. 4.

Nonus 10.

Decimus 4.

Decimus habet tit. 10.

Vndecimus 9.

Vndecimus 3.

Duodecimus 9.

Duodecimus 4.

Tredecimus 7.

Tredecimus 8.

Decimusquartus 4.

Decimusquartus 18.

Decimusquintus 4.

Et sunt simul 96.

Decimussextus 3.

Digesti Noui.

Decimusseptimus 3.

Primus lib. habet tit. 6.

Decimusoctauus 9.

Secundus 17.

Decimusnonus 3.

Tertius 11.

Vicesimus 2.

Quartus 11.

Vicesimusprimus 3.

Quintus 33.

Vicesimussecundus 6.

Sextus habet tit. 6.

Vicesimustertius 5.

Septimus 3.

Vicesimusquartus 3.

Octauus 8.

Et sunt simul 160. Nonus 30.

Decis

TITVLI LEGALES.

Decimus habet tit. 25.	Prima collatio habet titulos 7.
Vndecimus 13.	Secunda 11.
Duodecimus 18.	Tertia 7.
Et sunt simul 182.	Quarta habet tit. 18.
Codicis.	Sexta 14.
Primus liber habet titulos 51.	Septima habet tit. 9.
Secundus 58.	Octava 10.
Tertius 43.	Nona 12.
Quartus 66.	Et sunt simul 98.
Quintus habet tit. 74.	Decima collatio Authententicorum, siue Nouellarum constitutionum, aut liber, siue Verus Feudorum habet titulos 24.
Sextus 61.	Institutionum.
Septimus 75.	Primus liber habet titulos 81.
Octauus 59.	Secundus 26.
Nonus liber habet titulos 51.	Tertius 32.
Decimus 74.	Quartus 17.
Vndecimus 78.	Et sunt simul 99.
Duodecimus 65.	
Et sunt simul 753.	
Authenticorum siue Nouellarum constitutionum.	

FINIS.

